

ABIELU JA PERESUHTED

KURSUSE JUHENDAJA KÄSIRAAMAT

ERESUHTED

KURSUSE JUHENDAJA KÄSIRAAMAT

Välja andnud
Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik
Salt Lake City, Utah

Märkused ja soovitused:

Teie märkused ja soovitused käesoleva käsiraamatu kohta on teretulnud. Palun saatke need aadressil:

Curriculum Planning
50 East North Temple Street, Floor 24
Salt Lake City, UT 84150-3200
USA

E-post: cur-development@ldschurch.org

Palun pange kirja oma nimi, aadress, kogudus ja vai. Märkige kindlasti ära käsiraamatu pealkiri. Pange kirja oma märkused ja soovitused õpiku tugevate külgede ning nende valdkondade kohta, kus käsiraamatul on arenguruumi.

© 2008 Kõik õigused kuuluvad Intellectual Reserve, Inc.

Printed in the United States of America

Ingliskeelse originaali heakskiit: 8/97

Tõlke heakskiit: 8/97

Originaali pealkiri: *Marriage and Family Relations: Instructors Manual*
Estonian

ÜLDJUHISED

Kuidas tuleks abielu ja peresuhete kursuse materjali kasutada?

See kursus on mõeldud selleks, et aidata Kiriku liikmetel tugevdada abielu ja perekonda ning leida rõõmu oma peresuhetest. Piiskopkonna või koguduse juhatuse kohuseks on kindlustada, et kursus viidaks läbi tõhusalt.

Kuna Kiriku liikmete vajadused ja perekondlikud olukorrad erinevad, koosneb kursus kahest osast. A osa: „Abielu tugevdamine” on eriti suureks abiks abielupaaridele ja liikmetele, kes valmistuvad abielluma. B osa: „Vanemate kohustused perekonna tugevdamisel” toetab vanemaid ja vanavanemaid nende püüdlustes „kasvata[da lapsi] juhatamise ja manitsemisega Issanda tahte järgi” (Efeslastele 6: 4). Kursusel osalevad liikmed peaksid mõistma, et neil on võimalik osaleda vastavalt nende individuaalsetele vajadustele. Näiteks abielupaar, kellel ei ole lapsi, soovib ehk võtta osa vaid A ja mitte B osast. Üksikvanem võib aga otsustada osaleda ainult B osa õppetundides.

Koguduse juhid võivad kursuse läbiviimisel olla paindlikud ning teha seda vastavalt Vaimu õhutustele ja liikmete individuaalsetele vajadustele. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- Piiskopkonnad ja koguduse juhatused võivad kavandada kursuse õpetamist Pühapäevakooli tunnina. Vaimu juhatusel võivad juhid kutsuda osalema konkreetseid liikmeid.
- Ülempreesterluse rühmade juhtkonnad, vanemate kvoorumite juhatused ja Abiühingute juhatused võivad esitada neid õppetunde iga kuu esimesel pühapäeval. Kui see on kohane, võiksid nad esitada neid õppetunde küünlavalgusõhtutel või tööpäevaõhtuste ja laupäevaste õpetamisvõimaluste ajal.
- Piiskopkonnad ja koguduste juhatused võivad esitada neid õppetunde Melkisedeki Preesterluse ja Abiühingu ühistel koosolekutel viiendal pühapäeval. Nad võivad kasutada neid õppetunde ka noorte meeste ja noorte naiste küünlavalgusõhtutel.
- Aaroni Preesterluse ja Noorte Naiste nõustajad võivad kasutada seda käsiraamatut Ühisürituse abimaterjalina. Nad võivad õpetada nende õppetundide alusel noori mehi ja noori naisi üheskoos või nende vastavates ühingutes.
- Liikmed võivad uurida seda kursust ka iseseisvalt.

Kes peaksid saama endale selle kursuse materjalid?

Kõik alljärgnevad koguduseliikmed peaksid saama endale ühe abielu ja peresuhete kursuse juhendaja käsiraamatu ja ühe abielu ja peresuhete õpiku:

Piiskop või koguduse juhataja	Abiühingu juhataja
Ülempreestrite rühmajuht	Noorte Naiste juhataja
Vanemate kvoorumite juhataja	Abielu ja peresuhete kursuse juhendaja
Noorte Meeste juhataja	

Iga kursusel osaleja peaks saama endale õpiku.

SISUKORD

Üldjuhised	III
„Perekond: Läkitus maailmale”	VIII
Sissejuhatus	IX
Kursuse eesmärk	IX
Sinu kohustused õpetajana	IX
Tõsiste perekondlike probleemidega tegelemine	XI
Materjalid, mida sa peaksid kasutama.	XI
Täiendavad materjalid	XII
A OSA: ABIELU TUGEVDAMINE	
1. „Perekond on Looja plaanis kesksel kohal”	3
Viimse aja prohvetid kuulutavad, et abielu ja perekond on igavese tähtsusega	3
Igavene abielu võib tuua rõõmu ja suuri õnnistusi selles elus ja läbi igaviku	4
Abielu ja peresuhete kursus on mõeldud selleks, et aidata meil leida rõõmu oma peresuhetest.	6
Meie kodu saab olla „tükike taevast,” kui me ehitame oma „Lunastaja kaljule”	7
2. Ühtsuse arendamine abielus	9
Issand on käskinud abikaasadel olla üks.	9
Abikaasad peavad pidama teineteist võrdseteks kaaslasteks	9
Abikaasad peaksid laskma oma isiklikel iseloomuomadustel ja oskustel teineteist täiendada	10
Abikaasad peavad olema teineteisele lojaalsed	11
3. Kuidas hoolitseda abielus armastuse ja sõpruse eest	13
Abikaasad peavad tugevdama oma armastust teineteise vastu	13
Kiindumuse ja heasoovlikkuse väljendamine hoiab armastust ja sõprust abielus elusana	13
Kohane intiimsus abielus on armastuse väljenduseks	14
Abielupaarid peaksid püüdlema ligimesearmastuse, Kristuse puhta armastuse poole	16
4. Abieluraskuste ületamine	18
Igal abielupaaril tuleb ette raskusi.	18
Abikaasad suudavad ületada kõik raskused, kui nad suhtuvad abiellu kui lepingulisse suhtesse	18

Raskuste tekkides võime me reageerida neile pigem kannatlikult ja armastusega kui pettunult või vihaga	19
5. Raskuste ületamine positiivse suhtlemise kaudu	23
Igal abielupaaril tuleb ette lahkarvamusi	23
Abikaasad peaksid otsima teineteises imetlusväärseid omadusi	23
Positiivne suhtlemine aitab raskustest üle saada ja neid ära hoida	24
6. Abielu tugevdamine usu ja palvetamise kaudu	27
Abikaasad peaksid tegema koostööd selle nimel, et tugevdada oma usku Jeesusesse Kristusesse	27
Abikaasad on õnnistatud, kui nad palvetavad üheskoos	28
7. Andestuse tervendav vägi.	31
Kui abikaasad on teineteise suhtes andestavad, aitab see tuua rahu ning usaldus- ja turvatunnet.	31
Abikaasad peaksid paluma teineteiselt andeks oma vajakajäämistest eest ja püüdma end siiralt parandada	32
Abikaasad peaksid püüdma teineteisele andestada	33
8. Raha kasutamine perekonnas	35
Õnneliku abielu puhul on oluline raha õige kasutamine	35
Abikaasad peaksid üheskoos järgima peamisi raha kasutamise põhimõtteid	36
B OSA: VANEMATE KOHUSTUSED PEREKONNA TUGEVDAMISEL	
9. „Lapsed on pärand Jehoovalt”	43
Taevane Isa usaldab oma vaimulapsed maiste vanemate hoolde	43
Vanemad peaksid püüdma rahuldada iga lapse individuaalseid vajadusi	44
Lastel on õigus sellele, et nende suhted vanematega põhineksid armastusel	45
Lapse väärkohtlemine on Jumala teotamine	46
Lapsed toovad oma vanemate ellu suurt rõõmu	47
10. Isa ja ema püha roll (1. osa: Isa roll)	49
Isa ja ema peavad tegema koostööd, et varustada iga oma laps usukilbiga.	49
Isa peab juhtima oma perekonda armastusega ja õigsuses.	50
Isa peab hoolitsema oma perekonna vajaduste ja turvalisuse eest	51
11. Isa ja ema püha roll (2. osa: Ema roll)	53
Ema võtab osa Jumala tööst	53
Ema vastutab eelkõige oma laste kasvatamise eest.	54
Isal ja emal tuleb aidata teineteist võrdsete kaaslastena.	55
12. Laste õpetamine eeskuju ja juhendamise kaudu	57
Vanemad on kohustatud oma lapsi õpetama	57

Oma lapsi õpetades võivad vanemad saada inspiratsiooni	58
Vanemad õpetavad eeskuju ja juhendamise kaudu	59
13. Lastele evangeeliumi põhimõtete õpetamine (1. osa)	62
Vanemate õpetused saavad aidata lastel usus tugevaks jääda	62
Vanemad peavad õpetama oma lastele evangeeliumi esimesi põhimõtteid ja talitusi	63
Vanematel tuleb „õpetada oma lapsi ka palvetama ja kõndima Issanda ees laitmatult”	64
14. Lastele evangeeliumi põhimõtete õpetamine (2. osa)	66
Vanemad näitavad, et nad armastavad oma lapsi, kui nad neid õpetavad	66
Vanemad peavad õpetama lastele kaastunnet ja teenimist	67
Vanemad peavad õpetama lastele ausust ja teiste omandist lugupidamist	67
Vanemad peavad õpetama lastele ausa töö väärtust	68
Vanemad peavad õpetama lastele kõlbelisust	69
15. Laste juhatamine otsuste tegemisel	72
Lapsed vajavad oma otsuseid tehes juhatust	72
Vanemad saavad aidata lastel kasutada oma valikuvabadust õigemeelselt	73
Vanemad peaksid võimaldama lastel õppust võtta nende arutute otsuste tagajärgedest	75
Vanemad peaksid näitama lakkamatut armastust laste vastu, kes satuvad eksiteele	76
16. Perepalve, perekondlik pühakirjade uurimine ja pereõhtu	78
Perepalve, pühakirjade uurimine ja pereõhtu peavad olema iga viimse aja pühade perekonna jaoks esmatähtsad	78
Pere saab üheskoos palvetades suuri õnnistusi	79
Perekondlik pühakirjade uurimine aitab perel saada Jumalaga lähedasemaks	79
Pereõhtu aitab perel tugevdada end maiste mõjutuste vastu	81

LÄKITUS MAAILMALE

VIIMSE AJA PÜHADE JEEUSE KRISTUSE KIRIKU ESIMENE PRESIDENTKOND JA KAHETEISTKÜMNE APOSTLI NÕUKOGU

MEIE, VIIMSE AJA PÜHADE Jeesuse Kristuse Kiriku Esimene Presidentkond ja Kaheteistkümmne Apostli Nõukogu, kuulutame pühalikult, et abielu mehe ja naise vahel on Jumala poolt seatud ning et perekond on kesksel kohal Looja plaanis seoses Tema laste igavese saatusega.

KÕIK INIMESED — mehed ja naised — on loodud Jumala näo järgi. Igaüks on taevaste vanemate armastatud vaimupoeg või -tütar ning seega on igaühel jumalik loomus ja saatus. Sugu on isiku surelikkusele eelneva, sureliku ning igavese identiteedi oluline omadus ning suunitlus.

SURELIKKUSELE EELNEVAS MAAILMAS tundsid ja teenisid vaimupojad ja -tütred Jumalat kui oma Igavest Isa ning võtsid vastu Tema plaani, mille kaudu Tema lapsed võivad saada füüsilise keha ning maa-pealse kogemuse, et areneda täiuslikkuse poole ning saavutada lõpuks oma jumalik eesmärk igavese elu pärijatena. Jumalik õnnepaan teeb võimalikuks perekonnasuhete jätkumise teisel pool hauda. Pühades templites saadavad pühad talitused ja lepingud võimaldavad inimestel tagasi pöörduda Jumala palge ette ja annavad perekondadele võimaluse olla ühendatud igavesti.

ESIMENE KÄSK, mille Jumal Aadamale ja Eevale andis, puudutas nende kui mehe ja naise võimet saada lapsevanemateks. Me kuulutame, et Jumala poolt oma lastele antud käsk paljuneda ja täita maa kehtib endiselt. Me kuulutame lisaks sellele, et Jumal on andnud käsu kasutada püha sigitusjõudu ainult mehe ja naise vahel, kes on seaduslikult abielus.

ME KUULUTAME, et viis, kuidas surelik elu luuakse, on jumalikult määratud. Me kinnitame, et elu on Jumala igaveses plaanis püha ja tähtis.

MEHEL JA NAISEL on püha kohustus armastada teineteist ja hoolitseda teineteise eest ning armastada oma lapsi ja hoolitseda nende eest. „Lapsed on pärand Jehoovalt“ (Laulud 127:3). Vanematel on püha

kohustus kasvatada oma lapsi armastuses ja õigsuses, hoolitseda nende füüsiliste ja vaimsete vajaduste eest ning õpetada neid armastama ja teenima üksteist, järgima Jumala käskke ning olema seadustele kuulekad kodanikud, kus iganes nad ka ei elaks. Nende kohustuste täitmise eest vastutavad mehed ja naised — emad ja isad — Jumala ees.

PEREKOND on seatud Jumala poolt. Abielu mehe ja naise vahel on Tema igavese plaani peamine osa. Lastel on õigus sündida abielusidemetes ning saada kasvatatud isa ja ema poolt, kes austavad oma abielulubadusi täieliku truudusega. Õnn saavutatakse perekonnaelus kõige kindlamalt siis, kui see on rajatud Issanda Jeesuse Kristuse õpetustele. Õnnestunud abielud ja perekonnad on üles ehitatud usu, palvetamise, meelearanduse, andestuse, austuse, armastuse, kaastunde, töö ja tervisliku meelelahutuse põhimõtetele. Jumaliku plaani kohaselt tuleb isadel juhtida oma perekondi armastusega ja õigsuses ning nad vastutavad oma perekonna kaitsmise ja selle vajaduste rahuldamise eest. Emad vastutavad eelkõige oma laste kasvatamise eest. Nende pühade kohustuste täitmisel tuleb isal ja emal aidata teineteist võrdsete kaaslastena. Puude, surma või muude asjaolude korral võib osutada vajalikuks nende rollide ümberkorraldamine. Vajaduse korral peaksid toetama sugulased.

ME HOIATAME, et neil, kes rikuvad vooruslikkuse lepinguid, kes kohtlevad halvasti oma abikaasasid või järglasi, või kes ei täida oma perekonnakohustusi, tuleb ühel päeval anda vastust Jumala ees. Me hoiatame ka, et perekondade lagunemine toob üksikisikutele, ühiskonnale ja rahvastele need õnnetused, mida on ette kuulutanud nii muistsed kui kaasaegsed prohvetid.

ME KUTSUME vastutavaid kodanikke ja valitsuse ametnikke kõikjal üles soodustama neid meetmeid, mille eesmärgiks on perekonna kui ühiskonna põhilise säilitamine ja tugevdamine.

See läkitus loeti ette President Gordon B. Hinckley poolt osana tema sõnumist Abiühingu üldkonverentsil, mis peeti 23. septembril 1995 Salt Lake Citys, Utah' osariigis.

SISSEJUHATUS

Kursuse eesmärk

Abielu ja peresuhete kursus on mõeldud selleks, et aidata Kiriku liikmetel tugevdada abielu ja perekonda ja leida rõõmu oma peresuhetest. See koosneb kahest osast. A osa: „Abielu tugevdamine” on eriti suureks abiks abielupaaridele ja liikmetele, kes valmistuvad abielluma. B osa: „Vanemate kohustused perekonna tugevdamisel” toetab vanemaid ja vanavanemaid nende püüdlustes „kasvata[da lapsi] juhatamise ja manitsemisega Issanda tahte järgi” (Efeslastele 6:4).

Kursuse aluseks on õpetused ja põhimõtted, mida õpetavad pühakirjad ning viimse aja prohvetid ja apostlid. See pöörab erilist tähelepanu trükisele „Perekond: Läkitus maailmale”, mis on ära toodud leheküljel VIII.

Sinu kohustused õpetajana

Mõtiskledes selle üle, milline on abielu ja perekonna igavene tähendus ning kui suur vajadus on tugevdada abielu ja perekonda, hakkad sa mõistma selle kursuse õpetamise kutse sügavat tähtsust. Sinu pühendumus ja palvemeelne ettevalmistumine toob õnnistusi nii neile, kes sellel kursusel osalevad, kui ka sulle ja sinu perele. Kui sa püüad suurendada oma kutset, pea meeles sellel leheküljel ja lehekülgedel X–XI välja toodud põhimõtteid.

Valmistu õpetama

Sinu kui selle kursuse juhendaja kohuseks on õpetada evangeeliumi õpetusi Püha Vaimu väega. Sa ei pea olema saanud erialast koolitust perenõustamise alal, samuti ei pea sa suutma leida lahendusi kõikidele peres ette tulevatele probleemidele. Klassis aset leidev arutelu peaks panema osalejaid mõtisklema ja palvetama oma elu üle ning tegema edusamme oma perekonnas.

Leidmaks abi selliste peamiste oluliste evangeeliumi õpetamise põhimõtete osas nagu isiklik ettevalmistumine, õpetatavate armastamine ja Vaimuga õpetamine, vaata järgmisi abimaterjale:

- Kiriku juhiste käsiraamat „Church Handbook of Instructions, Book 2: Priesthood and Auxiliary Leaders” (35209 või 35903) 16. osa *Gospel Teaching and Leadership*.
- „Teaching, No Greater Call” (36123).
- „Õpetamise juhend” (34595 124).

Pea meeles kursuse laiaulatuslikkust

Enne, kui sa hakkad õpetama esimest õppetundi, varu aega, et vaadata läbi kogu kursus. See aitab sul mõista, kuidas õppetunnid on omavahel seotud, tugevdamiseks abielu ja perekonda.

Igat õppetundi ette valmistades on abistav lugeda läbi sisukord (lk V–VII), mis annab kursusest ülevaate. Vaata üle, mida sa oled juba õpetanud ja õppinud ning mõtiskle, kuidas iga õppetunni õpetused ja põhimõtted toetavad kursust tervikuna.

Alusta õppetunni ettevalmistamist juba varakult

Kui sa alustad igaks õppetunniks ettevalmistumist juba varakult, õnnestub see sul paremini. Pärast õppetunni õpetamist vaata peagi läbi järgmine õppetund. Kui sulle on teada, millest sa õpetad, saad sa mõtiskleda õppetunni üle kogu nädala jooksul. Nii oled teadlikum põhimõtetest, mida sa peaksid rõhutama, meetoditest, mida sa saad kasutada ja kogemustest, millest sa võiksid rääkida.

Vali õppetunniks materjal, mis vastab osalejate vajadustele kõige paremini

Uuri hoolikalt iga õppetunni õpetusi ja põhimõtteid, püüdes saada Vaimult juhatus, mis aitaks sul valida õppetunni materjali, mis vastab osalejate vajadustele kõige paremini. Pea meeles, et õppetunni õnnestumist mõõdetakse selle kaudu, milline mõju on sel neile, keda sa õpetad (vt „Teaching, No Greater Call”, 1999, lk 103).

Otsusta, kuidas õppetunde õpetada

Lisaks sellele, et otsustad, *mida* sa õppetunnis õpetad, on tähtis ka otsustada, *kuidas* sa seda õpetad. Sa peaksid õpetama alati nii, et see kannustaks osalejaid õpitud õpetusi ja põhimõtteid rakendama.

Selle kursuse õppetunde tuleks esitada pigem vestlusena kui loengutena. Aita liikmetel arutleda sinu poolt õpetatud õpetuste ja põhimõtete üle. Issanda nõuanne klassis aset leidva vestluse kohta on kirjas Õpetuses ja Lepingutes 88:122: „Määrake endi seast õpetaja, ja kõik ärgu olgu kõnemehele samal ajal; vaid rääkigu üks korraga ja kõik kuulaku tema ütlemisi, et kui kõik on rääkinud, siis kõik saaksid üles ehitatud kõigi poolt, ja et igäühel võiks olla võrdne võimalus.” Leidmaks teavet vestluste läbiviimise kohta, vt lk-d 63–70 trükises „Teaching, No Greater Call”.

Kasuta otstarbekalt erinevaid meetodeid, mis aitaksid osalejatel õppida ja mõista õppetundide põhimõtteid. Kui võimalik, kirjuta tahvlile, kasuta erinevaid esemeid ja näita pilte. Selle kohta, kuidas neid ja teisi meetodeid kasutada, vt lk-d 159–184 trükises „Teaching, No Greater Call”.

Kutsu osalejaid üles õpitut rakendama

Evangeeliumi õpetajana ei peaks sa olema rahul pelgalt informatsiooni jagamisega, isegi kui sa teed seda omapäraselt ja kaasahaaravalt. Sinu eesmärgiks on aidata teistel õpitud õpetuste ja põhimõtete järgi elada. Kiriku 11. president Harold B. Lee andis meile nõu:

„Kõik evangeeliumi põhimõtted ja talitused on teatud mõttes vaid kutse õppida evangeeliumi selle õpetuste rakendamise kaudu. Keegi ei tunne kümnise põhimõtet enne kümnise maksmist. Keegi ei tunne Tarkuse Sõna põhimõtet enne Tarkuse Sõnast kinnipidamist. Lapsed, või tegelikult ka väiskasvanud, ei võta omaks kümnist, Tarkuse Sõna, hingamispäeva pühitsemist ega palvet, kuuldes kedagi nendest põhimõtetest kõnelemas. Me õpime evangeeliumist selle järgi elades. ...

... Meil pole kunagi tõelisi teadmisi evangeeliumi õpetuste kohta enne, kui me pole kogunud õnnistusi, mis tulevad iga põhimõtte järgi elamisest” („Stand Ye in Holy Places”, 1974, lk 215).

Kiriku ajakirjades on sageli inspireerivad lood, mis kirjeldavad, kuidas Kiriku liikmeid on õnnistatud, kui nad on elanud evangeeliumi järgi. Sa võid leida teatud õpetusi ja põhimõtteid õpetavaid lugusid, vaadates läbi ajakirjade sisuregistrid. Mõttele järele, kas jagada mõnda neist lugudest klassiga.

Iga õppetunni lõpus kutsu osalejaid üles õpitud rakendama. Jäta selleks kindlasti piisavalt aega, et saaksid esitada neile sellise üleskutse, mis inspireeriks neid tegutsema. Plaani, kuidas selliseid üleskutsesid esitada. Näiteks pärast 9. õppetunni teemal „Lapsed on pärand Jehoovalt“ võiksid sa korrata õppetunni peamisi põhimõtteid ning seejärel paluda, et osalejad kohustuksid veetma eraldi aega iga oma lapsega.

Kannusta osalejaid kasutama kursuse õpikut

Iga õppetunni ette valmistades võiksid sa lugeda läbi vastava materjali abielu ja peresuhete õpikut (36357 124). Planeeri, kuidas kannustada osalejaid: 1) järgima vähemalt ühte „Rakendamiseidees“ toodud soovitusi ja 2) lugema läbi õppetunniga kaasaskäiva(d) artikli(d). Rõhuta, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpikus toodud artikleid üheskoos.

Osalejad peaksid igasse tundi kaasa võtma oma õpikud.

Reageeri nende vajadustele, kelle perekondlik olukord erineb tavapärasest

Arvesta osalejate erinevate olukordadega, kelle seas mõned võivad olla vallalised, lehestunud, lahutatud või kelle perekondlik olukord võib olla muul viisil raske. Pea meeles järgmist Kiriku 12. presidendi Spencer W. Kimballi avaldust:

„Me ... jätkame viimse aja pühade pereideaali toetamist. Tõsiasi, et mõnel pole erilist võimalust sellises perekonnas elada, pole piisav põhjus, et sellest enam mitte rääkida. Pereelu arutamine on meie jaoks tundlik teema, ometi me mõistame, et paljudel ... ei ole praegu seda erilist võimalust kuuluda sellisesse perekonda või aidata kaasa sellise pere loomisele. Siiski ei saa me seda standardit kõrvale lükata, sest sellest sõltub nii palju muud“ („The Teachings of Spencer W. Kimball“. Toim: Kimball, E. 1982, lk-d 294–295).

Tõsiste perekondlike probleemidega tegelemine

Kui sa kannustad osalejaid vestlema, veendu samas, et nad mõistaksid, et tõsiste pereprobleemide üksikasjalik lahkamine pole asjakohane. Kui osalejad soovivad saada nõu seoses tõsiste raskustega, kannusta neid taktitundeliselt rääkima piiskopiga. Tema oskab neile nõu anda. Ta võib soovitada ka VAP Pereteenistuse nõustajaid või elukohajärgset abi, mis on kooskõlas Kiriku standarditega.

Materjalid, mida sa peaksid kasutama

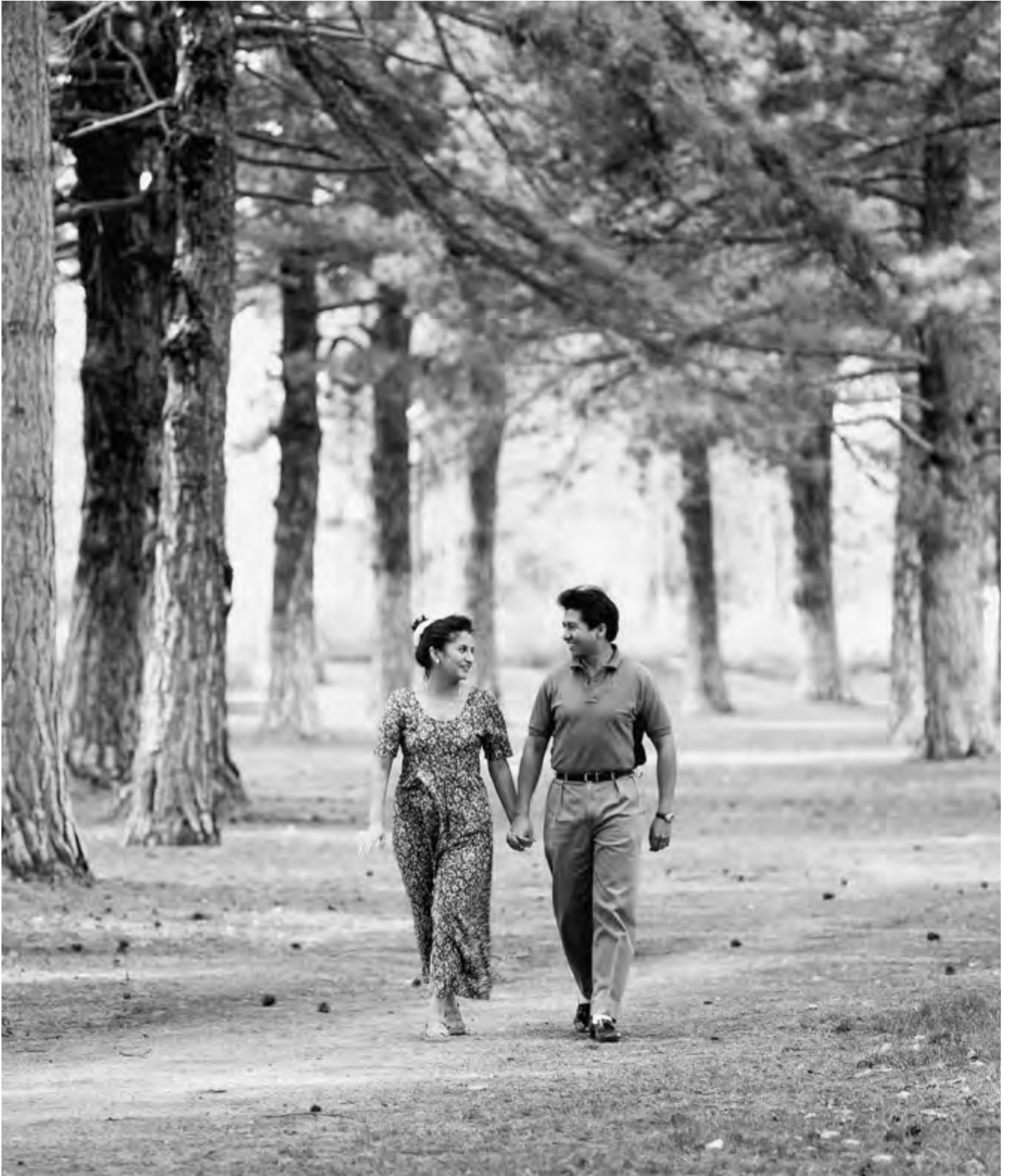
Kirik on andnud välja piisavalt materjale, et aidata sul õpetada abielu ja perekonda käsitlevaid õigeid õpetusi ja põhimõtteid. Palun ära kasuta ettevalmistuste tegemisel ega õpetamisel kaubanduses leiduvaid materjale. Sinu peamised materjalid selle kursuse õpetamiseks on pühakirjad, see käsiraamat ning abielu ja peresuhete õpik. Selle kursuse materjalid on valmistatud ette väga läbimõeldult ja palvemeelselt.

Täiendavad materjalid

Järgmised Kiriku materjalid jagavad täiendavat teavet kursusel käsitletavate teemade kohta. Neid materjale saab Kiriku jaotuskeskustest. Sa võiksid kannustada osalejaid kasutama neid väljaandeid oma perekonnas (need on kirjas õpikus „Abielu ja peresuhted”, lk VI.

- „Perekonna juhend” (31180 124). Selles juhendis kirjeldatakse perekonna ülesehitust, räägitakse, kuidas õpetada evangeeliumi kodus ja selgitatakse, kuidas viia läbi preesterluse talitusi ja anda õnnistusi.
- Kiriku ajakirjade artiklid abielust ja perekonnast.
- „Family Home Evening Resource Book” (31106). See raamat aitab vanematel ja lastel valmistada ette pereõhtu õppetunde (lk-d 3–160, 173–232). Seal on kirjas mõtteid, kuidas muuta pereõhtu tõhusaks (lk-d 163–170), ja soovitused, kuidas õpetada lastele konkreetseid põhimõtteid ja kohustusi (lk-d 235–262). Seal on kirjas ka ideid perekondlikuks tegevuseks (lk-d 265–340).
- „Teaching, No Greater Call” (36123). Selles raamatus on kirjas põhimõtted ja praktilised soovitused, kuidas aidata Kiriku liiketel olla paremad evangeeliumi õpetajad. Vanematele on eriti suureks abiks D osa: „Teaching in the Home” (lk-d 125–148), kus käsitletakse kodus õpetamist.
- „Õpetamise juhend” (34595 124). Selles juhendis on toodud soovitused evangeeliumi õpetamise ja õppimise täiustamiseks.
- „Sulle, noor” (36550 124). Selles trükises on kirjas Kiriku käitumisnormid seoses kohtamaskäimise, riiete ja välimuse, sõprade, aususe, kõnepruugi, meedia, vaimse ja füüsilise tervise, muusika ja tantsimise, seksuaalse puhtuse, hingamispäevase käitumise, meeleparanduse, väärilisuse ja teenimisega.
- „A Parent’s Guide” (31125). Selles käsiraamatus on kirjas soovitused, mis aitavad vanematel õpetada oma lastele füüsilisest intiimsusest.
- „Guidebook for Parents and Guardians of Handicapped Children” (31123). See juhend annab nõu erivajadustega laste peredele. Seal on kirjas ka teave Kiriku poolt avaldatud materjalide kohta, mis on koostatud lapsevanemate ja teiste abistamiseks, kes õpetavad erivajadustega inimesi.
- „Cornerstones of a Happy Home” (33108). Selles trükises on kirjas president Gordon B. Hinckley kõne, mille ta esitas, kui ta teenis teise nõuandjana Esi-meses Presidentkonnas.
- „Being a Righteous Husband and Father” (35402). Selles trükises on kirjas Kiriku 14. presidendi Howard W. Hunteri kõne.
- „Perekonna finantsasjade juhend”, *Liahoona*, aprill 2000. Selles artiklis, mille kirjutas vanem Marvin J. Ashton Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist, tuuakse praktilisi soovitusi raha kasutamiseks perekonnas.

A OSA ABIELU TUGEVDAMINE

„PEREKOND ON LOOJA PLAANIS KESKSEL KOHAL”

ÕPPETUND

1

Eesmärk	Rõhutada perekonna igavest tähendust ning aidata osalejatel teada, mida nad peavad tegema, et saada abielu ja peresuhete kursusest täit kasu.
Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">1. Vaata üle pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtted. Kui sa õpetamiseks ette valmistatud, otsi viise nende põhimõtete rakendamiseks.2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad, mis toovad välja õppetunni õpetused ja põhimõtted. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle nende õpetuste ja põhimõtete üle kogu nädala jooksul ning otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.3. Vaata palvemeelselt läbi „Perekond: Läkitus maailmale,” mis on kirjas selles käsiraamatus lk VIII ning õpikus „Abielu ja peresuhted” lk IV.4. Muretse igale osalejale isiklik abielu ja peresuhete õpik (36357 124). Sa peaksid saama need õpikud Pühapäevakooli juhatuselt, koguduse asjurilt või õppematerjalidega tegelevalt koguduse abiasjurilt.5. Palu juba eelnevalt, et üks või kaks osalejat valmistuksid rääkima lühidalt sellest, mis tunne neil oli, kui nad templis abiellusid. Palu neil valmistuda rääkima ka sellest, millist rõõmu ja milliseid õnnistusi nad saavad selles elus, kuna nad on oma abikaasaga igaveseks kokku pitseeritud. Otsi Vaimu juhatus, kui otsustad, kellel paluda seda ülesannet täita.6. Kirjuta enne tunni algust tahvlile järgmine tsitaat „Stand Ye in Holy Places”, 1974, lk 255: <i>Tähtsaim Issanda töö, mida te eales teete, leiab aset teie enda koduseinte vahel. President Harold B. Lee Kiriku 11. president</i>

**Soovitav
õppetunni käik**

Viimse aja prohvetid kuulutavad, et abielu ja perekond on igavese tähtsusega

Jutusta järgmine tõestisündinud lugu:

Üks mees näis hävitava üleujutuse käigus olevat kõik kaotanud. Ta nuttis, mitte oma maiste asjade kaotamise pärast, vaid sellepärast, et ei suutnud leida oma armsat naist ja nelja last. Nad võisid olla uppunud. Peagi saabus teade, et nad on elus ja ootavad teda lähedal asuvas kriisiabi keskuses. Milline rõõmus hetk see oli, kui pere jälle kokku sai! Kui pere rõõmustas, ütles mees: „Minu pere on jälle minuga ja kuigi minu nimel pole mingit maist vara, tunnen ma end miljonärina” (tsiteerinud Robert L. Simpson. *Conference Report*, okt 1980, lk 11–12; või *Ensign*, nov 1980, lk 11).

Räägi lühidalt oma veendumustest ja tunnistusest abielu ja perekonna kohta. Kui on sobilik, räägi oma tunnetest omaenda pere vastu. Seejärel loe ette järgnev avaldus Kaheteistkümne Apostli Kvoorum liikmelt, vanem Boyd K. Packerilt:

„Kiriku tuumaks pole vai[akeskus], see pole kogudusehoone. ... Kõige pühama koht maa peal ei pea tingimata olema tempel. Kogudusehoone, vai[akeskus] ja tempel on pühad, kuna need aitavad kaasa Kiriku kõige pühama institutsiooni – kodu – ülesehitamisele ja Kiriku kõige pühama suhte – perekonna – õnnistamisele” „That All May Be Edified”, 1982, lk-d 234–235).

Anna igale osalejale õpik „Abielu ja peresuhted”. Palu osalejatel avada õpikus lk IV. Selgita, et 1995. aastal edastasid Esimene Presidentkond ja Kaheteistkümne Apostli Kvoorum kogu maailmale abielu ja perekonda puudutava läkituse. Selle kursuse jooksul arutatakse pajusid läkituses õpetatud õpetusi ja põhimõtteid. Loe läkitust koos osalejatega ja palu erinevatel osalejatel läkitus lõikude kaupa valjusti ette lugeda.

- Mis on mõned õpetused ja põhimõtted, mida õpetatakse perekonda käsitlevas läkituses? (Kaalutle, kas kirjutada osalejate vastused tahvlile.) Miks on maailmal vaja seda nõuannet ja hoiatust?

Kiriku 15. president Gordon B. Hinckley selgitas: „Miks meil on just nüüd see perekonda puudutav läkitus? Sest perekond on rünnaku all. Pered lagunevad kõikjal maailmas. Kodu on koht, kust alustada ühiskonna parandamist. Lapsed teevad enamjaolt seda, mida neile on õpetatud. Me püüame muuta maailma paremaks, muutes perekonna tugevamaks” („Inspirational Thoughts”, *Ensign*, aug 1997, lk 5).

- Kuidas on teid ja teie perekonda tugevdatud selle läkituse nõuande järgimise kaudu?

Igavene abielu võib tuua rõõmu ja suuri õnnistusi selles elus ja läbi igaviku.

Rõhuta, et igavesel abielul on keskne koht Taevase Isa suures õnneplaanis. See võimaldab peredel leida tõelist rõõmu selles elus ning jätkuda ja areneda läbi igaviku.

- Milliseid õnnistusi võime me saada selles elus, kui me oleme abiellunud igavikuks?

Palu ülesande saanud osalejatel rääkida lühidalt sellest, mis tunne neil oli, kui nad templis abiellusid ning milline rõõm ja õnnistused saavad neile osaks selles elus, kuna nad on oma abikaasaga kokku pitseeritud igavikuks (vt „Ettevalmistus,” punkt 5).

Kaalutle, kas lugeda ette mõni järgmistest avaldustest:

Vanem James E. Faust Esimesest Presidentkonnast õpetas: „Paljud lepingud on siinse ja edaspidise õnne jaoks hädavajalikud. Tähtsaimate seas on mehe ja naise vahel sõlmitud abielulepingud. Nendest lepingutest voogavad välja elu suurimad rõõmud” (*Conference Report*, apr 1998, lk 19; või *Ensign*, mai 1998, lk 17).

Vanem Boyd K. Packer ütles, et „romantika, armastus, abielu ja lapsevanemaks olemine” on „elu ehedaimad, kauneimad ja paeluvaimad kogemused” (*Conference Report*, okt 1993, lk 28; või *Ensign*, nov 1993, lk 21).

Vanem Joseph B. Wirthlin Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist ütles: „Igaves- teks abikaasadeks olemise sulnidus on üks suurimaid õnnistusi, mis Jumal on oma lastele andnud. Otse loomulikult on need paljud aastad, mida mina olen jaganud oma kauni kaasaga, toonud mulle elu sügavaimat rõõmu. Abikaasa- deks olemine on olnud algusest peale meie Taevase Isa suure õnneplaani pea- mine osa. See avaldab meie elule head mõju ning kallite pereliikmetega lävimisest tulenevate õnnistuste maitsmine on meie jaoks ühtlasi nii meelt- ülendav kui õilistav” (*Conference Report*, okt 1997, lk 42; või *Ensign*, nov 1997, lk 32).

Kõneledes Kiriku presidendina esimest korda Kiriku liikmeskonnale, ütles pre- sident Gordon B. Hinckley järgmist: „Ma avaldan tänu oma armsale naisele, kellega meil täitub sel kuul viiskümmend kaheksa abieluaastat. ... Kui tänulik ma olen selle kalli naise eest, kes on käinud minu kõrval nii päikesepaistes kui tormides. Me ei seisa enam nii sirgelt nagu kunagi varem. Kuid meie armastus teineteise vastu pole kahanenud” (*Conference Report*, apr 1995, lk 93 või *Ensign*, mai 1995, lk 70).

Selgita, et paljud inimesed usuvad, et abielu ja pereelu on vaid surelikud kogemu- sed. Kiriku liikmetena teame me aga seda, et vääriline paar võib minna templisse ja saada püha preesterluse talituse kaudu pitseeritud kokku abikaasadeks kogu iga- vikuks. Kui mees ja naine sel viisil abielluvad, saab alguse igavene perekond.

- Milliseid igavesi õnnistusi lubatakse paaridele, keda pitseeritakse kokku prees- terluse väega ja kes jäävad seejärel oma lepingutele ustavaks? (Loe osalejatega pühakirjakohti Õpetus ja Lepingud 131:1–4; 132:19–24, 30–31. Järgnevas loe- telus on mõned vastused, mis tuleks kirjutada tahvlile.)
 - a. Nad ülendatakse selestilise kuningriigi kõrgeimale astmele Taevase Isa ja Jeesuse Kristuse juurde (ÕL 131:1–3; 132:20–24).
 - b. Nad jäävad kokku „ajas ja kogu igavikus” (ÕL 132:19). Ka nende lapsed või- vad kuuluda nende igavesse perekonda. (Selgita, et lubaduse Püha Vaim, keda mainitakse pühakirjakohas ÕL 132:19, on Püha Vaim. Vastavalt meie ustavusele kinnitab Püha Vaim, et meie saadud preesterluse talitused ja meie sõlmitud lepingud on Jumalale meelepärased.)
 - c. Nad „päri[vad] aujärjed, kuningriigid, valdused ja võimud” (ÕL 132:19).
 - d. Nad jätkavad soo jätkamist ehk vaimulaste saamist läbi kogu igaviku (ÕL 132:19, 30–31; vt ka ÕL 131:4).
- Kuidas on teile abiks teadmine, et pered saavad olla igavesed?

Märgi, et paljud ustavad viimse aja pühad võivad jääda ilma igavesse abielu õnnistustest selles elus, ilma et nad ise selles süüdi oleksid. Rõhuta, et Issand on lubanud, et kõik ustavad pühad saavad lõpuks need õnnistused. Kui sa pead vajalikuks aidata osalejatel seda põhimõtet mõista, loe ette järgmine avaldus vanem Dallin H. Oaksilt Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist:

„Me teame, et paljudel väärilistel ja suurepärasel viimse aja pühadel puudub hetkel ideaalne arenguvõimalus ja peamine, mis nende arenguks vaja on. Vallali- sus, lastetus, surm ja lahutus nurjavad ideaalid ja lükkavad edasi lubatud õnnis- tuste täitumise. Lisaks sellele on mõned naised, kes soovivad olla emad ja koduhoidjad, sõna otseses mõttes sunnitud töötama täiskohaga. Need nurjami- nekud on siiski ajutised. Issand on töötanud, et igavikus ei keelata ühtegi õnnis- tust Tema poegadele ja tütardele, kes peavad kinni käskudest, on ustavad oma lepingutele ja soovivad seda, mis on õige.

Paljud kõige olulisemad surelikkuse ilmajäämised aetakse joonde Millenniumi ajal, mil täitub kõik see, mis on kõigi meie Isa vääriliste laste suures õnnepaanis lõpule viimata. Me teame, et see on nii templitalituste puhul. Ma usun, et see on nii ka peresuhete ja perekondlike kogemuste puhul" (*Conference Report*, okt 1993, lk 101 või *Ensign*, nov 1993, lk 75).

Konkreetsete osalejate olukorra käsitlemiseks võib olla abi sellest, kui lugeda ette üks või mõlemad avaldused, mis on kirjas lk 8 „Täiendava abimaterjali” all.

Abielu ja peresuhete kursus on mõeldud selleks, et aidata meil leida rõõmu oma peresuhetest.

Palu ühel osalejal lugeda ette järgmine avaldus:

Kiriku 11. president Harold B. Lee ütles: „Tähtsaim Issanda töö, mida te eales teete, leiab aset teie enda koduseinte vahel” („Stand Ye in Holy Places”, lk 255).

- Mis oleks maailmas teisiti, kui kõik elaksid selle lihtsa mõtte järgi?

Selgita, et see kursus on mõeldud selleks, et aidata meil tugevdada abielu ja perekonda ning leida rõõmu oma peresuhetest. Õppetundide aluseks on õpetused ja põhimõtted, mida õpetavad pühakirjad ja viimse aja prohvetid.

Märgi, et otsustades sellest kursusest osa võtta, on liikmed näidanud üles soovi tugevdada oma perekonda. Selleks, et sellest kursusest täit kasu saada, tuleb neil teha kolme asja:

1. Tunnis osaleda.

Märgi, et kõik kursusel osalejad saavad võtta üksteiselt õppust hoolimata sellest, millised on nende abielu ja laste kasvatamise kogemused. Palu osalejatel tunnistada arutlusel olevatest tõdedest ja rääkida kogemustest, mis on õppetunni puhul asjakohased.

2. Kasutada abielu ja peresuhete õpikut.

Palu osalejatel avada oma abielu ja peresuhete õpikud. Märgi, et iga õppetunni alguses on õpikus välja toodud rakendamisideed, kus on soovitusi, mis aitavad osalejatel rakendada õpitud õpetusi ja põhimõtteid. Lisaks sellele on igale õppetunnile lisatud üks või kaks Kiriku üldjuhtide artiklit. Iga õppetunni järel peaksid osalejad täitma vähemalt ühe soovitatud tegevuse ja uurima kõiki artikleid. Abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad neid artikleid üheskoos.

Ava õpik leheküljelt 3–7. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisideedes” toodud soovitust ja 2) uurides Boyd K. Packeri artiklit „Ajaks ja kogu igavikuks”.

Kannusta osalejaid võtma igasse tundi kaasa oma õpikud.

3. Püüda elada õppetunni õpetuste ja põhimõtete järgi.

Rõhuta, et pelgast evangeeliumi õppimisest ei piisa. Selleks, et evangeelium meie elus toimiks, peame me õpitu järgi elama. President Harold B. Lee ütles: „Meil pole kunagi tõelisi teadmisi evangeeliumi õpetuste kohta enne, kui me

pole kogunud õnnistusi, mis tulevad iga põhimõtte järgi elamisest” („Stand Ye in Holy Places”, lk 215).

Meie kodu saab olla „tükike taevast,” kui me ehitame oma „Lunastaja kaljule”.

Rõhuta, et tänapäeva maailmas on kodu üks vähestest kohtadest, kus me saame leida rahu. Seejärel loe ette järgnev avaldus vanem Thomas S. Monsonilt Esimesest Presidentkonnast:

„Kui me tõeliselt püüame, saab meie kodu olla tükike taevast siin maa peal. Meie mõtted, meie teod, meie elu ei mõjuta üksnes meie maise rännaku õnnestumist, vaid märgistavad ka teed meie igaveste eesmärkideni” (*Conference Report*, okt 1988, lk-d 80–81 või *Ensign*, nov 1988, lk 69).

- Kuidas saab kodu olla „tükike taevast”?

Kui osalejad on sellele küsimusele vastanud, siis räägi ka oma veenumusest selle kohta, kuidas kodu saab olla tükike taevast. Kui sobilik, räägi oma tunnistuses ka mõnest isiklikust kogemusest.

Loe ette järgnev Kiriku 12. presidendi Spencer W. Kimballi avaldus:

„Paljud sotsiaalsed piirangud, mis on minevikus aidanud kinnitada ja toetada perekonda, on lagunemas ja hääbumas. Tuleb aeg, mil ainult need, kes usuvad sügavalt ja aktiivselt perekonda, suudavad oma perekonda alal hoida keset meie ümber kogunevat kurja” (*Conference Report*, okt 1980, lk 3; või *Ensign*, nov 1980, lk 4).

Loe koos osalejatega Heelaman 5:12. Seejärel loe ette järgmine avaldus vanem Joseph B. Wirthlinilt Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist:

„Kui te ehitate oma kodu meie Lunastaja aluskaljule ja evangeeliumile, siis võib see olla pühamu, kus teie pere võib saada varju raevutseva elutormi eest” (*Conference Report*, apr 1993, lk 88; või *Ensign*, mai 1993, lk 71).

- Mis tähendab ehitada oma kodu „meie Lunastaja aluskaljule”? Mis on mõned konkreetsed asjad, mida pered teevad, kui nende kodud on Kristuse-kesksed?

Rõhuta, et sel kursusel arutatakse põhimõtteid, mis aitavad tugevdada abielu ja perekonda. Me peaksime rakendama neid põhimõtteid, et saaksime ligineda Tavasele Isale ja Jeesusele Kristusele oma kodus. Me ei peaks kunagi kaotama silmist Päästja piiritut lepitust, mis võimaldab meil elada koos oma perega igavesti.

Kokkuvõte

Väljenda vaimustust sellest kursusest ja anna osalejatele teada, mida nad võivad sinult kui õpetajalt oodata. Sa võiksid neile näiteks kinnitada, et valmistud õpetamiseks vaimselt ning rakendad iga õppetunni põhimõtteid ja kasutad abielu ja peresuhete õpikut nii nagu nemadki. Kannusta neid, keda sa õpetad, kohustuma tunnis osalema, kasutama õpikut ning rakendama omandatud õpetusi ja põhimõtteid.

Tunnista Vaimu õhutusel perekonna suurest tähtsusest. Väljenda tänu teadmise eest, et su pere saab olla igavene.

Selgitused nende inimeste vajaduste käsitlemiseks, kelle perekondlik olukord erineb tavapärasest

Nende osalejate olukorra käsitlemiseks, kelle perekondlikud olud erinevad tavapärasest, loe ette üks või mõlemad järgmistest avaldustest:

Kiriku 13. president Ezra Taft Benson ütles Kiriku vallalistele õdedele: „Me näeme teid Kiriku üldise liikmeskonna üliolulise osana. Me palvetame, et rõhk, mida me endastmõistetavalt asetame perekonnale, ei paneks teid tundma end Issandale ega Tema Kirikule vähevajaliku või väheväärtuslikuna. Kiriku liikmeks olemise pühad sidemed on kaugelt tähtsamad kui perekondlik seis, vanus või hetkeolukord. Teie isiklik väärtus Jumala tütreana on kõikeületav” („To the Single Adult Sisters of the Church”, *Ensign*, nov 1988, lk 96).

Kiriku 10. president Joseph Fielding Smith õpetas: „Kui ajaks ja igavikuks templis kokku pitseeritud paari mees või naine peaks patustama ja kaotama õiguse ülendusele selestilises kuningriigis, ei saaks ta pidurdada haiget saanud kaasa arengut, kes on olnud ustav. Igähe üle mõistetakse kohut tema[enda] tegude järgi ja selles pole mingit õiglust, kui süütu mõistetakse hukka süüdlase tegude eest” („Doctrines of Salvation”, koost. McConkie, B. 1954–1956, 2. kd, lk 177).

Eesmärk	Aidata abielupaaridel olla üksmeelsemad ja vallalistel liikmetel valmistuda üksmeelseks abieluks.
Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">1. Õpetama valmistudes püüa leida viise, kuidas järgida pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad. Need pealkirjad annavad ülevaate õppetunni õpetustest ja põhimõtetest. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle selle üle, kuidas aidata osalejatel neid õpetusi ja põhimõtteid rakendada. Otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.3. Uuri võimaluse korral raamatust „Family Home Evening Resource Book” (31106) artiklit „Achieving Oneness in Marriage” lk 239–240. Kaalutle artikli käsitlemist õppetunni jooksul.4. Võta iga osaleja jaoks tundi kaasa paber ja pliiats või pastapliiats.
Soovitav õppetunni käik	<p>Issand on käskinud abikaasadel olla üks.</p> <p>Kirjuta õppetunni alustamiseks tahvlile $1+1=1$.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kuidas see kirjeldab abielusuhet? <p>Kui osalejad on seda küsimust arutanud, loe koos nendega 1 Moosese 2:24. Rõhuta, et Issand on käskinud abikaasadel olla üks.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mida üks olemine abikaasade jaoks tähendab? <p>Palu osalejatel lugeda järgmist avaldust vanem Henry B. Eyringilt Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist (abielu ja peresuhete õpik, lk 7):</p> <p>„Mehe ja naise loomisel polnud abieluüksmeel selleks, et anda neile lootust; see oli käsk! „Seepärast mees jätab maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja nemad on üks liha!” (1 Moosese 2:24) Meie Taevane Isa tahab, et meie südamed oleksid kokku kootud. Selline armastav liit pole pelk ideaal. See on hädavajalik” (<i>Conference Report</i>, apr 1998, lk 85; või <i>Ensign</i>, mai 1998, lk 66).</p> <p>Selgita, et selles õppetunnis arutatakse mitmeid viise, kuidas abikaasad saavad olla üksmeelsed.</p> <p>Abikaasad peavad pidama teineteist võrdseteks kaaslasteks.</p> <p>Selgita, et üksmeelse abielu puhul on tähtis, et abikaasad peaksid teineteist võrdseteks kaaslasteks. Teenides Esimeses Presidentkonnas esimese nõuandjana, ütles president Gordon B. Hinckley:</p>

„Abielu on sõna tõsisel mõttes võrdväärne partnerlus, kus kumbki ei kasuta teise üle võimu, vaid julgustab ja abistab teist kõiges, ükskõik mis kohustused ja taotlused teisel ka poleks” („I Believe”, *Ensign*, aug 1992, lk 6).

- Miks peavad abikaasad pidama teineteist võrdseteks kaaslaseks, et olla üks?
- Millised on mõned hoiakud või tavad, mis ei lase abikaasadel olla abielus võrdsed kaaslased? Mida saavad abikaasad teha, et sellistest proovikividest jagu saada?

Vanem Boyd K. Packer Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist õpetas:

„Pole ette nähtud, et naine üksi peab kohanema oma abikaasa või oma poegade preesterluse kohustustega. Loomulikult tuleb tal neid toetada ja kannustada.

Preesterluse hoidjad omalt poolt peavad kohanema naise ja ema vajaduste ja kohustustega. Tema füüsiline, emotsionaalne, intellektuaalne ja kultuuriline heaolu ning vaimne areng peavad olema[nende] preesterluse kohustuste seas esikohal.

Ükskõik kui alaväärtuslik mingi väikelaste eest hoolitsemise, lastekasvatamise või kodukorrashoiuga seotud töö ka poleks, on[mehel] selles suhtes võrdne kohustus” („A Tribute to Women”, *Ensign*, juuli 1989, lk 75).

Vanem Richard G. Scott Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist andis preesterluse hoidjatele järgmist nõu: „Abikaasa ja väärilise preesterluse hoidjana tahate te jäljendada Päästja eeskujut, kelle preesterlust te hoiate. Endast andmine oma naise ja laste heaks on teie elus peamine, millele tähelepanu koondata. Mõnikord püüab mees kontrollida iga pereliikme saatust. Ta otsustab kõige üle. Tema naine allub mehe tujudele. Pole tähtsust, kas tegu on tavaga või mitte. Issand nii ei tee. Viimse aja pühast mees ei kohtle nii oma naist ja perekonda” (*Conference Report*, apr 1999, lk 32; või *Ensign*, mai 1999, lk 26).

- Nimetage, mida abikaasad teevad, kui nad peavad teineteist võrdseteks kaaslaseks? (Kaalutle, kas osalejate vastused tahvlil kokku võtta. Kanna vajadusel ette alltoodud mõtted ja palu osalejatel rääkida nende mõtetega seotud kogemustest.)
 - a. Neil on ühine kohustus kindlustada, et pere palvetab üheskoos, peab pereõhtut ja uurib üheskoos pühakirju.
 - b. Nad planeerivad üheskoos, kuidas peres rahaga ümber käia.
 - c. Nad peavad üheskoos nõu ja lepivad kokku koduste reeglite osas ning selles, kuidas lapsi distsiplineerida. Lapsed näevad, et nende vanemad on sellistes otsustes üksmeelsed.
 - d. Nad planeerivad üheskoos perekondlikke tegevusi.
 - e. Mõlemad abistavad majapidamisülesannete täitmisel.
 - f. Nad käivad koos kirikus.

Abikaasad peaksid laskma oma isiklikel iseloomuomadustel ja oskustel teineteist täiendada.

Loe koos osalejatega 1 korintlastele 11:11. Seejärel loe ette järgmine vanem Richard G. Scotti avaldus:

„Issanda plaanis läheb vaja kahte – meest ja naist – et moodustuks tervik. ... Et elu oleks õnnelikum ja viljakam, on vaja mõlemat abikaasat. Nende

jõupingutused põkkuvad ja on täiendavad. Kummalgi on oma omadused, mis sobivad kõige paremini rolliga, mille Issand on mehe või naise õnne jaoks paika pannud. Kui neid Issanda kavatsuse kohaselt kasutada, lasevad need võimed abielupaaril mõelda, tegutseda ja rõõmustada üksmeelselt – seista üheskoos silmitsi proovilepanekutega ja saada neist ühiselt jagu, olla armastavam ja mõistvam ning saada templitalituste kaudu tervikuna kokku seotud igaveseks. Selline on plaan” (*Conference Report*, okt 1996, lk 101; või *Ensign*, nov 1996, lk 73–74).

Selgitamaks vanem Scotti õpetatud põhimõtet, anna osalejatele järgmine ülesanne:

Anna igale osalejale paber ja pliiats või pastapliiats. Palu igal osalejal, kes on abielus, panna kirja mõned enda iseloomuomadused ja võimed ning mõned oma abikaasa iseloomuomadused ja võimed. Palu igal osalejal, kes on vallaline, mõelda ühele abielupaarile ning panna kirja mõned kummagi abikaasa iseloomuomadused ja võimed. Kui osalejad on saanud mõned minutid kirjutada, esita neile järgnevad küsimused:

- Kuidas saavad teie poolt kirja pandud iseloomuomadused ja võimed aidata abielupaaridel olla üksmeelsed? (Palu osalejatel tuua konkreetseid näiteid.)
- Kuidas te olete näinud, et abikaasadevahelistest erinevustest on saanud nende suhte tugevad küljed?

Lugege ette, mida president Gordon B. Hinckley naine, õde Marjorie P. Hinckley, räägib nende esimese abieluaasta kohta:

„Me armastasime teineteist; selles polnud kahtlust, aga meil tuli ka teineteisega harjuda. Ma arvan, et iga paar peab teineteisega harjuma. Ma mõistsin juba varakult, et parem on teha tugevamalt tööd teineteisega harjumiseks, kui püüda pidevalt teineteist muuta” (*Church News*, 26. sept 1998, lk 4).

- Kuidas on tulemus erinev, kui paarid püüavad „teineteisega harjuda,” selle asemel et „püüda teineteist muuta”?

Abikaasad peavad olema teineteisele lojaalsed.

Loe ette Kiriku 15. presidendi Gordon B. Hinckley järgmine nõuanne:

„Otsustage, et teie vahele ei tule kunagi midagi sellist, mis teie abielu lahku ajaks. Pange see toimima. Kavatsesse see toimima panna. Lahutusi on liiga palju, nende käigus murtakse südameid ja vahel hävitatakse elu. Olge teineteisele tohutult lojaalsed” („Life’s Obligations”, *Ensign*, veebr 1999, lk-d 2, 4).

- Mis tähendus on sõnal *lojaalne* teie jaoks? (Mõned võimalikud vastused: olla suhtes ustav, truu ja usaldusväärne.)

Selgita, et Issand rõhutas, et abikaasadel on vaja olla teineteisele lojaalsed. Loe osalejatega Õpetus ja Lepingud 42:22. Märki, et see käsk käib ühtemoodi nii meeste kui naiste kohta.

- Mida tähendab hoida abikaasa ja mitte kellegi teise poole?

Kiriku 12. president Spencer W. Kimball õpetas: „Sõnad *mitte keegi teine* välistavad igäihe ja iga asja. Abikaasa on seejärel oma mehe või naise elus ülim ja ei seltskonnaelu, tööelu, poliitika ega miski muu huvi, inimene ega asi ei saa kunagi olla abikaasast tähtsam” („Faith Precedes the Miracle”, 1972, lk 143).

- Mida saab inimene teha, et sotsiaalsed, töö- ja Kiriku kohustused ei takistaks tal tema abikaasale lojaalne olla?
- Millised on mõned konkreetsed viisid, kuidas abielupaar saab teineteisele lojaalsust näidata? (Kui osalejatel on raske sellele küsimusele vastata, siis too mõned sellised näited nagu allpool loetletud.)
 - a. Mees saab muuta oma töö- ja puhkusegraafikut või muid kokkusaamisi, et pidada oma naise sünnipäeva.
 - b. Naine saab palvetada iga päev, et ta mees oleks oma ettevõtmistes edukas.
 - c. Nad saavad kuulata teineteist, isegi kui aeg selleks ei pruugi olla sobilik.
 - d. Nad saavad rääkida teineteisest armastuse ja austusega, kui nad suhtuvad pereliikmete ja sõpradega.

Kokkuvõte

Rõhuta, et Issand ja Tema prohvetid on käskinud abikaasadel olla armastavalt üksmeelsed ning teha koostööd võrdsete partneritena. Abikaasad saavad näidata oma lojaalsust teineteisele iga päev oma mõtete, sõnade ja tegudega.

Tunnista Vaimu õhutusel õppetunni jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 7–10. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseedees” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi Henry B. Eyringi artikli „Et me oleksime üks”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Tuleta osalejatele meelde, et nad oma õpikud järgmisesse tundi kaasa võtaksid.

KUIDAS HOOLITSEDA ABIELUS ARMASTUSE JA SÕPRUSE EEST

ÕPPETUND

3

Eesmärk	Aidata osalejatel paremini mõista armastuse põhimõtet ja kannustada abielus olijaid toitma armastust oma abielus.
----------------	---

Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">1. Kaalutle, kuidas rakendada pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.2. Mõtiskle õpetuste ja põhimõtete üle, mis on välja toodud õppetunni pealkirjades poolpaksus kirjas. Mõttele kogu nädala jookul, kuidas neid õpetusi ja põhimõtteid õpetada. Otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.3. Kui võimalik, valmistu kasutama õppetunnis järgmisi esemeid:<ol style="list-style-type: none">a. Vähemalt üks pulmapilt. Näita näiteks pilti templisse minevast noorpaarist (62559 „Kunstitööd evangeeliumist” nr 609), võta kaasa oma pulmapildid ja palu osalejatel võtta kaasa oma pulmapilte.b. Lill või pilt lillest.
----------------------	--

Soovitatav õppetunni käik	<p>Abikaasad peavad tugevdama oma armastust teineteise vastu.</p> <p>Näita pulmapilti või pulmapilte (vt „Ettevalmistus”, 3a). Kirjelda armastust, mida abikaasad teineteise vastu tunnevad, kui nad alles abielluvad.</p> <p>Näita lille või lille pilti (vt „Ettevalmistus”, 3b). Seejärel palu ühel osalejal lugeda ette Kiriku 12. presidendi, Spencer W. Kimballi järgmine avaldus (abielu ja pere-suhete õpik, lk 13:</p> <p>„Armastus on nagu lill, mis vajab, nagu meie kehagi, jätkuvalt toitu. Kui surelik keha ei saaks sageli toitu, kõhnuks ja sureks see peagi. Õrn lill närbuks ja sureks ilma toidu ja veeta. Ja nii ei saa ka oodata, et armastus igavesti vastu peaks, kui seda ei toideta jätkuvalt armastuse, hinnangu ja imetluse, tänuavalduste ja oma-kasupüüdmatu hoolivuse portsjonitega” („Oneness in Marriage”, <i>Ensign</i>, märts 1977, lk 5).</p> <p>Selgita, et see õppetund räägib sellest, kuidas abikaasad saavad toita oma armastust teineteise vastu, et see jätkaks kasvamist.</p> <p>Kiindumuse ja heasoovlikkuse väljendamine hoiab armastust ja sõprust abielus elusana.</p> <p>Palu osalejatel, kes on abielus, mõelda tagasi ajale, kui nad olid värske abielupaar. Palu neil rääkida mõnest asjast, mida nad tollal oma abikaasale tegid.</p> <ul style="list-style-type: none">• Miks on sellised teod vajalikud kogu abielu jooksul?
----------------------------------	--

Selgita, et abikaasad peaksid jätkama teineteisega kohtamaskäimist ja oma sõpruse toitmist kogu oma elu. Seda tehes avastavad nad, et nende armastus teineteise vastu tugevneb.

Vanem Marlin K. Jensen Seitsmekümnest täheldas: „Sõprusel on ... kohtamaskäimisel ja abielus ülitähtis osa. Mehe ja naise vahelisest suhtest, mis saab alguse sõprusest ning millest küpseb seejärel romantika ja lõpuks abielu, saab tavaliselt kestev, igavene sõprussuhe. Tänapäeva maailmas, kus abielu kergesti lahutatakse, pole midagi inspireerivamat, kui näha, kuidas abikaasad peavad aasta-aastalt teineteise sõprust kalliks ja tunnevad sellest rõõmu, kogedes üheskoos surelikkuse õnnistusi ja katsumusi” (*Conference Report*, apr 1999, lk 81; või *Ensign*, mai 1999, lk 64).

Teenides Seitsmekümnes, ütles vanem James E. Faust, et lahutuse üheks mitte nii ilmseks kuid üha tähendusrikkamaks põhjuseks on see, et „abielu ei rikastata pidevalt, ... et puudub see miski täiendav, mis teeb abielust kalli, erilise ja imeilise, ja selle asemel on see vaevaline, raske ja igavavõitu.” Ta andis nõu: „Abielu rikastamisel on suured asjad need, mis on väikesed. Selleks on teineteise pidev kallikspidamine ja tähelepanelik tänulikkuse osutamine. Selleks on teineteise kannustamine ja kasvada aitamine. Abielu on ühine hea, ilusa ja jumaliku otsiskelu” (*Conference Report*, okt 1977, lk-d 13–14; või *Ensign*, nov 1977, lk-d 10–11).

- Mis on mõned „väikesed asjad”, mis hoiavad armastust ja sõprust abielus elusana? (Kaalutle, kas kirjutada osalejate vastused tahvlile.) Milliseid kogemusi teil on või milliseid näiteid võite te tuua, mis näitavad, kui tähtis on hoida armastust sel viisil kasvamas?

Üks naine, kes oli olnud üle 35 aasta abielus, ütles: „Mulle meeldib, kui mu abikaasa toob mulle ikka veel üllatuskinke, kui ta on õhtul või nädalavahetusel ära olnud. See ei pea olema midagi suurt, kasvõi küpsis või lilleõis, mille ta koosolekul kõrvale pani. Eriti meeldib mulle see, kui ta helistab mulle töölt keset päeva, et lihtsalt küsida, kuidas mu päev läheb, või et jagada minuga mõnda põnevat uudist. Need väikesed asjad aitavad mul tunda end armastatu ja kallina.”

Märgi, et abikaasad peavad planeerima aega, millal omavahel kahekesi olla. Palu osalejatel lugeda järgmist avaldust vanem Joe J. Christensenilt Seitsmekümnest (abielu ja peresuhete õpik, lk 18):

„Käige teineteisega kohtamas. Varuge aega, et teha midagi üheskoos – ainult kahekesi. Nii tähtis kui lastel ka pole koos perega olla, peate te veetma iga nädal regulaarselt aega ainult teineteise seltsis. Selle ajakavva märkimine annab teie lastele teada, et teie abielu on teie arvates nii tähtis, et teil on vaja seda toita. See nõuab pühendumist, planeerimist ja ülesmärkimist” (*Conference Report*, apr 1995, lk 86 või *Ensign*, mai 1995, lk 65).

- Mis võib takistada varuda abikaasadel aega ühisteks tegemisteks? Kuidas saavad abielupaarid leida aega, et teineteisega kohtamas käia?

Kohane intiimsus abielus on armastuse väljenduseks.

Selgita, et kohane intiimsus abielus on Issanda poolt heaks kiidetud. See toob abielupaarile suuri õnnistusi, aidates muuta neid hingelt üksmeelseks ja tugevdada nendevahelist armastust. Kaalutle, kas lugeda ette mõni või kõik järgmistest avaldustest:

Vanem Richard G. Scott Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist selgitas, millised eesmärgid on füüsilisel intiimsusel abielus: „Kui abikaasade vahel on sõlmitud kestev abieluleping, lubab Issand neil kasutada püha lastesaamise väe erinevaid väljendusviise kogu nende kenaduses ja ilus Tema poolt seatud piirides. Üheks selle privaatse püha intiimkogemuse eesmärgiks on anda füüsiline keha vaimudele, kellel Taevaisa tahab lasta kogeda surelikkust. Teine põhjus nende vägevate ja kaunite armastustunnete kogemiseks on muuta abikaasad teineteisele lojaalseks ja truuks, panna nad teineteisega arvestama ja anda neile ühine eesmärk” (*Conference Report*, okt 1994, lk 50; või *Ensign*, nov 1994, lk 38).

Vanem Dallin H. Oaks Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist õpetas: „Sureliku elu loomise vägi on kõrgeim vägi, mille Jumal on oma lastele andnud. Selle kasutamiseks anti korraldus [Aadamal ja Eevale antud] esimeses käsus, kuid anti veel teinegi tähtis käsk, et keelata selle kuritarvitamist. Rõhk, mida me asetame kõlbelise puhtuse seadusele, on seletatav selle alusel, kuidas me mõistame oma lastesaamise väe eesmärki Jumala plaani täidesaatmisel. Lastesaamise väe väljendamine teeb Jumalale heameelt, kuid Ta on käskinud, et see ei väljuks abielusuhte piiridest” (*Conference Report*, okt 1993, lk 99; või *Ensign*, nov 1993, lk 74).

President Spencer W. Kimball õpetas: „Seadusliku abielu kontekstis on intiimsuhted õiged ja jumalikult heaks kiidetud. Seksuaalsuses eneses pole midagi riivatut ega alatut, sest selle vahendusel ühinevad mees ja naine loomeprotsessis ja armastuse väljendamisel” („The Teachings of Spencer W. Kimball”, toim: Kimball, E. 1982, lk 311).

Vanem Jeffrey R. Holland Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist õpetas: „Inimestevahelne intiimsus on mõeldud abielupaari jaoks, sest see on Jumala poolt seatud ja määratletud täieliku liidu – täielikkuse ja liidu sümbol. Abielu on Eedeni aias peale mõeldud mehe ja naise – nende südamete, lootuste, elu, armastuse, pere, tuleviku ja kõige – täielikuks liitmiseks. Aadam ütles Eeva kohta, et ta on luu tema luust ja liha tema lihast ning et nad peavad olema koos elades „üks liha” [vt 1 Moosese 2: 23–24]. See on nii täielik liit, et me kasutame sõna *pitseerima*, et anda edasi selle igavest perspektiivi. Prohvet Joseph Smith ütles kord, et vahest võiksime me tõlgendada sellist püha sidet teineteisega „ühthesidumisena” [vt ÕL 128:18]” (*Conference Report*, okt 1998, lk 100; või *Ensign*, nov 1998, lk 76).

Kiriku 14. president Howard W. Hunter andis nõu, et püha lastesaamise väge ei kuritarvitaks isegi mitte abielusuhtes: „Hellus ja lugupidamine – mitte kunagi isekus – peaksid olema abikaasadevahelises suhtes juhtivad põhimõtted. Kumbki kaasa peab olema tähelepanelik ja tundlik teise vajaduse ja soovide suhtes. Iga võimutsev, sündsusetu või kontrollimatu käitumine abikaasadevahelises intiimsuhtes on Issanda poolt hukka mõistetud” (*Conference Report*, okt 1994, lk 68; või *Ensign*, nov 1994, lk 51).

Loe koos osalejatega 2 Moosese 20:14, 17. Seejärel loe ette Kiriku 15. presidendi Gordon B. Hinckley järgmine avaldus:

„Me usume abielueelsesesse kõlbelisse puhtusesse ja sellele järgnevase igavesse truudusesse. Sellega on see kokku võetud. See viib elus õnneni. See viib rahuloluni. See toob rahu südamesse ja rahu kodusse” (*Conference Report*, okt 1996, lk 68; või *Ensign*, nov 1996, lk 49).

Rõhuta, et abikaasad peaksid jälgima hoolikalt, et nad ei tee midagi, mis on veidigi truudusetu. Näiteks peaksid vastassoost töökaaslased jääma neist alati sobivasse emotsionaalsesse ja füüsilisse kaugusesse.

- Miks on täielik truudus abielusuhtes ülitähtis?
- Kuidas on ebaterve või pornograafilise materjali vaatamine abielus usalduse reetmine? Kuidas kahjustab vastassoost isikuga flirtimine abielu?

Loe ette vähemalt üks järgmistest avaldustest:

President Howard W. Hunter andis nõu: „Ole oma abielulepingutele ustav mõttes, sõnas ja teos. Pornograafia, flirtimine ja ebaterved fantaasiad söövivad iseloomu ja ründavad alust, millel õnnelik abielu koos püsib. Seeläbi hävinevad abieluüksmeel ja usaldus” (*Conference Report*, okt 1994, lk 67; või *Ensign*, nov 1994, lk 50).

Kiriku 13. president Ezra Taft Benson andis nõu: „*Kui te olete abielus, hoiduge igasugusest flirtimisest. ...* See, mis tundub ohutu õrritamise või lihtsalt mõne vastassoost isikuga veidi naljatlemisena, võib viia kergesti tõsisema osaluse ja lõpuks truudusetuseni. Hea küsimus iseendale on järgmine: Kas mu abikaasal oleks hea meel, kui ta teaks, et ma seda teen? Kas naisel oleks hea meel teada, et ta abikaasa käib koos sekretäriaga kahekesi lõunal? Kas mehel oleks hea meel näha, kuidas ta naine teise mehega flirdib või käitub tema ees ahvatlevalt? Mu kallid vennad ja õed, see on see, mida Paulus mõtles, kui ta ütles: „Hoiduge kõiksuguse kurja eest” (1 tessalooniklastele 5:22)” („The Law of Chastity”, *Brigham Young University 1987–88 Devotional and Fireside Speeches*. 1988, lk 52).

Abielupaarid peaksid püüdlema ligimesearmastuse, Kristuse puhta armastuse poole.

- Loe koos osalejatega Johannese 13:34–35 ja Efeslastele 5:25. Mida õpetatakse nendes lõikudes selle kohta, kuidas abikaasad peaksid teineteist kohtlema?

Rõhuta, et kuigi abielupaari füüsiline suhe on tähtis, pole see nende armastuse puhul tähtsaim. Loe ette president Spencer W. Kimballi järgnev avaldus:

„[Armastus abielus] on sügav, kõikehõlmav, kõikehaarav. See pole nagu maailmale omane lävimine, mida nimetatakse ekslikult armastuseks, kuid mis on peamiselt füüsiline külgetõmme. Kui abielu põhineb üksnes sellel, väsivad osapooled teineteisest peagi. ... Armastus, millest Issand räägib, pole ainuüksi füüsiline vaid ka vaimne külgetõmme. See on teineteisesse uskumine ning teineteise usaldamine ja mõistmine. See on täielik partnerlus. See on kaaslus, kus on ühised ideaalid ja standardid. See on isetus ja teineteise heaks ohverdamine. See on puhtad mõtted ja teod ning usk Jumalasse ja tema programmi. See on surelikkuses lapsevanemaks olemine, pilk alati jumaluse ja loomispartnerluse poole ning vaimuvanemaks olemine. See on tohutu, kõikehõlmav ja piiritu. Selline armastus ei väsi ega kahane kunagi. See jääb kestma läbi haiguste ja murede, läbi heaolu ja puuduse, läbi täidminekute ja pettumuste, läbi aja ja igaviku” („Faith Precedes the Miracle”, 1972, lk-d 130–131).

Selgita, et armastus, millest president Kimball rääkis, on ligimesearmastus, Kristuse puhas armastus. Loe koos osalejatega Moroni 7:45–48. Palu, et osalejad tooksid lugedes välja ligimesearmastuse tunnused. Kirjuta need tunnused tahvlile:

Ligimesearmastus:

pikameelne
 lahke
 ei kadesta
 ei ole iseennast täis (uhke)
 ei otsi omakasu
 ei ole kergesti ärrituv
 ei mõtle halba
 ei rõõmusta süütegudest, vaid rõõmustab tõest
 kannatab kõik
 usub kõik
 loodab kõik
 talub kõik
 ei hävi ilmaski
 on suurim kõigest
 on Kristuse puhas armastus
 kestab igavesti

Märgi, et lisaks kohustusele armastada Taevast Isa ja Jeesust Kristust ning tulla nende juurde, on abielu – eriti igavese abielu – kohustus kõige tähtsam, mille me eales enda peale võtame. Abikaasad peavad tegema lakkamatult tööd, et arendada teineteise vastu ligimesearmastust.

Aitamaks osalejatel seda põhimõtet rakendada, pööra nende tähelepanu tahvile kirjutatud ligimesearmastuse tunnustele. Palu neil arutada, kuidas saab väljendada abielusuhtes selliseid konkreetseid tunnuseid, nagu näiteks „ei otsi omakasu” või „ei hävi ilmaski”. Palu neil tuua näiteid, kuidas nad on näinud mõnda tunnust avaldumas.

Kokkuvõte

Rõhuta, et abikaasad peavad toitma oma armastust ja sõprust. Nad peavad hoidma oma armastust elus, tehes jätkuvalt neid väikeseid asju, mis väljendavad kiindumust ja heasüdamlikkust. Nad peaksid olema tundlikud teineteise vaimsete, füüsiliste ja emotsionaalsete vajaduste suhtes, jagades elurõõme ja -koormaid teineteisega. Nad peavad otsustama, et ei tee kunagi midagi sellist, mis hävitab armastust, mis on abielusuhtes nii hädavajalik. Ja nad peaksid „palu[ma] Isa kogu südame jõuga, et [nad] võiksi[d] täituda selle [ligimese]armastusega” (Moroni 7: 48). Kui abikaasad on jätkuvalt teineteisele pühendunud, siis nende armastus teineteise vastu aastate jooksul kasvab. Nad avastavad, et neis areneb välja armastus, mis on tõepoolest kristlik.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 11–14. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseedees” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi president Spencer W. Kimballi artikli „Üksmeelne abielu”. Märgi, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Eesmärk Aidata osalejatel õppida, et abikaasad peavad tegema koostööd, et ületada raskusi ning et nad võivad otsustada reageerida neile pigem kannatlikult ja armastusega kui pettunult või vihaga.

Ettevalmistus

1. Vaata üle pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtted. Otsi viise nende põhimõtete rakendamiseks, kui sa õpetamiseks ette valmistud.
2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad, mis toovad välja õppetunni õpetused ja põhimõtted. Valmistudes õppetunniks mõtiskle nende õpetuste ja põhimõtete üle kogu nädal ja otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.
3. Uuri lk 19 toodud pühakirjakohti, et oleksid valmis sel teemal vestlust arendama.
4. Uuri võimaluse korral raamatust „Family Home Evening Resource Book” (31106) artiklit „Resolving Conflicts in Marriage” lk 240–241. Kaalutle artikli käsitlemist õppetunni jooksul.

**Soovitav
õppetunni käik**

Igal abielupaaril tuleb ette raskusi.

Loe ette järgnev lugu, mille jutustas vanem Bruce C. Hafen Seitsmekümnest.

„[Üks] pruut ohkas oma pulmapäeval kergendatult: „Ema, kõik mu probleemid on nüüd otsas!” „Jah,” vastas ta ema, „aga kummas otsas?” (*Conference Report*, okt 1996, lk 34; või *Ensign*, nov 1996, lk 26).

- Millised mured või proovikivid võivad saada osaks abielupaarile? (Kaalutle, kas kirjutada osalejate vastused tahvlile. Vastuste hulka võib kuuluda alltoodu.)

a. Lahkarvamused	h. Rakenduse leidmine,
b. Isekus	kui lapsed on kodust ära kolinud
c. Haavumine	i. Armsa inimese surm
d. Nõrk tervis	j. Rahalised probleemid
e. Lastetus	k. Üleannetud lapsed
f. Vananemine	l. Looduskatastroofid
g. Erivajadustega pereliikmed	

Märgi, et mõned proovikivid tulevad abieluraskuste tõttu. Teised on loomulik osa elust.

Abikaasad suudavad ületada kõik raskused, kui nad suhtuvad abiellu kui lepingulisse suhtesse.

Selgita, et abielupaarid reageerivad proovikividele erinevalt, sõltuvalt sellest, millisel arvamusel nad oma abielust on. Kirjuta tahvlile sõna *leping*.

Selgita, et leping on kahe inimese või inimrühma vahel sõlmitud kirjalik kokkulepe. See hakkab kehtima maa seaduste alusel. Ka evangeeliumis on leping midagi sellesarnast, kuid kaugeleulatavam. Leping osutab inimestevahelisele kokkuleppele, kuid evangeeliumi kontekstis osutab see kokkuleppele, mis on sõlmitud meie ja Issanda vahel. Issand seab paika lepingu tingimused ja meie lubame neist kinni pidada (vt *Covenant. „Bible Dictionary”*, lk 651). Kui me peame kinni oma lubadustest, on Issand kohustatud kinni pidama enda lubadustest (vt ÕL 82:10).

Märgi, et paljude inimeste arvates pole abielu tänapäeva maailmas midagi muud kui vaid inimestevaheline leping. Palu osalejatel mõelda järgmiste küsimuste üle, ilma neile valjusti vastamata:

- Kui abielus tekivad probleemid, siis mida võivad abikaasad teha, kui abielu on nende arvates inimestevaheline leping? Mida nad teevad, kui nad võtavad oma suhet kui Jumalaga sõlmitud lepingut?

Vanem Bruce C. Hafen Seitsmekümnest täheldas: „Raskuste tekkides otsivad *inimeste vahel sõlmitud lepingu* osapooled õnne minema kõndides. Nad abielluvad kasusaamise eesmärgil ja jäävad paigale vaid senikauaks, kui nad saavad seda, mille osas nad kokku leppisid. Kui aga raskused tekivad *Jumalaga sõlmitud lepingu* abielus, tulevad abikaasad nendega toime. ... Abikaasad, kelle vahel on sõlmitud *inimestevaheline leping*, annavad kumbki 50 protsenti, abikaasad, kelle abieluleping on *sõlmitud Jumalaga*, annavad kumbki 100 protsenti. Abielu on oma olemuselt Jumalaga sõlmitud leping, mitte üksnes konfidentsiaalne leping inimeste vahel, mille saab soovi korral kehtetuks tunnistada” (*Conference Report*, okt 1996, lk 34; või *Ensign*, nov 1996, lk 26).

Raskuste tekkides võime me reageerida neile pigem kannatlikult ja armastusega kui pettunult või vihaga.

Märgi, et kuigi abikaasad ei saa mõnest raskusest hoiduda, saavad nad otsustada, kuidas raskustele reageerida. Vanem Lynn G. Robbins Seitsmekümnest selgitas: „Keegi ei aja meid vihale. Teised ei aja meid vihale. Selle taga pole mingit sundust. Vihaseks saamine on teadlik valik ja otsus ning seega me saame otsustada mitte vihastada. *Meie otsustame!*” (*Conference Report*, apr 1998, lk 105; või *Ensign*, mai 1998, lk 80).

Rõhuta, et Taevane Isa on andnud meile valikuvabaduse – võime iseenda eest otsustada ja ise tegutseda. Me võime rakendada oma valikuvabadust ning otsustada olla raskuste tekkides kannatlikud ja armastavad.

Palu osalejatel lugeda kordamööda valjusti järgmisi pühakirjakohti. Innusta neid lugemise vältel arutlema, kuidas need pühakirjakohad võivad käia abikaasade kohta, kes püüavad ületada abielu- ja igapäevaelu raskuseid.

Moosia 18:21

1 Johannese 4:18

1 Peetruse 4:8

Johannese 13:34–35

Johannese 16:33

2 Nefi 31:20

Õpetus ja Lepingud 24:8

Alma 38:12

3 Nefi 11:29–30

Jakoobuse 1:19–20

Moosia 3:19

- Kui meil on tunne, et me pettume milleski või saame vihaseks, siis mida me saame teha, et nendest tunnetest jagu saada? (Vastuste hulka võib kuuluda alltoodu.)

- a. Eemalduda olukorrast, kuni me oleme maha rahunenud.
- b. Palvetada, et saada abi ja juhatus.
- c. Lahkarvamuse korral arvestada teise inimese motivatsioonide ja tunnetega.
- d. Otsida abi kohalike Kiriku juhtidelt ja vajaduse korral elukutselistelt nõustajatelt, kelle vaated ja ametialane tegevus on kooskõlas Kiriku õpetustega.

Kirjeldamiseks seda, et abikaasad saavad otsustada, kuidas nad proovikividele reageerivad, loe ette järgmine lugu. Selgita, et see on näide väikestest igapäevastest proovikividest, mis võivad abielus ette tulla.

„Oli üks neid päevi. Ükskõik kui kiiresti Della päeva jooksul ringi jooksis, ei suutnud ta pidada sammu oma perekonna nõudmistega. Tema naaber, kellel oli veel rohkem lapsi kui temal, paistis nii rõõmus, et Della hakkas kahtlema oma võimete naise, abikaasa ja emana.

Ben oli koju tulles näljasem kui tavaliselt. Need täiendavad 130 km põllumajandusseadmete kohaletoimetamiseks olid küll vajalikud, kuid nüüd oli ta väsinud. Kodus olemine kõlas üha paremini. Rahu. Toit. Puhkus.

Della kuulis, kuidas Ben autoga maja ette sõitis ja heitis pilgu kellale. Oi ei! Kell saab kohe seitse? Mida ta nüüd teeb? Ta oli tahtnud õhtusöögi valmis teha, aga

Ta kuulis, kuidas uks avanes ja pani samal ajal kiiresti küpsetusplaadile viimase saiakese.

Ben sammus uksest sisse, pistis pea nurga tagant välja ja naeratas Dellale. Naine oli pinevil ja mees märkas, et laud on tühi. Mees peatus ja hingas sügavalt sisse.”

Esita osalejatele järgmised küsimused:

- Mis võiks juhtuda, kui Ben muretseks vaid iseenda pärast?
- Kuidas võiks Ben reageerida, kui ta muretseks oma naise pärast?

Jätka loo lugemist, kui te olete küsimuste üle arutlenud:

Ben hingas välja, naeratas Dellale ja ütles: „Tundub, et ma jõudsin just õigel ajal sulle appi.” Della pinevus kadus. Naine suudles meest kergendusega ja ütles: „Nii hea, et sa kodus oled, Ben. Sul oli pikk päev ja ma tahtsin sind õhtusöögiga ees oodata!” Della viipas tühja laua poole.

„Teeme selle üheskoos valmis,” ütles Ben kätt Della ümber pannes. Nad hakkasid rääkima, millised katsumused olid kummalegi osaks saanud. Kui Ben lauda kattis, pani Della saiakesed ahju ja rääkis mehele, kuidas ta tundis end terve päev tagantkiirustatuna – lausa ülekoormatuna. Ben unustas oma nälja ja mõtles, kuidas saaks muuta naise päeva kergemaks” („Family Home Evening Resource Book”, 1983, lk 241; lõikude paigutus muudetud).

Kokkuvõte

Ava abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 15–16. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisiidees” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem Lynn G. Robbinsi artikli „Valikuvabadus ja viha”. Märgi, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Täiendav abimaterjal

Abikaasa väärkohtlemine on Jumala teotamine

Selgita, et kui abikaasad on vihased või pettunud, siis käituvad nad vahel häbematuult või hävitavalt. Abikaasad ei peaks kunagi teineteist mingil kombel halvasti kohtlema. Väärkohtlemine rikub Jumala kāske ja Kiriku juhtide poolt rõhutatud. Kiriku kaheksas president George Albert Smith kuulutas: „Keegi pole kunagi kedagi halvasti kohelnud, kui temaga on Issanda vaim. See juhtub alati siis, kui meiega on mõni muu vaim” (*Conference Report*, okt 1950, lk 8).

Kanna lühidalt ette järgmine teave:

Abikaasat saab halvasti kohelda emotsionaalselt, füüsiliselt või seksuaalselt.

Emotsionaalse väärkohtlemise alla käivad sellised teod nagu karjumine, vandumine, solvavad või alandavad märkused, diktaatorlik käitumine, abikaasa alandamine laste või teiste ees, karistuseks toetusest või armastusest ilmajätmine ning abikaasa tunnete ignoreerimine või alahindamine.

Füüsilise väärkohtlemise alla käib tõukamine, kinni hoidmine, raputamine, löömine, laksu andmine, sundimine ja raha endale hoidmine.

Seksuaalne väärkohtlemine võib olla kas emotsionaalne või füüsiline. Selle alla käib seksuaalne ahistamine, valu tekitamine, jõu kasutamine või hirmutamine ning intiimvahekorras olles tegevuse jätkamine, mis on teise jaoks ebameeldiv või solvav.

Selgita, et kui osalejatel on veel küsimusi väärkohtlemise osas, peaksid nad küsima nõu oma piiskopilt.

Loe ette Kiriku 15. presidendi Gordon B. Hinckley järgnev avaldus. Märgi, et kuigi president Hinckley andis selle hoiatuse meestele, kes kohtlevad halvasti oma naise, käib see ühtlasi ka naiste kohta. Palu, et osalejad hindaksid vaikselt omaenda käitumist, kui nad seda nõuannet kuulavad:

„Mõned [mehed] teevad päeval maailma ees head nägu ning lõpetavad õhtul koju tulles enesevalitsemise ja lasevad vähimagi ärrituse tulemusel vallanduda vihapursetel.

Ükski mees, kes on seotud sellise kurjuse ja sobimatu käitumisega, ei vääri Jumala preesterlust. Ükski mees, kes end nii ülal peab, ei vääri Issanda koja privileege. Mul on kahju, et on mehi, kes ei vääri oma naiste ja laste armastust. On lapsi, kes kardavad oma isa ja naise, kes kardavad oma meest. Kui minu hääleulatuses peaks olema selliseid mehi, siis ma noomin teid kui Issanda teenija ja kutsun teid üles meelt parandama. Distsiplineerige end! Kontrollige oma pahameelt! Enamus asjast, mis teid vihaseks teeb, on vähetähtsad. Ja kui kohutavat hinda te oma viha eest maksate. Paluge Issandalt andeks. Paluge oma naiselt andeks. Vabandage oma laste ees” (*Conference Report*, okt 1996, lk 91–92; või *Ensign*, nov 1996, lk 68).

Selgita, et mõnes inimeses kujunevad välja väärkohtlemisele omased kombed, ilma et ta seda ise märkaks. Teine tunneb, et tema käitumine vajab muutmist, kuid ta ei suuda seda teha ilma abita.

Need, kes soovivad saada abi oma väärkohtleva käitumise mõistmisel ja muutmisel, suudavad ennast muuta, otsides alandlikult Issandalt abi ja juhatast. Nad võivad minna oma piiskopi jutule, kes oskab neile nõu anda. Ta võib soovitada

ka VAP Pereteenistuse nõustajaid või elukohajärgset abi, mis on kooskõlas Kiriku standarditega.

- Millist mõju võib avaldada abikaasa väärkohtlemine abielupaari lastele?

Küsi osalejatelt, mida nad sellest arvavad ja märgi, et abikaasa väärkohtlemine näitab, kuidas püütakse raskustest üle saada kahjulikul teel. Inimesed, kes on sellist väärkohtlemist lapsena pealt näinud, kohtlevad sageli teisi halvasti ja jätkavad sellist teguviisi, kui nad on abielus.

- Millist mõju see lastele avaldab, kui nad näevad, kuidas nende vanemad lahendavad raskusi heasüdamlikkuse ja kannatlikkusega?

Selgita, et emad ja isad, kes käituvad proovilepanekutega silmitsi olles armastavalt ja küpselt, õpetavad oma lastele häid harjumusi, mis võivad jääda kogu eluks. Kui piiskop Robert D. Hales teenis juhtiva piiskopina, ütles ta järgmist: „Laste jaoks on abistav näha, et head vanemad võivad olla eriarvamusel ja et nendest erinevustest saab jagu ilma ründamise, karjumise või asjade loopimiseta. Neil on vaja näha ja tunda, kuidas üksteise vaatenurki austades rahulikult suhelda, et nad teaksid, kuidas ise oma elus erinevustest jagu saada” (*Conference Report*, okt 1993, lk 10; või *Ensign*, nov 1993, lk 9).

RASKUSTE ÜLETAMINE POSITIIVSE SUHTLEMISE KAUDU

ÕPPETUND

5

Eesmärk	Õpetada osalejatele, kuidas ennetada ja lahendada abieluraskusi teineteisega armastavalt suheldes.
----------------	--

Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">Otsi õpetama valmistudes viise, kuidas järgida pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad. Need pealkirjad annavad ülevaate õppetunni õpetustest ja põhimõtetest. Õppetunniks valmistudes mõtiskle selle üle, kuidas aidata osalejatel neid õpetusi ja põhimõtteid rakendada. Otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.
----------------------	---

Soovitav õppetunni käik	<p>Igal abielupaaril tuleb ette lahkarvamusi.</p> <p>Palu osalejatel lugeda järgmist avaldust vanem Joe J. Christensenilt Seitsmekümnest (abielu ja peresuhete õpik, lk 19):</p> <p>„Vahel kuuleme me midagi sellist, nagu: „Me oleme olnud abielus viiskümmend aastat ja meil pole kunagi olnud lahkarvamusi.” Kui see on sõna-sõnalt nii, on üks kaasa teise üle liialt domineeriv või nagu keegi ütles, tõeale võõras. Igal arukal abielupaaril tuleb ette lahkarvamusi. Meie ülesandeks on veenduda, et me teame, kuidas neid lahendada. See kuulub selle protsessi juurde, kuidas muuta head abielu paremaks” (<i>Conference Report</i>, apr 1995, lk 86; või <i>Ensign</i>, mai 1995, lk 65).</p> <p>Selgita, et selles õppetunnis arutatakse konkreetseid põhimõtteid, mis saavad aidata abikaasadel ennetada ja lahendada suhtes tekkivaid raskusi.</p> <p>Abikaasad peaksid otsima teineteises imetlusväärseid omadusi.</p> <p>Märgi, et kui abikaasad otsivad teineteises imetlusväärseid omadusi, suudavad nad paremini raskusi ennetada. Nad suudavad ka teha koostööd tekkinud raskuste lahendamiseks. Jutusta järgnevat lugu:</p> <p>Üks naine käis korduvalt oma piiskopi juures oma abikaasa üle nurisemas. Piiskop küsis temalt lõpuks: „Miks sa abiellusid selle mehega, kes on sinu arvates nii tundetu ja väljakannatamatu?” Naine mõtles hetke ja ütles: „Ilmselt olid tal mõned head omadused, aga mulle ei tule nüüd meelde ükski. Ta on vist muutunud.” Piiskop palus tal minna koju ja palvetada, et ta süda leebuks, et talle tuleksid meelde need omadused, mida ta oli kord oma abikaasa juures imetlenud. Naine avastas, et aja jooksul hakkas ta märkama abikaasa imetlusväärseid omadusi ja neile tähelepanu pöörama. Varem oli ta nii hõivatud mehe vigade nägemisega, et tal ei õnnestunud näha tema häid omadusi.</p> <ul style="list-style-type: none">Kuidas olete teie täheldanud, kui väärtuslik on teistes imetlusväärsete omaduste otsimine? Kuidas aitab teineteises imetlusväärsete omaduste otsimine abikaasadel oma abielu tugevdada?
--------------------------------	---

Tuleta osalejatele meelde, et kuigi iga inimene on ainulaadne, oleme me kõik Jumala lapsed. Palu ühel osalejal lugeda ette järgmine avaldus trükisest „Perekond: Läkitus maailmale” (käesolev käsiraamat, lk VIII ning abielu ja peresuhete õpik, lk IV:

„Kõik inimesed – mehed ja naised – on loodud Jumala näo järgi. Igaüks on taevasse vanemate armastatud vaimupoeg või -tütar ning seega on igaühel jumalik loomus ja saatus.”

- Kuidas saab selle tõe meelespidamine aidata abikaasadel teineteist mõista?

Selgita, et kui abikaasad püüavad näha teineteises kõike kaunist ja jumalikku, leiavad nad teineteise kaaslaseks olemisest rohkem rõõmu ning suudavad paremini aidata teineteisel saavutada jumalikku potentsiaali.

Teenides Kaheteistkümmne Apostli Kvoorumis, kõneles vanem Gordon B. Hinckley „sellisest austusest, kus oma kaaslasesse suhtutakse kui kõige kallimasse sõpra maa peal”. Ta ütles: „Abikaasaks olemine kaldub muutuvat millekski tavaliseks ja isegi igavaks. Ma ei tea kindlalt viisi, kuidas hoida seda kõrgel ja inspireerival tasandil, kui et mees mõtiskleks aeg-ajalt tõsiasja üle, et tema kõrval seisev talle kohane abi on Jumala tütar, kes osaleb koos [Jumalaga] suures loomeprotsessis, mis on mõeldud Tema igaveste eesmärkide täide-
saatmiseks. Ma ei tea tõhusamat viisi, kuidas naine saab hoida armastust oma abikaasa vastu üha säravana, kui otsides ja rõhutades neid jumalikke omadusi, mis on antud meie Isa kõigile poegadele ja mida saab esile tuua austuse, imetluse ja kannustuse vahendusel. Nii viljeletakse üksteisemõistmist, mis end jätkuvalt ära tasub” (*Conference Report*, apr 1971, lk 81–82; või *Ensign*, juuni 1971, lk 71–72).

Positiivne suhtlemine aitab raskustest üle saada ja neid ära hoida.

Selgita, et lisaks imetlusväärsete omaduste märkamisele teineteises peaksid abikaasad püüdma teineteisega hästi suhelda. Suhtlemine on armastuse ja üksmeele jaoks ning tekkida võivate raskuste lahendamisel hädavajalik.

Kirjuta tahvlile järgnevad põhimõtted:

Kuulake teineteist.
Rääkige proovilepanekutest avameelselt ja rahulikult.
Suhelge armastavalt ja positiivselt.

Selgita, et need põhimõtted saavad aidata abielupaaridel suhtlemist parandada. Kasuta järgmist materjali, et arendada vestlust iga põhimõtte üle:

Kuulake teineteist.

Loe ette järgnev nõuanne vanem Russell M. Nelsonilt Kaheteistkümmne Apostli Kvoorumist:

„Abikaasad, õppige kuulama ja kuulake, et teineteiselt õppida. ... Kõnelemiseks aja varumine on suhtlusliinide korrashoidmiseks hädavajalik. Kui abielu on elu parim suhe, nõuab see ka parimat aega! Ometi eelistatakse sageli vähemtähtsaid kohtumisi, jättes kalli kaasa kuulamiseks ainult järelejäänud hetked” (*Conference Report*, apr 1991, lk 28; või *Ensign*, mai 1991, lk 23).

- Millist kasu võivad abikaasad saada, kui nad kuulavad teineteist hoole ja armastusega? (Vastuste hulka võib kuuluda alltoodu.)
 - a. Nad saavad rohkem teada teineteise tõelistest tunnetest ja motivatsioonidest.
 - b. Nad püüavad enne mõista, kui hakkavad hukka mõistma või nõu andma.
 - c. Kumbki tunneb end tõenäolisemalt väärtusliku ja armastatuna.
 - d. Kumbki on vähem tõenäoliselt kaitsepositsioonil ja on suheldes tõenäoliselt avameelsem.
- Mis võib takistada paaridel teineteist tõeliselt kuulata? (Mõned võimalikud vastused: kiire ajakava, ei osata kuulamiseks aega leida ja huvi puudumine teineteise kohustuste vastu.)
- Mida saavad abikaasad teha, et olla paremad kuulajad? (Küsi osalejatelt nende arvamust ja kaalutle, kas jagada nendega alltoodud mõtteid.)
 - a. Varuge aega teineteisega rääkimiseks. Kõrvaldage kõik segavad tegurid ja pöörake kogu tähelepanu teineteisele.
 - b. Kuulake, et mõista. Ärge segage kõnelejale vahele. Küsige vajadusel midagi sellist, nagu: „Saad sa mulle sellest rohkem rääkida?” või „Mis tunne sul oli, kui see juhtus?” või „Ma pole päris kindel, et ma saan õigesti aru. Kas sa tahad öelda, et ?”
 - c. Hoiduge vihastamast või solvumast. Pidage meeles, et sageli võib olla õige rohkem kui üks seisukoht.

Rääkige proovilepanekutest avameelselt ja rahulikult.

- Miks on tähtis, et abikaasad räägiks abielus ette tulevatest proovilepanekutest teineteisega avameelselt?

Märgi, et proovilepanekutest peaks vestlema austusega, ilma valjuhäälsete vaidluste ja tülideta. Teenides Kaheteistkümnepäevase Apostli Kvoorumis, õpetas vanem Gordon B. Hinckley:

„Me satume harva hätta, kui räägime maheda häälega. Alles siis, kui me häält tõstame, hakkavad sädemed lendama ja pisikestest mutimullahunnikutest saavad suured tülimäed. ... Taeva hääl on vaikne tasane hääl. Nii on ka kodurahu hääl vaikne hääl” (*Conference Report*, apr 1971, lk 82; või *Ensign*, juuni 1971, lk 72).

President David O. McKay ütles: „Ärgu mees ja naine rääkigu kunagi teineteisega valjuhäälselt, „kui just maja ei põle”” („Stepping Stones to an Abundant Life”, koost: L. McKay, 1971, lk 294).

Suhelge armastavalt ja positiivselt.

- Kuidas mõjuvad abielule tänu-, toetuse- ja kiindumuseväljendused? Kuidas mõjutab abielu negatiivne suhtlemine – nagu kriitika, näägutamine ja vigade otsimine?

Palu osalejatel lugeda järgmist nõuannet vanem Joe J. Christensenilt Seitsmekümnest (abielu ja peresuhete õpik, lk 18):

Vältige „lakkamatut torkimist”. Ärge olge liiga kriitilised teineteise eksimuste suhtes. Mõõnge, et keegi meist pole täiuslik. Meil kõigil on pikk tee minna, et saada nii kristlikuks, nagu meie juhid on meid õhutanud.

„Lakkamatu torkimine,” nagu president Spencer W. Kimball seda nimetas, võib tühjaks kurnata peaaegu iga abielu. ... Tavaliselt on igaüks meist oma nõrkustest valusalt teadlik ja meile pole vaja sagedast meeldetuletamist. Vähesed inimesed on muutunud paremaks pideva kriitika või näägutamise tagajärjel. Kui me pole hoolikad, siis on osa sellest, mida me *edasiviiva* kriitika pähe pakume, hoopis *hävitav*” (vt *Conference Report*, apr 1995, lk 85; või *Ensign*, mai 1995, lk 64–65; vt ka S. Kimball, *Marriage and Divorce*, 1976, „Devotional Speeches of the Year”, 1977, lk 148).

- Mis võib olla pideva nurisemise või kritiseerimise tulemuseks?
- Üheks kritiseerimise vormiks on see, kui inimese nõrkusi kõrvutatakse pidevalt teiste tugevate külgedega. Kuidas võib see komme mõjuda abielule?
- Milliseid kogemusi on teil olnud, mis näitavad teiste kiitmise ja kannustamise väärtust, selle asemel et neid pidevalt kritiseerida? Kuidas saavad positiivsed arvamuseavaldused abielu tugevdada?

Üks naine selgitas, et tema abikaasa teeb talle sageli komplimente tema annete kohta abikaasa ja koduhoidjana ja mitte ainult siis, kui nad on kodus, vaid ka sõprade juuresolekul. Mees ei maini kunagi tema nõrkusi. Selle asemel on ta otsustanud keskenduda naise tugevatele külgedele. Naine ütles, et abikaasa märkused annavad talle lootust ja motivatsiooni paremaks muutuda.

Kokkuvõte

Loe ette järgnev nõuanne vanem Marvin J. Ashtonilt Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist:

„Perekondlike arutelude puhul ei tuleks jätta eriarvamusi tähele panemata, vaid neid peaks kaaluma ja hindama rahumeelselt. Kellegi seisukoht või arvamus pole tavaliselt nii tähtis kui terve kestev suhe. Kuulamise ajal viisakas ja lugupidav olemine ning vestluse kestel reageerimine on õige dialoogi puhul peamised. ... Nii tähtis on teada, kuidas olla teise inimese seisukohaga vastuolus, olemata vastumeelne” (*Conference Report*, apr 1976, lk 79; või *Ensign*, mai 1976, lk 52).

Korda lühidalt arutatud põhimõtteid. Kannusta osalejaid neid põhimõtteid ellu rakendama. Tunnista Vaimu õhutusel.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 17–19. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisideedes” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem Joe J. Christenseni artikli „Abielu ja suur õnneplaan”. Rõhuta, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpikus toodud artikleid üheskoos.

ABIELU TUGEVDAMINE USU JA PALVETAMISE KAUDU

ÕPPETUND

6

Eesmärk Aidata osalejatel mõista, millised õnnistused tulevad, kui abielupaarid rakendavad usku Jeesusesse Kristusesse ja palvetavad üheskoos, ning teha tööd nende õnnistuste saamise nimel.

Ettevalmistus

1. Vaata üle pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtted. Otsi viise nende põhimõtete rakendamiseks, kui sa õpetamiseks ette valmistud.
2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad, mis toovad välja õppetunni õpetused ja põhimõtted. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle nende õpetuste ja põhimõtete üle kogu nädala jooksul ja otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.

**Soovitav
õppetunni käik**

Abikaasad peaksid tegema koostööd selle nimel, et tugevdada oma usku Jeesusesse Kristusesse.

Loe ette järgmine lugu, mille rääkis vanem James E. Faust Esimesest Presidentkonnast:

„Vanem Orin Voorheis ... on suurt kasvu kena oivaline noor mees, kes teenis Argentiinas Buenos Airese Lõunamisjonil. Ühel õhtul, kui ta oli umbes 11 kuud misjonil olnud, kõnetasid vanem Voorheisi ja tema kaaslast relvastatud röövlid. Üks neist pani toime mõistetamatu kuriteo ja tulistas vanem Voorheisi pähe. ...

Vanem Voorheis on ikka veel peaaegu täielikult halvatud ega suuda rääkida, tema vaimsus aga on imeline ja ta saab vastata küsimustele kätt liigutades. Ta kannab ikka veel oma misjonäri nimesilti. Tema vanemad ei küsi: „Miks see juhtus meie õilsa pojaga, kes teenis Õpetaja kutsel?” Kellelgi pole konkreetset vastust, kui ehk välja arvata need olukorrad, kui teenitakse kõrgemaid eesmärke. Me peame elama usus” (*Conference Report*, okt 1999, lk 73; või *Ensign*, nov 1999, lk 59–60).

Loe koos osalejatega Heebrealastele 11:1 ja Alma 32:21. Märki, et Joseph Smithi tõlke järgi ütleb Heebrealastele 11:1, et „usk on *kindlus* selles, mida oodatakse”.

- Milline on usu definitsioon nende salvide kohaselt?
- Millised on mõned olukorrad, kus abielupaaridel on vaja „elada usus,” nagu vanem Faust ütles?

Kaalutle, kas paluda osalejatel tuua näiteid omaenda elust. Mõned võimalikud vastused on nõrk tervis, lastetus, vananemine, erivajadustega lapsed, armsa inimese surm, rahalised probleemid, üleannetud lapsed ja looduskatastroofid. Märki, et meile saavad elus osaks proovilepanekud, isegi kui me püüame elada õigemeelselt.

Loe koos osalejatega Moroni 7:32–33. Rõhuta, et meie usk peab keskenduma Jeesusele Kristusele. Vanem Richard G. Scott Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist selgitas, et kui me rakendame usku Jeesusesse Kristusesse, antakse meile jõudu katsumustega silmitsi seista:

„Issand toob kergendust jumaliku väega, kui te otsite päästet alandlikult ja *usuga Jeesusesse Kristusesse*. ... Keegi ei suuda teid aidata, ilma et te ise usuksite ja pingutaksite. Seda on vaja teie isikliku kasvu jaoks. Ärge otsige täiesti mugavat, valutut, pingeteta, proovilepanekuteta või kurbusetut elu, sest need on vahendid, mida armastav Isa kasutab, et tõugata tagant meie isiklikku kasvu ja arusaamist. Nagu pühakirjades korduvalt kinnitatakse, aidatakse teid, kui te usute Jeesusesse Kristusesse. Selline usk väljendub tahtes usaldada Tema lubadusi, mis on antud Tema prohvetite ja Tema pühakirjade vahendusel” (*Conference Report*, apr 1994, lk 8; või *Ensign*, mai 1994, lk 8).

Märgi, et abikaasad peavad tegema üheskoos tööd, et keskendada oma elu Päästjale. Vanem Jeffrey R. Holland Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist ütles:

„Kas te tahate kogeda ... abielus ja igavikus võimekust, turvalisust ja kindlustunnet? Olge Jeesuse tõelised jüngrid. Olge siirad, pühendunud, viimse aja pühad nii sõnas kui teos. Uskuge, et teie usk on *igati* seotud romantikaga, sest nii see on. ... Jeesus Kristus, Maailma Valgus, on ainuke lamp, millega te näete edukalt enda *ja* oma armsama armastuse ja õnne rada” („How Do I Love Thee?” Brigham Youngi Ülikooli pühaliku koosoleku kõne, 15. veebr 2000, lk 6).

- Kuidas saab suurenenud usk Päästjasse aidata abielupaaridel tugevdada oma suhet teineteisega? (Vastuste hulka võib kuuluda alltoodu.)
 - a. Nad kohtlevad teineteist kristlikumalt. Nad on teineteise suhtes armastavamad, abivalmimad, leebemad, kannatlikumad ning nõus teineteist kuulama.
 - b. Nad on alandlikumad ning tahavad meelt parandada ja järgida Päästja õpetusi. Mida enam kumbki abikaasa soovib meelt parandada ja saada selliseks, nagu on Päästja, seda harmoonilisem on abielu.
- Kuidas saavad abielupaarid üheskoos tööd teha, et suurendada oma usku Päästjasse? (Palu osalejatel rääkida kogemustest, mis on tugevdanud nende usku Päästjasse. Kaalutle, kas jagada lisaks sellele ka alltoodud põhimõtteid.)
 - a. Kuuletuge evangeeliumi seadustele ja talitustele. Loe ette järgnev avaldus, mille esitas piiskop Robert D. Hales, kui ta teenis juhtiva piiskopina: „Kuulekus evangeeliumi seadustele ja talitustele on hädavajalik, et hakata uskuma Issandasse Jeesusesse Kristusesse” (*Conference Report*, apr 1990, lk 52; või *Ensign*, mai 1990, lk 39).
 - b. Uurige üheskoos pühakirju. (Loe koos osalejatega Heelaman 15:7–8.)
 - c. Usaldage Issandat. (Loe koos osalejatega Õpetussõnad 3:5–6. Märgi, et proovilepanekute tekkides saavad paarid otsustada, et otsivad Issanda abi veelgi innukamalt, tehes usust oma igapäevaelus veelgi lahutamatumat osa.)

Abikaasad on õnnistatud, kui nad palvetavad üheskoos.

- Millised õnnistused võivad tulla, kui abikaasad põlvitavad ja palvetavad regulaarselt üheskoos? (Kannusta osalejaid rääkima kogemustest, mis on selle küsimuse puhul kohased. Lisaks sellele loe ette järgnev tsitaat ja vähemalt üks järgmistest näidetest.)

Teenides Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis, andis vanem Gordon B. Hinckley järgmist nõu:

„Ma ei tea mitte ainumastki tegevust, mis mõjuks meie elus kasulikumalt, kui üheskoos palvetamine, kui te igat päeva alustate ja lõpetate. Kõik väikesed torimid, mis näivad kimbutavat igat abielu, hajuvad kuidagiviisi, kui te põlvitate Issanda ees ja tänate teda teineteise eest, teineteise juuresolekul, ning palute seejärel üheskoos õnnistusi oma elule, oma kodule, oma armsatele ja oma unistustele.

Jumal on siis teie kaaslane ning teie igapäevased jutuajamised Temaga toovad teile südamesse rahu ja ellu rõõmu, mis ei saa tulla ühestki teisest allikast. Teie omavaheline suhe muutub aasta-aastalt paremaks, teie armastus tugevamaks. Kasvab üksteisemõistmine” (*Conference Report*, apr 1971, lk 83; või *Ensign*, juuni 1971, lk 72).

Üks abikaasa ütles, et tema naise palved inspireerivad teda olema parem abikaasa ja isa. Kui ta oma naise kõrval palves põlvitab ja naisel käest hoiab, kuulab ta, kuidas naine räägib Taevasele Isale südamel olevatest muredest. Mehe armastus naise vastu kasvab, sest ta teab, et naise süda on puhas ja motiivid siirad. Ta teab, et kui naine räägib Taevase Isaga, ei taha ta tõepoolest midagi muud, kui Teda õigemeelselt teenida.

Ühes teises perekonnas vaevas meest pikaajane füüsiline puue. Igal õhtul, enne kui nad naisega voodisse läksid, tänasid nad Taevast Isa oma õnnistuste eest ja otsisid Temalt juhatust, kuidas kasina sissetuleku juures neli last üles kasvatada. Aastaid hiljem, kui mees sai tööle tagasi minna, küsiti neilt, kuidas nad olid suutnud sel raskel ajal toime tulla. Nad tunnistasid, et ühine töö ja palved muutsid asja. Nende siirastele palvetele anti vastuseks palju õnnistusi, sealhulgas lootust, mida nad said Vaimu trööstiva mõju vahendusel.

- Kuidas saab üheskoos palvetamine aidata abikaasadel lahendada suhtes tekkinud raskusi? (Kui osalejad seda küsimust arutavad, siis märgi, et kui abikaasade vahel on tüli, lakkavad nad vahel koos palvetamast. Ometi on palve vägev abivahend, mis aitab neil sellistest proovilepanekutest jagu saada.)

Vanem Thomas S. Monson Esimesest Presidentkonnast rääkis päevast, mil tema ja ta naine Frances Salt Lake'i templis pitseeriti. Benjamin Bowring, mees, kes tseremoonia läbi viis, andis neile järgmist nõu: „Lubage mul anda teile, noorpaar, üks valem, mis tagab, et ükski lahkeli, mis teil võib ette tulla, ei kesta üle ühe päeva. Põlvitage igal õhtul oma voodi ääres. Ühel õhtul teed palve sina, vend Monson, valjusti ja põlvitades. Järgmisel õhtul teed palve sina, õde Monson, valjusti ja põlvitades. Ma võin teile kinnitada, et kõik arusaamatused, mis on päeva jooksul tekkinud, haihtuvad teie palvetades. Te lihtsalt ei saa üheskoos palvetada, ilma et teil jääksid teineteise vastu vaid parimad tunded” (*Conference Report*, okt 1988, lk 81; või *Ensign*, nov 1988, lk 70).

Vanem David B. Haight Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist ütles: „Kui teil on abikaasadena tõsiseid arusaamatusi või kui te tunnete, et teie abielus on kogunemas pingeid, peaksite te alandlikult üheskoos põlvili laskuma ja paluma siira südamega ja tõsimeeli, et Jumal, meie Isa, hajutaks teie suhet katva pimeduse, et te saaksite vajalikku valgust, näeksite oma vigu, parandaksite meelt oma eksimustest, andestaksite teineteisele ja tunnustaksite teineteist nagu

alguses. Ma kinnitan teile pühalikult, et Jumal elab ja vastab teie alandlikele anumistele" (*Conference Report*, apr 1984, lk 17; või *Ensign*, mai 1984, lk 14).

Palu, et osalejad, kes on abielus, hindaksid mõttes oma püüdlusi palvetada koos oma abikaasaga. Rõhuta, et kodus, kus on ainult üks lapsevanem, toob koju Jumala õnnistusi kirglik isiklik palve.

Kokkuvõte

Rõhuta, et kui abikaasad teevad üheskoos tööd, et rakendada usku Jeesusesse Kristusesse ja palvetada, leiavad nad suuremat õnne, üksmeelt ja oskust oma proovilepanekutele vastu panna.

Tunnista Vaimu õhutusel õppetunni jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 20–23. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisiideedes” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem Richard G. Scotti kõne „Rõõmu leidmine oma elus”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Tuleta osalejatele meelde, et nad oma õpikud järgmisesse tundi kaasa võtaksid.

Eesmärk Aidata osalejatel kogeda rahu, mis saab osaks neile, kes andestavad teineteisele, ja kannustada osalejaid toitma oma kodus andestuse vaimu.

Ettevalmistus

1. Vaata üle pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtted. Kui sa õpetamiseks ette valmistud, otsi viise nende põhimõtete rakendamiseks.
2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad, mis toovad välja õppetunni õpetused ja põhimõtted. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle nende õpetuste ja põhimõtete üle kogu nädal ja otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.
3. Tuleta osalejatele meelde, et nad võtaksid tundi kaasa oma abielu ja peresuhte õpikud. Neil on kasulik seda tunni ajal sirvida.

NB! Ole seda õppetundi õpetades eriti tähelepanelik erinevate osalejate olukorra suhtes. Kui osalejad esitavad küsimusi selle kohta, kuidas saada või anda andeks selliste tõsiste pereprobleemide puhul, nagu väärkohtlemine ja truudusetus, siis kannusta neid leebelt rääkima sellest eraviisiliselt piiskopiga.

**Soovitatav
õppetunni käik**

Kui abikaasad on teineteise suhtes andestavad, aitab see tuua rahu ning usaldus- ja turvatunnet.

Loe ette järgnev lugu, mille rääkis vanem Hugh W. Pinnock Seitsmekümnest:

„Üks paar ... abiellus vanemas eas. Naine oli olnud varem abielus, aga mehe jaoks oli see esimene abielu. Pärast mitu kuud kestnud abieluõndsust tekkis neil tõsine lahkarvamus, mis tegi mehele emotsionaalselt nii haiget, et ta ei saanud hakkama oma igapäevaülesannetega.

„Vastastikuse vaenutsemise mõjul ringi vaarudes hakkas ta probleemi analüüsima ja mõistis, et oli vähemalt osaliselt probleemis ise süüdi. Ta läks oma kaasa juurde ja kogeles mitu korda kohmakalt: „Vabandust, kallis.” Naine hakkas nutma ja tunnistas, et oli suures osas probleemis ise süüdi ja palus andestust. Teineteisel ümbert kinni hoides tunnistas naine, et tal puudusid varasemad kogemused seoses nende vabandussõnade kasutamisega ja et ta teab nüüd, et kõik nende tulevikuprobleemid on lahendatavad. Ta tundis end turvaliselt, kuna ta teadis, et nad mõlemad suudavad öelda: „Vabandust” ja „Ma annan andeks” („Making a Marriage Work”, *Ensign*, sept 1981, lk 36–37).

Vastanda seda lugu president Gordon B. Hinckley kirjeldusega ühest vestlusest, mille ta pidas mehe ja naisega, kes kogesid oma abielus raskusi (abielu ja peresuhte õpik, 25):

„Mulle meenub, kuidas kuulasin pikalt minust teiselpool lauda istunud abielupaari. Nende vahel oli tunda kibestumist. Ma tean, et kunagi oli nende armastus

olnud sügav ja tõeline. Kuid kummalgi oli saanud harjumuseks rääkida teise vigadest. Kuna nad ei nõustunud andestama selliseid vigu, mida me kõik teeme ning ei nõustunud neid unustama ja neist kannatlikult üle olema, olid nad norinud teineteise kallal, kuni armastus, mida nad kord tundsid, oli lämmatatud. See oli saanud tuhaks, mille tagajärjeks oli abielulahutus, ilma et kumbki osapool oleks selleks tõsist põhjust andnud. Jäid vaid üksildus ja etteheited. Ma olen veendunud, et kui oleks olnud kasvõi vähesel määral meelega parandust ja andestust, oleksid nad ikka veel koos ja tunneksid rõõmu teineteise kaaslaseks olemisest, mis oli õnnistanud nii rikkalikult nende varasemaid aastaid" („Of You It Is Required to Forgive”, *Ensign*, juuni 1991, lk 4).

- Mida need kaks näidet meile õpetavad?

Selgita, et see õppetund räägib, kui vajalik on otsida andestust ja kui tähtis on teineteisele andestada. Rõhuta, et abielupaar võib tulla oma suhtes toime paljude proovilepanekutega, kui nad püüavad selle poole, et nende abielus oleks andestuse vaim. Seda tehes saavad nad teada, kui paikapidav on president Gordon B. Hinckley lubadus neile, kes teineteisele andestavad: „Teie südamesse tuleb rahu, mis on muul viisil kättesaamatu” (*Ensign*, juuni 1991, lk 5).

Abikaasad peaksid paluma teineteiselt andeks oma vajakajäämistest ja püüdma end siiralt parandada.

- Miks on tähtis, et abikaasad vabandaksid ja paluksid teineteiselt andeks oma vajakajäämistest?
- Miks on vahel raske andeks paluda? (Mõned võimalikud vastused: isekus ja uhkus takistavad või me süüdistame vahel oma probleemides teisi.)
- Kuidas me saame leida jõudu teistelt andeks paluda?

Rõhuta, et andestust otsides on tähtis püüda siiralt muutuda ja vajadusel parandada meelt pattudest. Sellest ei piisa, kui oma tegusid pelgalt kahetseda. Me peame nägema vaeva, et olla nii teiste kui ka Issanda andestuse väärilised.

- Milline oht kaasneb sellega, kui otsida andestust, püüdmata end parandada?

Kaalutle, kas rääkida selle õppetunni lõpetuseks ühte või mõlemat järgnevat tõestisündinud lugu:

Õhtul naise ja mõne sõbraga väljas olnud, märkas mees, et ta naine oli ebatavaliselt vaikne. Mees küsis, kas midagi on valesti ja naine selgitas, et ta oli õhtul mitu korda solvunud ja häbi tundnud, sest mees oli rääkinud naise kohta käivaid lugusid. Algul asus mees oma teguviisi kaitsma, öeldas, et tegi ainult nalja ja tahtis ainult, et kõigil oleks tore olla ning et naine võttis asja liiga tõsiselt. Kui nad sellest rääkisid, mõistis mees siiski, et oli tõepoolest naise tundeid haavanud. Ta kahetses väga, kui mõistis, et tema nipsakus oli naisele mitmel korral häbi teinud. Ta palus andeks ja lubas, et ei pane naist enam häbi tundma. Ta pidas oma lubadusest kinni. Sellest ajast peale leidis ta viise, kuidas teha naisele teiste ees siiraid komplimente.

Üks abikaasa ja isa, kes oli olnud teismelisena pornograafiaga seotud, polnud sellele tavale lõppu teinud. Ta oli masenduses, kuna ei teadnud, kuidas end muuta. Lõpuks palvetas ta usinasti, et saada abi, muutus alandlikuks ning hakkas uurima Päästja elu ja õpetusi. Saanud rohkem teada Päästja lepituse kaudu pakutavatest õnnistustest, mõistis ta, et tal on võimalik oma käitumist muuta. Ta nägi, et

tema sõltuvus hävitab teda ennast ning tema abielu ja perekonda. Uus arusaamine Jeesuse Kristuse missioonist võimaldas tal teha abielu päästmiseks vajalikud muudatused.

Loe ette järgmine avaldus, mille esitas vanem Spencer W. Kimball, kui ta teenis Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis:

„Igal andestusel on tingimus. Plaaster peab olema sama lai kui haav. Paast, palved, alandlikkus peavad olema patuga võrdväärised või sellest suuremad. Peab olema murtud süda ja kahetsev vaim. Peab olema „kotiriie ja tuhk”. Peavad olema pisarad ja siiras südamemuutus. Peab olema patus veendumine, halva hülgamine, eksimuse tunnistamine Issanda õigesti seatud juhtidele. Peab olema hüvitamine ning kindel paindumatu tempo, suuna ja sihtkoha muutus. Olukord peab olema kontrolli all ja kaaslaste osas tuleb teha parandusi või muudatusi. Rüü tuleb puhtaks pesta, et see muutuks valgeks ning tuleb uuesti pühenduda kõikide Jumala seaduste järgi elamisele. Lühidalt, tuleb saada jagu iseendast, patust ja maailmast” („The Miracle of Forgiveness”, 1969, lk 353).

Abikaasad peaksid püüdma teineteisele andestada.

Märgi, et lisaks sellele, et otsida andestust tehtud pattude ja vigade eest, tuleb meil ka endal olla andestavad. Vahel võime me solvuda pisiasjade peale, mida inimesed teevad, kuid Issand on käskinud meil üksteisele andestada. Loe koos osalejatega Õpetus ja Lepingud 64:8–10 ning Matteuse 6:14–15.

- Kuidas abielu tugevneb, kui abikaasad on nõus teineteisele andestama?

President Gordon B. Hinckley andis nõu: „Kui on selliseid, kes lasevad oma südames tõmmata kellegi vastu mürgisel vaenutõmmisel, siis ma anun, et te paluksite, et Issand annaks teile jõudu andestada. Selline sooviväljendus võib olla teie meelearanduse alus. See ei pruugi olla kerge ega pruugi ka tulla kiirelt. Aga kui te seda siiralt otsite ja viljelete, siis see ka *tuleb*. ... Teie südamesse tuleb rahu, mis on muul viisil kättesaamatu” (*Ensign*, juuni 1991, lk 5; vt ka abielu ja peresuhete õpik, lk 25).

- Miks on vahel raske andestada? (Mõned võimalikud vastused: inimesed püüavad end kaitsta, et tulevikus mitte haiget saada; nad arvavad, et andestamine on sama, mis haiget tegevate tegudega leppimine või nende arvates on raske andestada inimesele, kes loodab andeks saada, kuid ei püüa saada jagu solvast käitumisest.)
- Milline oht kaasneb sellega, kui abikaasad keelduvad andestamast?
- Kuidas õnnistab andestamine neid, kellele andestatakse? Kuidas aitab andeks-saamine inimesel soovimatut käitumist muuta?
- Kuidas saab andestamise vaim õnnistada andestajat?

Soovita, et kui meil on tunne, et teised on meie vastu eksinud, peaksime me küsima endalt, kuidas me peaksime Issanda tahte kohaselt sellele reageerima. Kiriku 14. presidendi Howard W. Hunteri nõuande kohaselt: „Me peame mõtlema rohkem pühadest asjadest ja toimima rohkem nii, nagu Päästja oma jüngeritelt ootab. Me peaksime endalt igal võimalusel küsima: „Mida teeks Jeesus?” ja seejärel tegutsema vapralt selle vastuse kohaselt” (*Conference Report*, okt 1994, lk 118 või *Ensign*, nov 1994, lk 87).

Loe ette Kiriku kuuenda presidendi Joseph F. Smithi järgmine nõuanne:

„Meil kõigil on oma nõrkused ja puudused. Vahel märkab mees naisel puudust ja tõreleb temaga sellepärast. Vahel tunneb naine, et tema abikaasa pole toimunud kõige õigemini ja tõreleb temaga. On sellest kasu? Kas andestamine pole parem? Kas ligimesearmastus pole parem? Kas armastus pole parem? Kas pole parem mitte rääkida vigadest, mitte paisutada nõrkusi, neid üha korduvalt välja tuues? Kas pole parem? Ja kas pole liit, mis on tsementeeritud teie vahel uue ja igavese lepingu sidemetega, mitte turvalisem, kui te unustate mainida teineteise nõrkusi ja puuduseid? Kas pole mitte parem need sinnapaika jätta ja nende kohta mitte midagi öelda – matta need maha ning rääkida teineteisest üksnes head, mida te teate ja tunnete ning matta seeläbi teineteise vead ja neid mitte paisutada – kas see pole parem? („Sermon on Home Government”, *Millennial Star*, 25. jaan 1912, lk 49–50).

Kokkuvõte

Loe ette vanem Spencer W. Kimballi järgmine avaldus:

„Milline kergendus! Milline rõõm! Milline rõõm! Need, kes on koormatud üleastumiste, murede ja patuga, võivad saada andeks ja puhtaks, kui nad naasevad oma Issanda juurde, õpivad Temast ja peavad kinni Tema käskudest. Ning kõik meie, kellel on vaja parandada meelt päevast päeva korduvatest rumalustest ja nõrkustest, võime samuti osa saada sellest imest” („The Miracle of Forgiveness”, lk 368).

Tunnista Vaimu õhutusel, et kui abielupaarid on teineteise vajakajäämistes suhtes andestavad, kogeavad nad rahu. Nad muutuvad üksmeelsemaks ja suudavad saada paremini hakkama abielu ja lapsevanemaks olemise proovilepanekutega. Kutsu osalejaid toitma oma kodus andestuse vaimu.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 24–26. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisiideedes” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi president Gordon B. Hinckley artikli „Teilt nõutakse, et te andestaksite”. Rõhuta, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpikus toodud artikleid üheskoos.

Tuleta osalejatele meelde, et nad oma õpikud järgmisesse tundi kaasa võtaksid.

Eesmärk	Aidata osalejatel kujundada oma kodus välja raha mõistliku kasutamise põhimõtted.
----------------	---

Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">1. Kaalutle, kuidas rakendada pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad. Need pealkirjad annavad ülevaate õppetunni õpetustest ja põhimõtetest. Lisaks sellele uuri hoolikalt vanem N. Eldon Tanneri kõnet „Kindlus keset muudatusi” abielu ja peresuhete õpikus, lk 27–30. Kõnes on ära toodud peamised põhimõtted, millele õppetunnis tähelepanu pööratakse. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle nende põhimõtete üle kogu nädal. Otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.3. Tuleta osalejatele meelde, et nad võtaksid tundi kaasa oma abielu ja peresuhete õpikud. Neil on õppetunni jooksul vaja sirvida vanem Tanneri kõnet.4. Vaadake läbi trükis „One for the Money: Guide to Family Finance” (33293), kui teil on see olemas. Kaalutlege selle kasutamist õppetunnis.5. Kui te kasutate leheküljel 39 toodud täiendavat abimaterjali, võtke iga osaleja jaoks tundi kaasa paber ja pliiats või pastapliiats.
----------------------	---

**Soovitatav
õppetunni käik**

Õnneliku abielu puhul on oluline raha õige kasutamine.

Palu ühel abielupaaril tulla klassi ette (mõttele hoolega, keda kutsuda). Selgita, et näitad, kuidas üks väike asi võib kas tugevdada abielu või põhjustada tõsisid abieluprobleeme. Tõsta seejärel üles üks rahatäht.

Anna rahatäht ühele inimesele, kelle sa oled klassi ette kutsunud.

- Kuidas see mõjutab abielusuhet, kui kontroll pere raha üle on ainult ühe abikaasa käes?

Kui osalejad on seda küsimust arutanud, võta rahatäht tagasi.

- Kuidas mõjutab abielusuhet see, kui kontroll pere raha üle pole kellegi käes või kui raha on intressi kandva võla kontrolli all?

Kui te olete küsimust arutanud, anna rahatäht tagasi. Lase mehel seda oma käes hoida ja palu, et naine paneks oma käe mehe käe peale. Selgita, et raha kasutamine pole armastava abielusuhte puhul olulisim võti. Kui aga abikaasad teevad pere raha kasutamisel koostööd, teevad nad üksmeelselt tähtsaid jõupingutusi, et oma kodu korda seada. Nad ennetavad ka raskeid proovilepanekuid. Abielus teki-
vad ühed kõige tõsisemad probleemid siis, kui raha ei kasutata hoolikalt ja nii, nagu pere jaoks kõige parem.

- Kuidas abielu tugevneb, kui abikaasad teevad oma raha kasutamisel koostööd?

Abikaasad peaksid üheskoos järgima peamisi raha kasutamise põhimõtteid.

Palu osalejatel avada abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 27–30. Palu neil sirvida kõnet „Kindlus keset muutatusi” ning otsida üles vanem N. Eldon Tanneri „viis majandusliku kindluse põhimõtet”. Kui osalejad on põhimõtted üles leidnud, kirjuta need tahvlile:

Makske ausalt kümnnist.
 Tulge toime vähemaga, kui te teenite.
 Õppige tegema vahet vajadustel ja tahtmistel.
 Koostage eelarve ja elage selle piires.
 Olge kõigis oma rahaasjades ausad.

Kirjutanud kõik viis põhimõtet tahvlile, kasuta järgmist materjali, et nende üle vestlust arendada:

Makske ausalt kümnnist.

Palu ühel osalejal lugeda ette vanem Tanneri järgnev avaldus (abielu ja peresuhete õpik, lk 28):

„Kümnnise maksmine on käsk – käsk, millega kaasneb lubadus. Kui me kuuletume sellele käsule, lubatakse meile, et me oleme „maal edukad”. See edukus seisneb enamasti kui materiaalsed asjad – selle juurde võib kuuluda rõõm heast tervisest ja meelejõust. Selle juurde kuulub perekonna üksmeele ja vaimsuremine. Ma loodan, et need, kes ei maksa praegu täiskümnnist, püüavad leida selle tegemiseks usku ja jõudu. Kui te täidate seda kohustust oma Looja ees, leiate te väga suurt õnne, sellist, millest on teadlikud ainult need, kes on sellele käsule ustavad” (*Conference Report*, okt 1979, lk 119; või *Ensign*, nov 1979, lk 81).

- Kuidas on kümnnise maksmine toonud õnnistusi teie perele või teie teistele tuttavatele?

Tulge toime vähemaga, kui te teenite.

Palu ühel osalejal lugeda ette vanem Tanneri järgnev avaldus (abielu ja peresuhete õpik, lk 28):

„Ma olen avastanud, et te ei suuda kunagi teenida rohkem, kui te suudate kulutada. Ma olen kindel, et see pole niivõrd teenitud rahasumma, mis toob inimesele meelerahu, kui võrd *kontroll* oma raha üle. Raha võib olla kuulekas sulane, kuid karm kubjas. Need, kes kohandavad oma elustiili nii, et ka veidi üle jääb, kontrollivad oma olukorda. Need, kes kulutavad veidi enam, kui teenivad, lasevad olukorral end kontrollida. Nad on orjuses. President Heber J. Grant ütles kord: „Kui on üks asi, mis toob inimese südamesse ja perekonda rahu ja rahul-

olu, siis selleks on elamine oma vahendite piires. Ja kui on mõni selline asi, mis on karm, heidutav ja araks tegev, siis selleks on võlad ja võlakohustused, millega ei suudeta toime tulla" („Gospel Standards", valinud: G. Durham, 1941, lk 111).

„Teenitust vähema kulutamise võti on lihtne – seda kutsutakse distsipliiniks. Varem või hiljem tuleb kõigil elus õppida, kuidas distsiplineerida iseennast, oma himusid ja majanduslikke soovet. Kui õnnistatud on see, kes õpib kulutama vähem, kui ta teenib ja paneb midagi kõrvale mustadeks päevadeks" (vt *Conference Report*, okt 1979, lk 119; või *Ensign*, nov 1979, lk, 81).

Kaalutle arutelu Kiriku 25. presidendi Gordon B. Hinckley järgneva avalduse üle:

„Kätte on jõudnud aeg oma majad korda seada.

Nii paljud meie inimesed elavad oma sissetuleku äärel. Tegelikult elavad mõned lausa laenudest. ...

Ma olen mures ülisuure tarbelaenu pärast, mis lasub selle rahva inimeste, sealhulgas meie oma inimeste peal. ...

Ma käin teile peale, ... et te vaataksite üle oma rahalise olukorra. Ma käin teile peale, et te oleksite oma kulutustes mõõdukad. Ohjeldage end oma sisseostude tegemisel, et vältida võlga nii palju kui võimalik. Makske võlad nii kiiresti, kui saate ja vabastage end orjusest" (*Conference Report*, okt 1998, lk-d 70, 72; või *Ensign*, nov 1998, lk-d 53–54).

- Kuidas on võlg orjus?
- Millised harjumused on aidanud teil vabaneda võlast või vältida võlgu võtmist? Mida te olete teinud, et säästa veidi oma sissetulekust?

Õppige tegema vahet vajadustel ja tahtmistel.

Palu ühel osalejel lugeda ette vanem Tanneri järgnev avaldus (abielu ja peresuhte õpik, lk 29):

„Liigne enesehellitamine ja halb rahadega ümberkäimine tekitavad abielusuhtes suuri pingeid. Enamike abieluprobleemide taga näivad olevat majanduslikud põhjused – kas siis sissetulek, millest ei piisa perekonna ülalpidamiseks või siis oskamatu ümberkäimine teenitud sissetulekuga" (*Conference Report*, okt 1979, lk-d 119–120; või *Ensign*, nov 1979, lk 81).

- Mida me saame teha, et teha vahet vajadustel ja tahtmistel? Miks on tähtis, et abikaasad teevad seda üheskoos?

Koostage eelarve ja elage selle piires.

Selgita, et pole tähtis, millised on abielupaari rahalised vahendid, iga paar peaks panema üheskoos paika oma pere eelarve. Eelarve on sissetulekuid ja väljaminekuid käsitlev plaan, mis hõlmab teatud ajaperioodi. See aitab peredel kindlustada, et nende väljaminekud ei ületa nende sissetulekut. Abielupaarid peaksid rääkima oma eelarvest, määrates kindlaks oma vajadused, tahtmised ja rahalised eesmärgid. Näiteks kui abielupaar on kalkuleerinud, kui suur on nende sissetulek kahe järgmise nädala jooksul, võiksid nad määrata kindlaks, kui palju raha nad kasutavad erinevates kategooriates, nagu näiteks kümnis ja muud Kiriku annetused, säästud, toit ja eluasemelaen või üür. Selle kahenädalase perioodi jooksul panevad nad kirja kõik oma sissetulekud ja väljaminekud. Nad peavad üheskoos

nõu enne suurte sisseostude või muude asjade tegemist, mis mõjutavad nende poolt kehtestatud eelarvet. Pärast kahe nädalast perioodi saavad nad kõrvutada oma tegelikku sissetulekut ja väljaminekuid algse plaaniga.

Aitamaks osalejatel mõista, kuidas koostada eelarvet, palu neil vaadata järgmist näidiseelarvet, mis on toodud ära ka abielu ja peresuhete õpikus, lk 31.

Eelarve _____ kuni _____		
	kuupäev	kuupäev
SISSETULEK	PLANEERITUD	TEGELIK
Palk või töötasu pärast maksude mahaarvamist		
Muu sissetulek		
Sissetulek kokku		
VÄLJAMINEKUD	PLANEERITUD	TEGELIK
Kümnis		
Muud Kiriku annetused		
Pikaajalised säästud		
Säästud ettenägematuteks olukordadeks		
Toit		
Eluasemelaen või üür		
Kommunaalkulud		
Transport		
Võla tagasimaksed		
Kindlustus		
Ravikulud		
Riided		
Muu		
Muu		
Muu		
Kulud kokku		

Palu ühel osalejal lugeda ette vanem Tanneri järgnev avaldus (abielu ja peresuhete õpik, lk 29):

„Vestelnud aastate jooksul paljude inimestega, olen ma täheldanud, et kaugelt liiga paljudel ei ole reaalselt eelarvet ja nad ei ole distsiplineerinud end elama

selle järgi. Paljud inimesed arvavad, et eelarve röövib neilt nende vabaduse. Vastupidi, edukad inimesed on õppinud, et eelarve võimaldab tõelist majanduslikku sõltumatust" (*Conference Report*, okt 1979, lk 121; või *Ensign*, nov 1979, lk 82).

Olge kõigis oma rahaasjades ausad.

Palu ühel osalejel lugeda ette vanem Tanneri järgnev avaldus (abielu ja peresuhete õpik, lk 30):

„Ausameelsuse ideaal ei lähe kunagi moest. See kehtib kõige puhul, mida me teeme. Kiriku juhtide ja liikmetena peaksime me olema ausameelsuse kehastused" (*Conference Report*, okt 1979, lk 121; või *Ensign*, nov 1979, lk 82).

- Miks on ausus kõigi meie rahaasjade puhul tähtis? Miks on abikaasade vaheline ausus pere rahaasjade korraldamisel hädavajalik?

Kokkuvõte

Rõhuta, et abikaasad peavad tegema oma rahade kasutamisel koostööd. Palu osalejatel mõtiskleda, kui tublilt nad järgivad õppetunnis arutatud põhimõtteid. Palu neil teha plaane oma raha kasutamise täiustamiseks.

Tunnista Vaimu õhutusel õppetunni jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 27–31. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisideedes" toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem N. Eldon Tanneri kõne „Kindlus keset muudatusi". Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Täiendav abimaterjal

Ülevaade abielu ja peresuhete kursuse A osa õppetundidest

Selle õppetunniga lõppeb abielu ja peresuhete kursuse A osa. Kui sa õpetad tervet kursust, kaalutle järgmise ülesande kasutamist:

Anna igale osalejale paber ja pliiats või pastapliiats. Palu osalejatel loetleda kolme minuti jooksul õpetusi ja põhimõtteid, mis neil kursuse esimesest kaheksast õppetunnist meeles on. Palu neil tõmmata joon alla õpetustele või põhimõtetele, mis on olnud nende jaoks tähendusrikkaimad. Kannusta neid olema valmis mõnest allajoonitud asjast kõnelema. Kui nad peaksid abi vajama, kasuta käsiraamatu sisukorda lehekülgedel V–VII või kursuse ülevaadet abielu ja peresuhete õpikus lehekülgedel VII–VIII.

Kui kolm minutit on läbi, siis palu, et iga osaleja loeks oma loetelust ette ühe asja ja selgitaks, miks see on eriti tähendusrikas. Tee osalejate arusaamistest tahvil kokkuvõtte ning tunnusta igat märkust ja selle tähtsust. Seejärel räägi, kuidas sa oled ise millestki aru saanud. Korda ülesannet, kui aeg lubab.

Täna neid, keda sa õpetad, kursuse esimesest osast osavõtmise eest. Selgita, et kursuse teine osa koosneb kaheksast õppetunnist, kus käsitletakse seda, kuidas lapsevanemad saavad tugevdada oma perekonda ja leida rõõmu oma kohustustest. Ütle kõikidele osalejatele, et nad on teretulnud kursust jätkama.

B OSA
VANEMATE KOHUSTUSED
PEREKONNA TUGEVDAMISEL

Eesmärk	Tuletada osalejatele meelde, et kui maised vanemad Taevase Isa lapsed oma kodus vastu võtavad, võtavad nad endale kohustuse neid armastada, kalliks pidada, õpetada ja igavesse ellu juhatada.
Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">Otsi õpetama valmistudes viise, kuidas järgida pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI käesolevas käsiraamatus) toodud põhimõtteid.Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad. Need pealkirjad annavad ülevaate õppetunni õpetustest ja põhimõtetest. Õppetunniks valmistudes mõtiskle selle üle, kuidas aidata osalejatel neid õpetusi ja põhimõtteid rakendada. Otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.Palu juba varakult, et mõned Algühingu lapsed tuleksid tunni alguses teie klassi ja laulaksid laulu „Olen Jumala laps” („Kiriku lauluraamat”, lk 58). Või ole valmis laulma seda laulu koos osalejatega.Palu juba varakult, et üks või kaks osalejat valmistuksid rääkima lühidalt, millist rõõmu nende lapsed nende ellu toovad. Soovita neil tuua oma ettekandes isiklikke näiteid. Otsi Vaimu juhatust, kui otsustad, kellel peaksid paluma seda ülesannet täita.

**Soovitav
õppetunni käik****Taevane Isa usaldab oma vaimulapsed maiste vanemate hoolde.**

Palu ülesande saanud Algühingu lastel laulda laulu „Olen Jumala laps” (vt „Ettevalmistus”, punkt 3). Luba lastel naasta kohe pärast laulu esitamist oma Algühingu tundidesse. Kui sa ei ole palunud tundi tulla Algühingu lastel, palu osalejatel laulda seda laulu koos sinuga.

- Milliseid tõdesid selles laulus õpetatakse?
- Mida me saame õppida sellest laulust lapsevanemate kohustuste kohta? (Kaalu, kas osutada tähelepanu järgmistele refrääni sõnadele: „Juhatage, aidake mul leida õige tee, elamaks koos Temaga, mis tegema pean veel.”)

Kiriku 15. president Gordon B. Hinckley andis nõu: „Ärge iial unustage, et need pisikesed on Jumala pojad ja tütreid ning et teie olete nende eest hoolitsejad, et Tema oli lapsevanem enne, kui saite lapsevanemaks teie, ja et Tema ei ole loobunud oma vanemlikest õigustest või huvist oma pisikeste vastu. Armastage nüüd neid, kandke nende eest hoolt. Isad, säilitage meele- rahu praegu ja eesseisvatel aastatel. Emad, kontrollige oma häält. Ärge laske sel tõusta. Kasvatage oma lapsi armastusega, Issanda hoolitsuses ja manitsuses. Kandke oma pisikeste eest hoolt. Võtke nad oma kodus vastu ning hoolitsege nende eest ja armastage neid kogu südamest” („Excerpts from Recent Addresses of President Gordon B. Hinckley”, *Ensign*, juuli 1997, lk 73).

Vanem M. Russell Ballard Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist õpetas: „Iga inimolend on Jumala vaimulaps ja elas koos Taevase Isaga enne maa peale tulemist. Ta usaldab oma vaimulapsed maiste vanemate hoolde, kes annavad neile sureliku keha füüsilise sünni ime kaudu, ning annab vanematele püha võimaluse ja kohustuse neid armastada, kaitsta ja õpetada ning kasvatada nad üles valguses ja tões, et nad saaksid ühel päeval, Jeesuse Kristuse lepituse ja ülestõusmise vahendusel, naasta meie Isa juurde” (*Conference Report*, apr 1991, lk 104; või *Ensign*, mai 1991, lk 78).

- Kuidas peaks selle teadmine ja mõistmine mõjutama viisi, kuidas vanemad oma lapsi kohtlevad?

Loe ette järgnev nõuanne, mille andis piiskop Robert D. Hales, kui ta teenis juhtiva piiskopina: „Lapsevanemad esindavad laste toitumise, armastamise, hoolitsemise ja õpetamise protsessis mitmeti oma Taevast Isa. Lapsed vaatavad loomulikult oma vanemate poole, et saada teada oma Taevase Isa iseloomuomadustest. Kui nad on hakanud armastama, austama ja usaldama oma mai-seid vanemaid, tekivad neis sageli märkamatu samasugused tunded nende Taevase Isa vastu” (*Conference Report*, okt 1993, lk 10; või *Ensign*, nov 1993, lk 9).

Palu osalejatel mõtiskleda, kuidas vanemate suhtumine ja teod saavad mõjutada laste tundeid Taevase Isa vastu.

Vanemad peaksid püüdma rahuldada iga lapse individuaalseid vajadusi.

Selgita, et igal lapsel on oma soovid, anded ja vajadused. On tähtis, et vanemad püüavad mõista iga lapse individuaalseid võimeid ja vajadusi.

Paljud lapsed on oma vanematest täiesti erinevad. Nende temperament võib olla erinev ning neil võivad olla erinevad tugevad küljed ja nõrkused. Need erinevused võivad vanematele pettumust valmistada, kelle arvates võib olla raske juhatada ja aidata lastel teha läbi kogemusi, mida neil endil kunagi olnud pole. Ometi peaksid vanemad pidama meeles, et Taevane Isa on usaldanud just need konkreetset lapsed nende hoolde ja et Ta aitab neil teada, kuidas juhatada igat last tema jumaliku potentsiaali täitumise suunas. Endine Algühingu üldjuhataja õde Michaelene P. Grassli ütles:

„Meil tuleb avastada, kes meie lapsed tegelikult on. Meil on vaja teada, mis neid huvitab, mis neile muret teeb ja mida nad teeksid, kui nende suurimad unistused täituksid. Nende suurimad unistused on peaaegu alati imelised. Me võime lasta lastel olla nemad ise ja mitte oodata, et nad oleksid oma vanemate koopiad. Andke neile erinevaid kogemusi, et nad saaksid *avastada*, mis neid huvitab ning seejärel tõugake neid huvisid ja andeid tagant – isegi kui need ei ühti teie omadega” („Teaching Our Children”, *Ensign*, apr 1994, lk 62).

- Miks on tähtis, et vanemad mõistaksid iga oma lapse individuaalseid omadusi ja vajadusi?
- Millist kahju võib tulla sellest, kui vanemad sunnivad oma lastele peale tegevusi või kogemusi, mis ei ühti laste individuaalsete annete ja huvidega?
- Mida saavad vanemad teha, et toita iga oma lapse andeid ja võimeid?

Aitamaks osalejatel seda põhimõtet rakendada, palu neil loetleda mõned viisid, kuidas sama pere lapsed võiksid üksteisest ja oma vanematest erineda. Seda tehes

võiksid vanemad toetuda oma kogemustele lapsevanematena või oma kogemustele omaenda vanemate ja õdede-vendadega. Kirjuta nende mõtted tahvlile. Seejärel arutage loetelus konkreetseid andeid või omadusi. Osuta teatud konkreetsetele annetele ja omadustele, esitades näiteks selliseid küsimusi:

- Mida saaksid vanemad teha, et kannustada last jätkama selle ande arendamist?
- Kui lapsel on see omadus, siis mida võiksid vanemad teha, et õpetada teda olema armastav ja heasüdamlik?
- Kuidas saaks laps, kellel on selline anne, aidata kaasa pereõhtu läbiviimisel?

Märgi, et vanemad, kes mõistavad iga lapse võimeid ja omadusi, oskavad paremini oma lapsi distsiplineerida. Palu ühel osalejal lugeda ette järgnev nõuanne, mille andis vanem James E. Faust, kui ta teenis Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis (abielu ja peresuhete õpik, lk 49):

„Lapsevanema üheks kõige raskemaks ülesandeks on laste õige distsiplineerimine. Laste kasvatamine on nii individuaalne. Iga laps on erinev ja ainulaadne. See, mis toimib ühe puhul, ei pruugi toimida teise puhul. Ma ei tea, kes on piisavalt tark ütleva, milline kord on liiga karm või mis on liiga leebe, kui mitte laste endi vanemad, kes armastavad neid kõige rohkem. See on miski, mida vanematel tuleb palvemeelselt tunnetada. Kõikehaaravaks peamiseks põhimõtteks on loomulikult see, et laste distsiplineerimisel tuleb lähtuda pigem armastusest kui karistamisest“ (*Conference Report*, okt 1990, lk 41; või *Ensign*, nov 1990, lk 34).

- Millised kogemused on aidanud teil mõista, et distsiplineerida tuleb vastavalt iga lapse vajadustele ja olukorrale?

Lastel on õigus sellele, et nende suhted vanematega põhineksid armastusel.

Märgi, et üks tähtsamaid asju, mida vanemad teha saavad, on kanda hoolt, et nende kodune õhkkond oleks armastav, sõbralik ja õnnelik. Loe ette järgmised avaldused:

Teenides Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis, ütles vanem Gordon B. Hinckley: „Kui õnnelik, kui õnnis on laps, kes tunneb oma vanemate kiindumust. See soojus, see armastus kannab magusat vilja järgnevatel aastatel“ (*Conference Report*, okt 1978, lk 25; või *Ensign*, nov 1978, lk 18).

Vanem Marlin K. Jensen Seitsmekümnest ütles: „Nagu nii paljusid asju, mis on meie elus vaeva väärt, nii rahuldatakse ka meie vajadust sõpruse järele sageli kõige paremini kodus. Kui meie lapsed tunnevad sõprust peres, üksteise ja vanemate seltsis, ei otsi nad meeleheitlikult heakskiitu väljastpoolt perekonda“ (*Conference Report*, apr 1999, lk 81; või *Ensign*, mai 1999, lk 64).

- Mida te mäletate oma lapsepõlvest, mis aitas teil end armastatuna tunda? Kuidas on need armastustunded mõjutanud teid kogu elu jooksul?
- Mida saavad vanemad oma kodus teha, et aidata oma lastel teada, et nad neid armastavad?

Märgi, et kui vanemad püüavad selle poole, et nende suhted lastega põhineksid armastusel, siis on hea suhtlemine ülitähtis. Vanem M. Russell Ballard andis nõu: „Pereliikmete vahelise suhte jaoks pole midagi tähtsamat kui avameelne aus suhtlemine. See kehtib eriti sel juhul, kui vanemad püüavad õpetada oma lastele

evangeeliumi põhimõtteid ja standardeid. Oma noortele nõu andmine – ja ehk veelgi tähtsamalt nende murede tõeline kuulamine – on õnnestunud suhete aluseks. Sageli annab silmis nähtu ja südames tuntu teada palju enam kui see, mida me kuuleme või ütleme” (*Conference Report*, apr 1999, lk 114; või *Ensign*, mai 1999, lk-d 86–87).

- Mida saavad vanemad teha, et oma lastega hästi suhelda? (Järgnevalt on loetletud mõned võimalikud vastused.)
 - a. Ära väsi kuulamast. Korda vajadusel, kuidas sa oled laste jutust aru saanud. See näitab neile, et sa tõepoolest kuulad ja aitab sul olla kindel, et sa neid mõistad.
 - b. Veeda lastega rääkides ja neid kuulates aega, isegi kui nad on väga väikesed – veel enne, kui nad oskavad rääkida.
 - c. Tunne huvi nende mõtete vastu.
 - d. Kasutage aega vestlemiseks söögiajal.
 - e. Räägi nendega nelja silma all.

Rõhutamaks, et vanemad peaksid veetma eraldi aega iga oma lapsega, loe ette järgmine nõuanne vanem Robert D. Halesilt Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist: „Veeke [oma] lastega omaette aega, lastes neil otsustada tegevuse ja vestlusteema üle. Ärge laske millelgi tähelepanu kõrvale juhtida” (*Conference Report*, apr 1999, lk 41; või *Ensign*, mai 1999, lk 33).

Leidmaks rohkem mõtteid hea suhtlemise aluste kohta, vt 5. õppetund, lk-d 24–26.

Lapse väärkohtlemine on Jumala teotamine.

Loe koos osalejatega Matteuse 18:6. Selgita, et vanemad ei peaks kunagi oma lapsi ühelgi viisil halvasti kohtlema.

- Millised on mõned lapse väärkohtlemise moodused? (Kaalutle, kas kirjutada osalejate vastused tahvlile. Järgnevalt on loetletud mõned võimalikud vastused.)
 - a. Vägivaldne raev
 - b. Karjumine
 - c. Ähvardamine
 - d. Füüsiline rünnak
 - e. Igasugune seksuaalne kokkupuude või sobimatu puudutamine
 - f. Halvustavad märkused
 - g. Armastuse varjamine
 - h. Sobimatute filmide, naljade, sõnade, ajakirjade või Interneti materjali eest kaitseta jätmine
 - i. Sobimatu loodusjõudude kätte jätmine
 - j. Hooletusse jätmine, kaasa arvatud puudulik arstiabi ja ebapiisav kontroll või distsipliin.
- Kuidas on sellised teod lastele kahjulikud?

Arutanud seda küsimust, selgita, et vahel kohtlevad lapsevanemad, keda lastena väärkoheldi, oma lapsi sama negatiivselt ega mõista sellise käitumise kahjulikust. Vahel võib neil olla tunne, et nad ei suuda seda käitumist ise muuta.

Rõhuta, et inimesed, kes on teisi halvasti kohelnud, suudavad oma käitumist muuta, kui nad otsivad alandlikult Issandalt abi ja juhatust.

Need, kes tahavad saada abi, et oma halba käitumist mõista ja muuta, saavad pöörduda oma piiskopi poole. Tema oskab neile nõu anda. Ta võib soovitada ka VAP Pereteenistuse nõustajaid või elukohajärgset abi, mis on kooskõlas Kiriku standarditega.

Loe koos osalejatega Õpetus ja Lepingud 121:41–44.

- Kuidas käib see lõik selle kohta, kuidas vanemad oma lapsi distsiplineerivad?

Teenides Esimeses Presidentkonnas esimese nõuandjana, õpetas president Gordon B. Hinckley:

„Lapsed ei vaja peksmist. Neil on vaja armastust ja kannustust. Neil on vaja isa, kelle poole nad saavad vaadata pigem austuse kui hirmuga. Neil on vaja ennekõike eeskujut. ...

Minu palve ... on laste päästmise palve. Liiga paljud neist käivad ringi valu ja hirmu tundes, üksinduses ja meeleheites. Lapsed vajavad päikesepaistet. Neil on vaja õnne. Nad vajavad armastust ja hoolitsust. Nad vajavad heasüdamlikkust ja kosutust ja kiindumust. Igas kodus saab maja maksumusest hoolimata luua armastava keskkonna, mis on ühtlasi päästev keskkond” (*Conference Report*, okt 1994, lk 74–75; või *Ensign*, nov 1994, lk 54).

Kiriku teine president Brigham Young õpetas:

„Kasvatage oma lapsed üles Issanda armastuses ja kartuses, uurige nende iseloomu ja temperamenti ning kohelge neid vastavalt, laskmata enesel neid kunagi korrale kutsuda raevuhoos, õpetage neid pigem teid armastama kui kartma” („Discourses of Brigham Young”, valinud: J. Widtsoe, 1954, lk 207).

Lapsed toovad oma vanemate ellu suurt rõõmu.

Märgi, et vanematel on tähtis pidada meeles oma pühasid kohustusi, kuid neil on tähtis ka mõtiskleda selle üle, millist rõõmu nende lapsed nende ellu toovad. Teenides Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis, täheldas vanem James E. Faust: „Kuigi vaid mõned inimkonna ülesanded on tähtsamad kui heaks lapsevanemaks olemine, pakuvad vaid üksikud suuremat rõõmuvõimalust” (*Conference Report*, okt 1990, lk 40; või *Ensign*, nov 1990, lk 32; vt ka abielu ja peresuhete õpik, lk 48).

Palu ülesande saanud osalejatel rääkida lühidalt, millist rõõmu nende lapsed nende ellu toovad (vt „Ettevalmistus”, punkt 4). Kui aeg võimaldab, siis kaalutle, kas rääkida rõõmust, mida lapsed on toonud sinu ellu.

Kokkuvõte

Rõhuta, et lapsed on meie Taevase Isa kingitused. Psalmidekirjutaja sõnul: „Lapsed on pärand Jehoovalt” (Laulud 127: 3). Kui maised vanemad Taevase Isa lapsed oma kodus vastu võtavad, võtavad nad endale kohustuse neid armastada, kalliks pidada, õpetada ja igavesse ellu juhatada.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 35–38. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseideedes” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem Thomas S.

Monsoni artikli „Kallid lapsed – and Jumalalt”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Kannusta osalejaid oma õpikuid järgmisesse tundi kaasa võtma.

Täiendav abimaterjal

Mõtteid nende inimeste vajaduste käsitlemiseks, kelle perekondlik olukord erineb tavapärasest.

Nende osalejate olukorra käsitlemiseks, kelle perekondlikud olud erinevad tavapärasest, loe ette vähemalt üks järgmine avaldus:

Vanem Boyd K. Packer Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist selgitas: „Igale hingele, kellel ei ole paratamatult või olukorra tõttu lastud osa saada abielu ja lapsevanemaks olemise õnnistusest või kes peab ise selles süüdi olemata kasvatama oma lapsi üksinda ja nende toetamiseks üksi tööd tegema, ei keelata igavikus ühtegi õnnistust – eeldusel, et ta peab kinni käskudest. Nagu [Kiriku 5.] president Lorenzo Snow lubas: „See on kindel ja kategooriline” (*Conference Report*, okt 1993, lk 30; või *Ensign*, nov 1993, lk 23).

Kiriku 11. president Harold B. Lee ütles: „[Naised], kellele on keelatud abikaasaks ja emaks olemise õnnistus selles elus – kes ütlevad oma südames, et kui ma oleksin saanud teha, oleksin ma teinud, või et ma annaksin, kui mul oleks, aga ma ei saa, sest mul pole – Issand õnnistab teid, otsekui oleksite seda teinud, ja tulevas maailmas kompenseeritakse see neile, kes soovivad oma südames seda õigemeelset, mida nad ei suutnud teha, ilma et nad ise selles süüdi oleksid” („Maintain Your Place As a Woman”, *Ensign*, veebr 1972, lk 56).

Vanem Gene R. Cook Seitsmekümnest selgitas: „Vahel on perel surma või lahutuse tõttu vaid üks vanem. Vahel on ainult üks vanem Kiriku liige. Vahel on üks vähemaktiivne kui teine. Täpselt samamoodi saab üks vaimselt motiveeritud vanem edukalt pere Issandale kasvatada. Mõned parimad mehed ja naised, keda ma tundnud olen, on tulnud sellistest peredest. Õnnistagu Issand alati neid tublisid emasid ja isasid, kes võivad küll arvata, et peavad sellega „iseseisvalt” hakkama saama, kuid kasvatavad tegelikult oma lapsed üles Issanda juhatusel” („Raising Up a Family to the Lord”, 1993, lk XV).

1. osa: Isa roll

Eesmärk	Aidata osalejatel mõista, kuidas isad täidavad oma püha rolli ning kuidas isad ja emad saavad aidata teineteist võrdsete partneritena.
----------------	--

Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none">1. Kaalutle, kuidas rakendada pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.2. Mõtiskle õpetuste ja põhimõtete üle, mis on välja toodud õppetunni poolpak- sus kirjas pealkirjades. Mõtle kogu nädala jooksul, kuidas neid õpetusi ja põhi- mõtteid õpetada. Otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.3. Tuleta osalejatele meelde, et nad võtaksid tundi kaasa oma abielu ja peresu- hete õpiku.
----------------------	--

Soovitatav õppetunni käik	<p>Isa ja ema peavad tegema koostööd, et varustada iga oma laps usukilbiga.</p> <p>Kirjuta tahvlile <i>Usukilp</i>. Loe koos osalejatega Õpetus ja Lepingud 27:15, 17.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kuidas on usk nagu kilp? <p>Loe ette järgnev avaldus Kaheteistkümne Apostli Kvoorumi tegevjuhilt, vanem Boyd K. Packerilt. Palu osalejatel hoolega kuulata, et mõista, miks lastel on vaja saada „usukilpi” kodus.</p> <p>„Meie Isa plaan näeb ette, et elu enda loomise sarnaselt tuleb ka usukilpi valmis- tada ja sobitada kodus. Ei saa olla kahte ühesugust. Igaüks tuleb valmistada oskustööna täpsete individuaalsete mõõtmete alusel.</p> <p>Isa poolt kavandatud plaanis on mõeldud, et mees ja naine – abikaasad – teevad üheskoos tööd ja varustavad iga lapse individuaalse usukilbiga, mis tuleb kinni- tada pandlaga nii kindlalt, et seda ei saa ära tõmmata ja seda ei saa läbistada tuli- sed nooled.</p> <p>Selleks läheb vaja isa vankumatut jõudu, et seda metalli sepistada ning ema õrnu käsi, et see läikima lüüa ja selga sobitada. Vahel peab mõni vanem seda üksi tegema. See on raske, kuid teostatav.</p> <p>Kirikus saame me õpetada, mis materjalidest usukilpi valmistada: aupaklikkus, vaprus, kõlbeline puhtus, meelearandus, andestus, kaastunne. Kirikus saame me õppida, kuidas neid kokku panna ja omavahel sobitada. Kuid tegelik usukilbi valmistamine ja sobitamine kuulub pereringi. Muidu võib see hädaolukorras lahti minna ja eest kukkuda” (<i>Conference Report</i>, apr 1995, lk 8; või <i>Ensign</i>, mai 1995, lk 8).</p> <ul style="list-style-type: none">• Mida õpetab see avaldus isa ja ema rolli kohta?
----------------------------------	--

Palu osalejatel avada „Perekond: Läkitus maailmale” leheküljel IV abielu ja pere-suhete õpikus (vt ka käesolev käsiraamat, lk VIII). Loe koos nendega järgmiseid põhimõtteid läkituse seitsmendast lõigust:

„Jumaliku plaani kohaselt tuleb isadel juhtida oma perekondi armastusega ja õigsuses ning nad vastutavad oma perekonna kaitsmise ja selle vajaduste rahuldamise eest. Emad vastutavad eelkõige oma laste kasvatamise eest. Nende pühade kohustuste täitmisel tuleb isal ja emal aidata teineteist võrdsete kaaslastena. Puude, surma või muude asjaolude korral võib osutada vajalikuks nende rollide ümberkorraldamine.”

Selgita, et selles ja 11. õppetunnis käsitletakse isa ja ema püha rolli. Kuigi ühes õppetunnis keskendutakse isa rollile ja teises ema rollile, käivad need kaks õppetundi nii isa kui ema kohta, kellel tuleb „aidata teineteist võrdsete kaaslastena”. Õppetundidest on abi ka üksikvanematele, kes teevad Issanda abil kõik, mis suudavad, et täita mõlemat rolli.

Isa peab juhtima oma perekonda armastusega ja õigsuses.

Viita osalejatele järgmist avaldust perekonda käsitlevas läkituses: „Jumaliku plaani kohaselt tuleb isadel juhtida oma perekondi armastusega ja õigsuses.” Selgita, et sõna *juhtida* tähendab juhatada ja suunata ning vastutada perekonna heaolu eest.

Rõhuta, et kui mees täidab oma kodu juhtimise kohustust, on tema naine tema partneriks. Kiriku 14. president Howard W. Hunter andis nõu: „Mees, kes hoiab preesterlust, aktsepteerib oma naist kui partnerit kodu ja perekonna juhtimisel, kes on täiesti teadlik ja osaleb täiel määral kõikide sellega seotud otsuste tegemisel. ... Jumalikult määratuna lasub kodu juhtimise kohustus preesterluse hoidjal (vt Mooses 4: 22). Issanda kavatsuse kohaselt peab naine olema mehele kohane abi (*kohane* tähendab võrdne) – st selline kaaslane, kes on võrdne ja täieliku partnerluse puhul hädavajalik. Selleks, et õiglaselt juhtida, on vajalik abikaasadevaheline vastutuse jagamine, kus te olete üheskoos teadlikud ja võtate osa kõigist perekondlikest küsimustest. Kui mees tegutseb iseseisvalt või ei hooli oma naise tunnetest ja nõuannetest pere juhtimisel, tähendab see ebaõiglast võimutsemist” (*Conference Report*, okt 1994, lk 68; või *Ensign*, nov 1994, lk-d 50–51).

Kiriku 12. president Spencer W. Kimball õpetas, et isad „peavad juhtima nii, nagu Jeesus Kristus juhib oma Kirikut – armastuse, teenimise, helluse ja eeskujuga” (*Conference Report*, apr 1976, lk 68; või *Ensign*, mai 1976, lk 45).

- Miks on tähtis, et isad juhiksid armastusega ja õigsuses?

Teenides Esimeses Presidentkonnas esimese nõuandjana, kuulutas president Gordon B. Hinckley isadele: „Teile kuulub peamine ja möödapääsmatu kohustus seista oma pere eesotsas. See ei tähenda mingil viisil diktatuuri ega ebaõiglast võimutsemist. See kannab endaga käsku, et isad peavad kandma hoolt oma pere vajaduste eest. Need vajadused on midagi enam kui toit, riided ja peavari. Nende vajaduste alla käib õiglane suunamine ja õpetamine, nii eeskuju kui ettekirjutuste alusel, peamistes aususe, ausameelsuse, teenimise, teiste õiguste austamise põhimõtetes ning mõistmine, et me vastutame selle eest, mida me teeme selles elus, mitte ainult üksteise, vaid ka taeva Jumala ees, kes on meie Igavene Isa” (*Conference Report*, okt 1993, lk-d 78–79; või *Ensign*, nov 1993, lk 60).

President Howard W. Hunter ütles: „Me kannustame teid, vennad, meeles pidama, et preesterlus on ainult õigemeelne võim. Pälvige oma laste lugupidamine ja usaldus üksteist armastades” (*Conference Report*, okt 1994, lk 69; või *Ensign*, nov 1994, lk 51).

Aitamaks osalejatel mõista, mida isad peavad tegema, et oma lapsi vaimselt juhtida, palu neil avada abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 41. Loe ja aruta koos osalejatega Kiriku 13. presidendi Ezra Taft Bensoni järgmist avaldust:

„Tundes südames armastust Iisraeli isade vastu, lubage mul soovitada kümmet konkreetset meetodit, kuidas isad saavad oma lapsi vaimselt juhtida:

1. Andke oma lastele isa õnnistusi. Ristige ja kinnitage oma lapsed. Pühitsege oma pojad preesterluse. Nendest saavad teie laste elus vaimsed kõrghetked.
2. Juhatage isiklikult perega palvetamist, igapäevast pühakirjade lugemist ja iganädalasi pereõhtuid. Teie isiklik osavõtt näitab teie lastele, kui tähtsad need tegevused tegelikult on.
3. Mil iganes võimalik, käige Kiriku koosolekutel ühtse perena. Kui pere teie juhtimisel üheskoos Jumalat teenib, on see teie laste vaimse heaolu jaoks ülimalt oluline.
4. Minge oma tütarde ja poegadega kahekesi välja. Minge perega telkima ja piknikule, pallimängudele ja esinemistele, kooliüritustele jne. Isa kohalolek tähendab väga palju.
5. Kujundage välja perepuhkuste, -reisi ja väljasõitude traditsioonid. Neid mälestusi ei unusta teie lapsed kunagi.
6. Vestelge oma lastega regulaarselt nelja silma all. Laske neil rääkida, millest nad tahavad. Õpetage neile evangeeliumi põhimõtteid. Õpetage neile tõelisi väärtuseid. Õelge neile, et te armastate neid. Lastega omaette oldud aeg annab neile teada, millised on isa eelistused.
7. Õpetage oma lapsi töötama ja näidake neile, kui väärtuslik on väärt eesmärgi nimel töötamine. Oma laste jaoks misjoni- ja õpperahahoivuse sisseseadmine näitab neile, mida isa tähtsaks peab.
8. Kiitke oma kodus heaks head muusikat, kunsti ja kirjandust. Kodu, kus valitseb puhastav ja kaunis vaim, õnnistab teie laste elu igaveseks.
9. Kui vahemaa seda lubab, käige oma naisega regulaarselt templis. Teie lapsed mõistavad siis paremini templiabieliu, templitöötuste ja igavese perekonna tähtsust.
10. Laske oma lastel näha, millist rõõmu ja rahuldust toob teile Kirikus teenimine. See võib edasi kanduda ka neile, nii et ka nemad tahavad teenida kirikus ja hakkavad armastama kuningriiki” (*Conference Report*, okt 1987, lk-d 62–63; või *Ensign*, nov 1987, lk-d, 50–51).

Isa peab hoolitsema oma perekonna vajaduste ja turvalisuse eest.

Tuleta osalejatele meelde, et perekonda käsitlevas läkituses öeldakse, et isad „vastutavad oma perekonna vajaduste rahuldamise eest.”

- Millised on mõned ilmalikud asjad, mis on eluks vajalikud? (Mõned võimalikud vastused: toit, raha, riided ja peavari.) Kuidas peavad isad nende vajaduste eest hoolt kandma?

President Howard W. Hunter ütles: „Teil, kes te hoiate preesterlust, on kohustus, kui te pole töövõimetu, kanda hoolt oma naise ja laste ajalise ülalpidamise eest. Ükski mees ei saa nihutada seda kohustusekoormat kellelegi teisele, isegi mitte oma naisele. Issand on andnud käsu, et naistel ja lastel on õigus nõuda oma abikaasadelt ja isadelt enda ülalpidamist (vt ÕL 83; 1 Timoteosele 5:8). ... Me õhutame teid tegema kõik, mis teie võimuses, et võimaldada oma naisel jääda koju ja hoolitseda laste eest, samas kui teie kannate hoolt pere eest nii hästi, kui suudate” (*Conference Report*, okt 1994, lk 69; või *Ensign*, nov 1994, lk 51).

- Millised on mõned vaimsed asjad, mis on eluks vajalikud? (Mõned võimalikud vastused: tunnistus, armastus, igapäevane palve ja pühakirjade uurimine, evangeeliumiõpetused ja preesterluse talitused.) Mida saavad isad teha, et kanda hoolt nende vajaduste eest?
- Kuidas saavad naine ja lapsed olla abikaasale ja isale toeks nende eest hoolitsemisel?

Rõhuta osalejatele järgmist nõuannet perekonda käsitlevas läkituses: „[Isad] vastutavad oma perekonna kaitsmise ... eest.”

- Mille eest tuleb perekondi kaitsta?
- Kuidas saavad abikaasad ja isad kanda hoolt oma perekonna turvalisuse eest?

President Howard W. Hunter ütles:

„Õiglane isa kaitseb oma lapsi, võttes aega ja viibides nende seltskondlike, kooli- ja vaimsete sündmuste ning kohustuste täitmise juures. ...

Mees, kes hoiab preesterlust, juhib oma perekonda Kirikus osalemisel, nii et nad tunnevad evangeeliumi ning on lepingute ja talituste kaitse all. Kui te tahate tunda rõõmu Issanda õnnistustest, peate te seadma omaenda kodu korda. Teie määrate koos oma naiselega, milline on teie kodu vaimne õhkkond. Teie esimeseks kohustuseks on seada omaenda vaimne elu korda regulaarse pühakirjade uurimise ja igapäevase palve kaudu. Kaitske ja austage oma preesterluse ja templilepinguid ning kannustage ka oma perekonda sama tegema” (*Conference Report*, okt 1994, lk 69; või *Ensign*, nov 1994, lk 51).

- Tooge näiteid, kuidas te olete näinud isasid oma pühasid kohustusi täitmas.

NB! Kui sa õpetad seda õppetundi iseseisva õppetunnina ja ei plaani õpetada 11. õppetundi, kaalutle järgmise avalduse arutamist perekonda käsitlevast läkitusest: „Nende pühade kohustuste täitmisel tuleb isal ja emal aidata teineteist võrdsete kaaslastena.” 11. õppetunnis on ära toodud abistav materjal selle tõe käsitlemiseks (vt lk-d 55–56).

Kokkuvõte

Tunnista Vaimu õhutusel õppetunni jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 39–42. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamisideedes” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi president Ezra Taft Bensoni kõne „Iisraeli isadele”. Rõhuta, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpikus toodud artikleid üheskoos.

Tuleta osalejatele meelde, et nad oma õpikud järgmisesse tundi kaasa võtaksid.

2. osa: Ema roll

Eesmärk Aidata osalejatel mõista, kuidas täidavad emad oma püha rolli ning kuidas saavad emad ja isad aidata teineteist võrdsete kaaslastena.

Ettevalmistus

1. Vaata üle pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtted. Kui sa õpetamiseks ette valmistud, otsi viise nende põhimõtete rakendamiseks.
2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad, mis toovad välja õppetunni õpetused ja põhimõtted. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle nende õpetuste ja põhimõtete üle kogu nädala jooksul ja otsi Vaimu juhatast, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.
3. Tuleta osalejatele meelde, et nad võtaksid tundi kaasa oma abielu ja peresuhte õpikud.

**Soovitav
õppetunni käik**

Ema võtab osa Jumala tööst.

Loe koos osalejatega selle õppetunni sissejuhatuseks järgnev lõik kõnest, mille esitas vanem Jeffrey R. Hollandi Kaheteiskümne Apostli Kvoorumist (abielu ja peresuhte õpik, lk 44):

„Üks noor ema kirjutas mulle hiljuti, et tema rahutus kippus pärinema kolmelt rindelt. Üks oli see, et alati, kui ta kuulis kõnesid viimse aja pühade emadusest, hakkas ta muretsema, kuna polnud enda arvates piisavalt hea või polnud mingil viisil oma ülesande kõrgusel. Teiseks oli tal tunne, nagu ootaks maailm temalt, et ta õpetaks oma lastele lugemist, kirjutamist, sisekujundust, ladina keelt, arvutamist ja Internetti – kõike veel enne seda, kui beebi jõuab laliseda midagi täiesti tavalist, nagu „taa-daa”. Kolmandaks tundis ta sageli, et inimesed on vahel ja peaaegu alati tahtmatult üleolevad, kuna saadud nõuanded või isegi kiitused ei tundunud üldse kajastavat neid hingelisi investeeringuid, vaimseid ja emotsionaalseid ponnistusi, pikki öid ja pikki päevi kestvaid viimase piirini pingule tõmbavaid nõudeid, mis tulevad sellest, kui püüda ja soovida olla selline ema, nagu Jumal loodab.

Ta ütles, et tal aitab edasi minna üks asi: „Minnes läbi tulest ja veest ning selle kõige pärast ajuti pisaraid valades *tean ma sügaval sisemuses, et teen Jumala tööd*. Ma tean, et olles ema, on mul Temaga igavene partnerlussuhe. Ma olen sügavalt liigutatud, et Jumal peab oma lõppeesmärgiks ja ülimalt tähendusrikkaks lapsevanemaks olemist, isegi kui mõned Ta lapsed Teda nutma ajavad.

Selle mõistmine on see,” ütleb ta, „mida ma püüan meeles pidada neil paratamatutel rasketel päevadel, kui kõik võib olla veidi masendav. Ehk on just meie suutmatuse ja ärevuse see, mis õhutab meid end Tema poole sirutama ja annab Talle parema võimaluse oma kätt meile vastu sirutada. Ehk Ta loodabki salajas, et me *tunneksime* ärevust,” ütleb ta, „ja *paluksime* Temalt abi. Ma usun, et siis saab Ta

õpetada neid lapsi otse meie vahendusel, aga ilma igasuguse vastupanuta. Mulle meeldib see mõte," ütleb ta lõpetuseks. „See annab mulle lootust. Kui ma olen otse oma Taevaisa silme ees, juhatab Ta meie lapsi vast takistamatult. Ehk saab siis olema tegu sõna otseses mõttes *Tema* töö ja *Tema* hiilgusega”” (*Conference Report*, apr 1997, lk 47; või *Ensign*, mai 1997, lk 36).

Palu neil, keda sa õpetad, rääkida oma tunnetest selle kohta, kuidas emad osalevad Jumala töös.

Emad vastutab eelkõige oma laste kasvatamise eest.

Palu osalejatel avada oma abielu ja peresuhete õpik leheküljelt IV. Rõhuta neile järgmist avaldust perekonda käsitleva läkituse seitsmendas lõigus: „Emad vastutavad eelkõige oma laste kasvatamise eest.”

- Kuidas emad oma lapsi kasvatavad? (Palu osalejatel rääkida kogemustest, kust võib näha ema head eeskujut. Seejärel loe ette järgmised avaldused.)

Vanem Richard G. Scott Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist ütles: „Issandalt juhatus saava emana kood sa oma lastes tõelõngadest iseloomukangast hoolika õpetamise ja väärilise eeskujut kaudu. Sa immutad sind usaldavate laste meeltesse ja südamesse aususe, Jumalasse uskumise, teistest lugupidamise, heasüdamlikkuse, enesekindluse ning toetamis-, õppimis- ja andmissoovi tunnuseid. Seda ei suuda ükski lasteaed. See on sinu püha õigus ja privileeg” (*Conference Report*, okt 1996, lk 102; või *Ensign*, nov 1996, lk 74).

Kaheteistkümne Apostli Kvoorumit tegevjuht vanem Boyd K. Packer täheldas: „Ükski õpetamine pole võrreldav sellega ega vaimselt tasuvam või ülendavam sellest, kui ema õpetab oma lapsi” („Teach the Children”, *Ensign*, veebr 2000, lk, 16).

Jagamaks rohkem mõtteid selle kohta, kuidas emad saavad oma lapsi kasvatada, palu osalejatel avada abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 45–47. Palu neil otsida üles president Ezra Taft Bensoni 10 soovitusi selle kohta, mida emad saavad teha, et oma lastega tõhusalt aega veeta. Kui osalejad on need soovitused üles leidnud, kirjuta need alltoodu kohaselt tahvlile. Arutlege, millist kasu toob iga soovitus järgimine.

1. Olge teede ristumiskohas.	6. Einestage üheskoos.
2. Olge tõeline sõber.	7. Lugege iga päev pühakirjut.
3. Lugege oma lastele.	8. Tehke asjut koos terve perega.
4. Palvetage koos oma lastega.	9. Õpetage oma lapsi.
5. Pidage iganädalast pereõhtut.	10. Armastage oma lapsi tõeliselt.

Märgi, et viimse aja prohvetid on rõhutanud, kui tähtis on see, et emad oleksid pigem oma lastega kodus, kui lähetsid tööle. Loe ette Kirikut 15. presidendi Gordon B. Hinckley järgmine avaldus:

„On naisi (keda on nüüd tegelikult väga palju), kes peavad tegema tööd, et kanda hoolt oma pere vajaduste eest. Ma ütlen teile, et andke endast parim. Ma loodan, et kui te töötate täiskohaga, teete te seda peamiste vajaduste rahuldamiseks ja mitte lihtsalt selleks, et lubada endale suurejoonelist kodu, toretsevaid autosid ja muud luksust. Tähtsaim töö, mida üks ema kunagi teeb, on oma laste toitmine, õpetamine, abistamine, kannustamine ja kasvatamine õigsuses ja tões. Keegi teine ei ole kompetentne täitmaks tema kohta” (*Conference Report*, okt 1996, lk 93; või *Ensign*, nov 1996, lk 69).

- Milliseid ohverdusi peaksid pered tegema, et järgida seda nõuannet?

Loe õppetunni seda osa lõpetades ette üks või mõlemad järgmistest avaldustest:

Teenides Esimeses Presidentkonnas esimese nõuandjana, ütles president Gordon B. Hinckley: „Ma tuletan emadele kõikjal meelde teie kutse pühadust. Keegi teine pole kompetentne täitmaks teie kohta. Ükski ülesanne pole tähtsam, ükski kohustus siduvam kui see, et te kasvatate armastuses, rahus ja ausameelsuses neid, kelle te olete toonud maailma” (*Conference Report*, okt 1993, lk 79; või *Ensign*, nov 1993, lk, 60).

Kõneledes emadele, ütles vanem Jeffrey R. Holland: „Teil on iidne pärand, mille te pärisite Eevalt, kogu inimkonna emalt, temalt, kes mõistis, et ta *peab* koos Aadamaga langema, et „inimesed võiksid olla” [2 Nefi 2:25] ja et nad võiksid tunda rõõmu. Teil on iidne pärand, mille te pärisite Saarlalt, Rebekalt ja Raahelilt, ilma kellelta poleks antud Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile neid suurepäraseid partiarhaalseid lubadusi, mis õnnistavad meid kõiki. Teil on iidne pärand, mille te pärisite Loiselt ja Euniikelt [vt 2 Timoteosele 1:5] ning 2000 noore sõdalase emadelt. Teil on iidne pärand, mille te pärisite Maarjalt, kes valiti välja ja määrati juba enne selle maa loomist rasestuma ning kandma ja sünnitama Jumala Poega ennast. Me täname teid kõiki, teiste hulgas ka meie oma emasid, ja ütleme teile, et selles maailmas pole midagi tähtsamat, kui osaleda nii vahetul kombel Jumala töös ja hiilguses, lastes Tema tütaridel ja poegadel osa saada surelikkusest ja maisest elust, et sellele saaksid järgneda surematust ja igavene elu nendes kõrgetes selestilistes riikides” (*Conference Report*, apr 1997, lk 48; või *Ensign*, mai 1997, lk 36; vt ka abielu ja peresuhete õpik, lk 44–45).

Isal ja emal tuleb aidata teineteist võrdsete kaaslastena.

NB! Kui sa õpetad seda õppetundi iseseisva õppetunnina ja ei ole õpetanud 10. õppetundi, kaalutle alustada seda õppetunni osa vanem Boyd K. Packeri avaldusega lk 49 käesolevas käsiraamatus.

Rõhuta osalejatele järgmist avaldust perekonda käsitlevas läkituses: „Nende pühade kohustuste täitmisel tuleb isal ja emal aidata teineteist võrdsete kaaslastena.”

- Mida tähendab, et abikaasad on oma kohustuste täitmisel võrdsed kaaslased?

Märgi, et abikaasad, kes tegutsevad üheskoos võrdsete kaaslastena, teevad ühiseid jõupingutusi. Nad toetavad teineteist ning kasutavad ära teineteise tugevaid külgi ja andeid. Iga abielupaar võib saada Issandalt juhatusi, kui nad otsustavad, kuidas teineteist nende kohustustes toetada. Nad saavad teha otsuseid, mis põhinevad jumalikult ilmutatud põhimõtetel ning kummagi kaasa ainulaadsetel tugevatel külgedel ja võimetusel.

- Mida saab teha mees, et toetada oma naist laste kasvatamise kohustustes?
- Mida saab teha naine, et toetada oma meest juhtimise ja vajaduste rahuldamise kohustustes?
- Tooge näiteid, mida olete näinud selle kohta, kuidas abikaasad toetavad teineteist tõhusalt oma laste eest hoolitsemisel ja nende õpetamisel.

Kokkuvõte

Loe koos osalejatega Õpetus ja Lepingud 64:33–34.

- Kuidas käib see pühakirjakoht isaks ja emaks olemise kohustuste kohta?

Rõhuta, et emad ja isad rajavad tööpoolest „alust suurele tööle”. Laste kasvatamise igapäevased ülesanded võivad vahel näida väikeste ja tähtsusetutena, kuid „väikestest asjadest kasvab välja see, mis on suur”. Kui isad ja emad teevad üheskoos tööd, et täita oma pühasid kohustusi, saavad nende pered Issandalt suuri õnnistusi.

Tunnista Vaimu õhutusel sellest, kui veendunud sa oled õppetunnis arutatud tõeses.

Ava abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 43–47. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseedees” toodud soovitusi ning 2) lugedes läbi vanem Jeffrey R. Hollandi kõne „Sellepärast, et ta on ema” ja president Ezra Taft Bensoni kõne „Siioni emadele”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Eesmärk Aidata osalejatel mõista, et vanemad on kohustatud õpetama oma lapsi eeskuju ja juhendamise kaudu ning otsima inspiratsiooni kõigis oma õpetamispuudlustes.

Ettevalmistus

1. Otsi õpetama valmistudes viise, kuidas järgida pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.
2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad. Need pealkirjad annavad ülevaate õppetunni õpetustest ja põhimõtetest. Õppetunniks valmistudes mõtiskle selle üle, kuidas aidata osalejatel neid õpetusi ja põhimõtteid rakendada. Otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.
3. Uuri võimaluse korral raamatust „Family Home Evening Resource Book” (31106) artikleid „Teaching by Example”, lk 242–244 ja „Reasoning with Children”, lk 244–245. Kaalu nende artiklite käsitlemist õppetunni jooksul.

**Soovitatav
õppetunni käik**

Vanemad on kohustatud oma lapsi õpetama.

Loe ette järgnev lugu, mille rääkis Kiriku 15. president Gordon B. Hinckley:

„Peagi pärast abiellumist ehitasime me oma esimese kodu. Meil oli väga vähe raha. Ma tegin enamuse tööst ise. ... Aiakujundamine oli täielikult minu vastutusel. Esimene paljudest puudest, mille ma istutasin, oli okasteta mesirobiinia. ... See oli vaid puuoksake, umbes kahesentimeetrise läbimõõduga. See oli nii painduv, et võisin seda kergesti igas suunas painutada. Ma pöörasin sellele aastate jooksul vähe tähelepanu.

Siis aga oli mul ühel talvepäeval, kui puu oli lehtedest tühi, soodne juhus seda aknast silmitseda. Ma märkasin, et see on lääne poole viltu vajunud, sel pole õiget kuju ja see on tasakaalust väljas. Ma suutsin seda vaevu uskuda. Ma läksin välja ja toetusin selle vastu, et seda sirgeks lükata. Tüvi oli aga nüüd läbimõõdult ligikaudu 30 sentimeetrit. Minu jõud ei hakanud enam sellele peale. ...

Kui see algul istutati, oleks seda saanud tuuleilide käes paigal hoida väikese nõõrijupiga. Ma oleksin võinud panna selle nõõri paika ilma eriliste pingutusteta ja pidanukski seda tegema. Aga ma ei teinud seda ja see vajus viltu tuulte käes, mis sellele peale puhusid” („Teachings of Gordon B. Hinckley”, 1997, lk 419–420).

- Kuidas on president Hinckley kogemus seotud vanemate kohustusega lapsi õpetada? (Kui osalejad seda küsimust arutavad, loe koos nendega Õpetussõnad 22:6.)

Viidates puuga seoses saadud kogemusele, ütles president Hinckley: „Ma olen näinud sarnast asja mitmel korral laste puhul, kelle elu ma olen jälginud. Näib, et vanemad, kes tõid nad maailma, on oma vastutusest vaata et lahti

ütelnud. Sellel on olnud traagilised tulemused. Mõned üksikud lihtsad ankrud oleksid andnud neile jõudu vastu panna nende elu kujundanud halbadele jõududele” („Teachings of Gordon B. Hinckley”, lk 420).

Selgita, et Issand on andnud vanematele püha kohustuse oma lapsi õpetada. Sellesse kohustusse ei tohiks suhtuda kergemeelselt ega jätta seda teiste kanda. Vanem M. Russell Ballard Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist rõhutas:

„Me ei saa ja me ei tohi lasta koolil, ühiskonnal, televisioonil ega isegi Kiriku ühingutel seada paika meie laste väärtushinnanguid. Issand on andnud selle ülesande emadele ja isadele. See on üks selline ülesanne, millest meil pole pääsu ja mida ei saa delegeerida. Teised võivad küll aidata, aga vastutus jääb vanematele. Seetõttu tuleb meil kaitsta oma kodu pühadust, sest just seal kujundavad lapsed oma igapäevaelu väärtushinnanguid, suhtumist ja harjumusi” (*Conference Report*, apr 1991, lk 106; või *Ensign*, mai 1991, lk-d 79–80).

- Miks on vanematel vajalik oma lapsi õpetada, selle asemel et jätta see vastutus teiste kanda? Millised riskid kaasnevad sellega, kui vanematel ei õnnestu seda kohustust täita?
- Kuidas saavad sugulased, nagu näiteks vanavanemad, tädid ja onud, toetada vanemaid laste õpetamise püüdlustes?

Oma lapsi õpetades võivad vanemad saada inspiratsiooni.

Palu osalejatel avada Õpetus ja Lepingud 42:14. Selgita, et selles salmis on kirjas tähtis võti vanematele, kui nad oma lapsi õpetavad. Seejärel loe seda salmi koos osalejatega.

- Milline võti on selles salmis? (Me peame õpetama Vaimuga.) Mida tähendab Vaimuga õpetamine?

Loe koos osalejatega 2 Nefi 32:5 ja 33:1. Märki, et Vaim ehk Püha Vaim saab aidata meil teada, mida me peaksime tegema ja ütleva. Kui vanemad õpetavad vastavalt Püha Vaimu õhutustele, kannab Püha Vaim sõnumi nende laste südamesse.

Loe ette president Gordon B. Hinckley järgmine nõuanne:

„Teie, vanemad, armastage oma lapsi. Kandke neid oma südames. Nad on nii kallid. Nad on nii üliväga tähtsad. Nemad ongi tulevik. Nende üleskasvatamiseks läheb teil vaja enam kui iseenda tarkus. Te vajate Issanda abi. Palvetage, et saada seda abi ja järgige saadud inspiratsiooni” (*Conference Report*, okt 1995, lk 120; või *Ensign*, nov 1995, lk 89).

- Miks on vanematel vaja inspiratsiooni, kui nad püüavad oma lapsi õpetada? Mida saavad vanemad teha, et Püha Vaimu mõju oleks laste õpetamisel nendega?

Loe ette järgmine lugu, mille rääkis vanem F. Enzio Busche Seitsmekümnest:

„Ühel päeval, kui ma pidin olude sunnil olema kodus ebaharilikul ajal, olin ma teises toas tunnistajaks, kuidas meie üheteistkümneaastane poeg, kes just koolist koju tuli, oma väiksema õega inetult rääkis. Need sõnad solvasid mind – ma ei olnud kunagi arvanud, et mu poeg selliseid sõnu kasutab. Vihasena tahtsin ma esmalt loomulikult püsti tõusta ja talle järele minna. Õnneks pidin ma temani jõudmiseks toa läbima ja ukse avama ning ma mäletan, kuidas ma palvetasin

need mõned sekundid innukalt, et mu Taevane Isa aitaks mul olukorraga toime tulla. Mind valdas rahu. Ma polnud enam vihane.

Šokeeritud minu kodus olekust, oli meie poeg täis hirmu, kui ma tema poole pöördusin. Oma üllatuseks kuulsin ma end ütlemas: „Tere tulemast koju, poeg!” ja ulatasin tervituseks käe. Ja seejärel palusin ma tal ametlikult elutoas enda kõrvale istuda, et temaga omavahel juttu ajada. Ma kuulsin, kuidas ma väljendasin talle oma armastust. Ma rääkisin talle võitlusest, mida igauks meist peab iga päev iseeneses pidama.

Kui ma ütlesin talle, et usaldan teda, puhkes ta nutma, tunnistades, et on vääritud ja mõistes end hukka rohkem kui vaja. Nüüd oli minu rolliks vaadata tema ülestumisele õigest vaatenurgast ja trööstida teda. Meid valdas imeline vaim ning me nutsime lõpuks üheskoos, kallistasime teineteist armastusest ja lõpuks rõõmuga. Sellest, millest oleks võinud kujuneda isa ja poja vaheline hukatuslik vaenutsemine, sai ülalt tulevate jõudude abil meievahelises suhtes üks ilusamaid kogemusi, mida kumbki meist pole kunagi unustanud” (*Conference Report*, apr 1982, lk-d apr, 98–99; või *Ensign*, mai 1982, lk 70).

- Mis oleks võinud olla selle tulemuseks, kui see isa oleks hetke ajendil vihaselt tegutsema asunud?

Palu osalejatel rääkida kogemustest, kui Püha Vaim pani neid õpetama või aitama last teatud kombel – ehk isegi sellisel kombel, nagu nad algselt ei kavatsenud.

- Mida saavad vanemad teha, et valmistuda Püha Vaimu juhatusse saamiseks? (Kui osalejad seda küsimust arutavad, palu neil lugeda mõningaid või kõiki järgnevaid pühakirjalõike: Alma 17:2–3; ÕL 11:21; 20:77; 121:45–46; 136:33.)

Vanemad õpetavad eeskuju ja juhendamise kaudu.

Selgita, et vanemad õpetavad oma lapsi kahel peamisel viisil: eeskujuga ja oma sõnadega.

- Kuidas muudab vanemate eeskuju nende sõnad laste õpetamisel tähendusrikkamaks?

Palu osalejatel lugeda järgmist avaldust, mille tegi vanem James E. Faust, kui ta teenis Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis (abielu ja peresuhete õpik, lk 49):

„Kui vanemad püüavad õpetada oma lapsi ohtu vältima, ei piisa sellest, kui nad ütlevad oma lastele: „Me oleme maailmas kogenud ja targad ning tohime minna kuristikule lähemale kui teie.” Vanemate silmakirjalikkus võib muuta lapsed kodus õpetatu suhtes küüniliseks ja uskmatuks. Näiteks kui vanemad vaatavad filme, mida nad ei luba oma lastel vaadata, siis vanemate usaldatus langeb. Kui lastelt oodatakse ausust, peavad vanemad olema ausad. Kui lastelt oodatakse vooruslikkust, peavad vanemad olema vooruslikud. Kui te ootate, et teie lapsed oleksid auväärased, peate ka teie olema auväärased” (*Conference Report*, okt 1990, lk 41; või *Ensign*, nov 1990, lk-d 33–34).

- Mida saavad vanemad teha, et õpetada evangeeliumi põhimõtteid eeskujuga?

Kui piiskop Robert D. Hales teenis juhtiva piiskopina, ütles ta järgmist: „Mõeldes ... oma suhetele oma perega, ei jää mul muud üle, kui peatuda oma vane-

mate eeskujul" (*Conference Report*, okt 1993, lk 8; või *Ensign*, nov 1993, lk 8). Järgmistest mälestustest on näha, kuidas piiskop Hales õppis oma vanematelt:

„Mu isa õpetas mind oma preesterlusest lugu pidama. Teenides Aaroni Preesterluses, kasutasime me sakramenti jagades roostevabast terasest sakramendikandikuid, mis olid üle ääre loksunud vee tõttu sageli plekkidest tuhmunud. Aaroni Preesterluse hoidjana oli minu kohustus sakramendi ettevalmistamisel abiks olla. Isa palus mul kandikud koju tuua ja me puhastasime neid üheskoos traatnuustikuga, kuni iga kandik säras. Kui ma jagasin sakramenti, teadsin ma, et olin aidanud muuta sakramenditalitust veidi pühamaks" (*Conference Report*, okt 1993, lk 8; või *Ensign*, nov 1993, lk 8).

„Ma olen tänulik ema eest, kes oli pühendunud oma abikaasale ja lastele – emale, kes õpetas eeskujuga. Ma olen tänulik, et ta teenis pühendunult Abiühingus rohkem kui kolmkümmend aastat. Kui ma sain kuueteistkümnenaastaselt oma juhiloa, avanes mul eriline võimalus temalt õppida, kui ta võttis mind endaga kaasa, aidates piiskopil hoolitseda vaeste ja puudusekannatajate eest" (*Conference Report*, apr 1992, lk 90; või *Ensign*, mai 1992, lk 65).

- Millised võimalused on vanematel õpetada oma lapsi oma sõnadega?

Kui osalejad arutavad seda küsimust, selgita, et perepalvet, perekondlikku pühakirjade uurimist ja pereõhtut käsitletakse 16. õppetunnis. Lisaks nendele paika pandud õpetamisvõimalustele avanevad paljud õpetamisvõimalused sellistel igapäevaelu hetkedel, mis pole ette planeeritud. Sellised võimalused võivad olla vägevad õpetamishetked, sest nad on lähedaselt seotud laste kogemustega. Kuna sellised hetked on kiired tulema ja minema, peavad vanemad neid märkama ja olema valmis õpetama põhimõtteid, mida nende lapsed on valmis õppima.

- Millised on mõned planeerimatud õpetamishetked, mille suhtes vanemad saavad valvsad olla? (Kui osalejatel on raskusi sellele küsimusele vastamisega, kaalutle vestluse ergutamist järgmiste soovitustega.)

Vanemad võivad leida õpetamiseks sobivaid hetki, kui lastel on küsimusi ja muresid, probleeme õdede-vendade või sõpradega läbisaamisel, võimalus millegi üle otsustada või tunnevad nad huvi meedia vahendusel esitatud mõtete vastu. Teised õpetamiseks sobivad hetked võivad tulla, kui lapsed peavad õppima iseenda vigadest, kui nad teenivad, kui neil tuleb talitseda oma viha või kui neil on vaja abi Püha Vaimu mõju äratundmisel.

- Kuidas saavad pakkuda õpetamisvõimalusi sellised perekondlikud rutiinid nagu einestamis- ja magamaminekuaeg?
- Kuidas saab iga lapsega omaette aja veetmine anda vanematele õpetamisvõimalusi? Mida saavad vanemad teha, et kindlustada, et nad veedavad omaette aega iga oma lapsega?
- Mida te olete saanud oma lastele õpetada planeerimata õpetamishetkedel?

Selgita, et kursuse neljas järgmises õppetunnis arutatakse seda, milliseid põhimõtteid peaksid vanemad oma lastele õpetama ja millised on nende õpetamisvõimalused.

Kokkuvõte

Rõhuta, et kui vanemad otsivad Issandalt juhatust, juhib Ta neid nende laste õpetamisel. Vanemad peavad püüdma õpetada oma eeskuju ja sõnadega usinalt ja järjepidevalt.

Tunnista Vaimu õhutusel õppetunni jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 48–53. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseidees” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem James E. Fausti kõne „Heaks lapsevanemaks olemine – maailma suurim proovilepanek” ja vanem LeGrand R. Curtise kõne „Laud, mille ääres on tunda armastust”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Eesmärk Aidata osalejatel tekitada suuremat soovi osata paremini õpetada lastele peamisi evangeeliumi põhimõtteid ja talitusi.

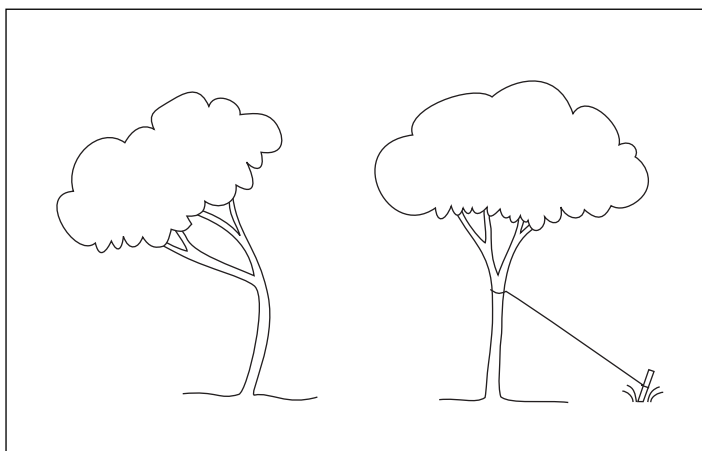
Ettevalmistus

1. Kaalutle, kuidas rakendada pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid.
2. Mõtiskle õpetuste ja põhimõtete üle, mis on välja toodud õppetunni poolpak-sus kirjas pealkirjades. Mõtle kogu nädala jooksul, kuidas neid õpetusi ja põhi-mõtteid õpetada. Otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.

Soovitatav õppetunni käik

Vanemate õpetused saavad aidata lastel usus tugevaks jääda.

Joonista tahvlile järgmised pildid:

- Mida nendel kahel pildil kujutatakse? Mida õpetavad need pildid laste kasva-tamise kohta?

Kui osalejatel on raskusi nendele küsimustele vastamisega, tuleta neile meelde president Hinckley lugu puu istutamisest 12. õppetunnis. (Kui sa õpetad seda õppetundi iseseisva õppetunnina ja ei ole õpetanud 12. õppetundi, siis loe ette lk 57–58 kirjas olev lugu enne tahvlile joonistatud piltide arutamist.)

Vasakpoolne puu kujutab last, kes kaldub evangeeliumist kõrvale, kuna ta vanemad pole õpetanud ega elanud kodus evangeeliumi järgi. Parempoolne puu kujutab last, kes õpib evangeeliumi vanemate sõnade ja eeskuju järgi. Kui puhuvad tugevad tuuled, kasvab nõõriga toetatud noor puu ikka sirgelt. Sar-naselt jäävad ka lapsed tõenäolisemalt usus tugevaks, kui vanemad on õpeta-nud neile lihtsaid evangeeliumi põhimõtteid.

Loe koos osalejatega Õpetus ja Lepingud 68:25–28.

- Mida nõuab Issand selles pühakirjalõigus, et vanemad oma lastele õpetaksid? (Kirjuta osalejate vastused tahvlile, nagu allpool näidatud.)

Usk Jeesusesse Kristusesse
 Meeleparandus
 Ristimine
 Püha Vaimu anni saamine
 Palve
 Issanda ees laitmatult kõndimine

- Miks on tähtis, et vanemad õpetaksid neid põhimõtteid ja talitusi oma lastele, kui lapsed on veel väikesed?

Kui piiskop Robert D. Hales teenis juhtiva piiskopina, selgitas ta järgmist: „Lapsed, keda on õpetatud palvetama ja kes palvetavad oma vanematega, kui nad on väikesed, palvetavad tõenäolisemalt ka siis, kui nad on suuremad. Need, keda õpetatakse väiksena Jumalat armastama ja uskuma, et Ta elab, jätkavad sagedamini enda vaimset arendamist ja kasvavad armastuse poolest, kui nad saavad suuremaks” (*Conference Report*, okt 1993, lk 10; või *Ensign*, nov 1993, lk 10).

Vanemad peavad õpetama oma lastele evangeeliumi esimesi põhimõtteid ja talitusi.

Aruta järgmiste küsimuste abil, kuidas vanemad saavad aidata oma lastel rakendada usu ja meeleparanduse põhimõtteid ning valmistuda ristimiseks ja Püha Vaimu anni saamiseks. Juhatades arutelu, kannusta osalejaid tooma näiteid nende endi elust.

- Rakendamaks usku Jeesusesse Kristusesse, peame me saama õigesti aru Tema iseloomust ja omadustest. Mida saavad vanemad teha, et aidata oma lastel mõista Päästja iseloomu ja omadusi?
- Vaata lühidalt üle lood, kus Jeesus teeb terveks Jairuse tütre (Markuse 5:21–24, 35–43) ja kuidas Nefi vastab vaskplaatide toomise käsule (1 Nefi 3:1–7). Kuidas saavad need pühakirjalood aidata lastel rakendada usku Jeesusesse Kristusesse?
- Kuidas saab oma elukogemustest rääkimine aidata tugevdada lapse usku?

Märgi, et vanematel on vaja otsida võimalusi õpetada oma lastele, et usk aitab meil elu proovilepanekute ja raskustega hakkama saada. Näiteks kui lapsel on raskusi koolis või sõbraga, võiksid vanemad lugeda koos lapsega mõnda pühakirjalõiku, aidata tal palvetada, et saada juhatust ja lohutust ning seejärel aidata lapsel mõista, kuidas Issand annab abi.

- Miks on tähtis, et vanemad otsiksid õpetamishetki igapäevaelust, kui nad püüavad õpetada oma lastele meeleparandusest?

Selgita, et kui vanemad näevad oma lapsi rumalaid otsuseid tegemas, võivad nad küsida lastelt, mida nad nendest otsustest arvavad ja mida nad oleksid saanud teha teisiti. Nad saavad lasta oma lastel vead parandada ning väljendada vajadusel kahetsust Issandale ja neile, keda solvati või kes said haiget. Vanemad saavad aidata oma lastel ka märgata tõelise meelega paranduse kaudu tulevat õnne ja rahu.

- Vaata lühidalt üle, kuidas Alma noorem (Moosia 27; Alma 36) ja anti-nefi-lehilased (Alma 23) usule pöördusid. Kuidas aitavad need pühakirjalood lastel hinnata meelega paranduse ja andestuse õnnistusi?
- Vaata üle ristimisleping, lugedes koos osalejatega Moosia 18:8–10 ning Õpetus ja Lepingud 20:37. Kuidas saavad osalejad aidata oma lastel valmistuda sõlmima ristimislepingut ja sellest kinni pidama?
- Kuidas saavad vanemad aidata oma lastel oodata oma ristimist ja Püha Vaimu anni saamist?

Vanematel tuleb „õpetada oma lapsi ka palvetama ja kõndima Issanda ees laitmatult”.

- Miks on vanemate eeskuju parim õpetaja, mis aitab lastel hakata oma elus regulaarselt palvetama?
- Millised on mõned palve põhimõtted, mida vanemad saavad oma lastele õpetada lisaks sellele, et nad on palvetamisel eeskujuks? (Kui osalejad sellele küsimusele vastavad, loe ette järgmised pühakirjalõigud ja tsitaat ning arutage neid. Kannusta osalejaid rääkima nende õpetustega seotud kogemustest.
 - a. Jakoobuse 1:5–6 (Jumal annab meile tarkust, kui me palume Teda usus.)
 - b. 2 Nefi 32:9 (Me peaksime palvetama alati. Me palvetame Isa poole Jeesuse Kristuse nimel.)
 - c. Alma 37:37 (Kui me peame Issandaga nõu kõigis oma tegemistes, juhatab Ta meid hea suunas.)
 - d. 3 Nefi 18:19–21 (Kui me palvetame Isa poole Jeesuse Kristuse nimel, saame me, mida palume, kui see on õige. Me peaksime palvetama oma perekonnas.)
 - e. Õpetus ja Lepingud 112:10 (Kui me oleme alandlikud, vastab Issand meie palvetele.)

Vanem Dallin H. Oaks Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist rääkis, kui tähtis on kasutada „palve keelt”. Inglise keeles kasutatakse sellega seoses erinevaid asesõnu. Ta ütles, et lapsed saavad õppida seda keelt oma vanematelt:

„Me õpime oma emakeelt, kui me kuulame neid, kes seda kõnelevad. Sama kehtib kõneviisi puhul, kuidas me pöördume oma Taevase Isa poole. Palve keelt õppida on kergem ja meeldivam kui mingit muud keelt. Me peaksime andma oma lastele erilise võimaluse selle keele omandamiseks, lastes neil kuulata, kuidas nende vanemad kõnelevad seda erinevates igapäevastes kodus öeldud palvetes” (*Conference Report*, apr 1993, lk 20; või *Ensign*, mai 1993, lk 18).

- Kuidas saavad vanemad kasutada perepalvet ajana, mil õpetada oma lapsi?
- Mida saavad vanemad teha, et kannustada oma lapsi palvetama omaette?

- Issand on öelnud, et vanemad peavad õpetama oma lapsi „kõndima ... laitmatult” Tema ees (ÕL 68:28). Kuidas saavad vanemad kasutada koduseid ja perekondlikke olusid, et kannustada oma lapsi „kõndima Issanda ees laitmatult”? (Võimalikud vastused: vanemad saavad õpetada lapsi kuuletuma evangeeliumi seadustele ja talitustele ning seisma Jumala tunnistajatena igal ajal ja kõikjal.)
- Mida saavad vanavanemad ja teised sugulased teha, et aidata vanematel õpetada lastele evangeeliumi põhimõtteid? Kas te olete näinud, kuidas on lapsi aidanud sugulaste hea eeskuju?

Kokkuvõte

Rõhuta, et Jumal on andnud vanematele kohustuse õpetada oma lastele õigemeelsuse põhimõtteid. Kannusta osalejaid püüdma elada selles õppetunnis õpetatud põhimõtete järgi ja otsustama, kuidas nad saavad neid põhimõtteid paremini lastele õpetada.

Räägi Vaimu õhutusel sellest, kui veendunud sa oled õppetunnis arutatud tõesed.

Ava abielu ja peresuhete õpik leheküljelt 54–57. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseedes” toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem Robert D. Halesi kõne „Perekonna tugevdamine: meie püha kohustus”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Eesmärk Aidata osalejatel tekitada suuremat soovi osata paremini õpetada lastele kaastunnet ja teenimist, ausust ja teiste omandist lugupidamist, ausast tööst tulevat rõõmu ja kõlbelist puhtust.

Ettevalmistus

1. Vaata üle pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI käesolevas käsiraamatus) toodud põhimõtted. Otsi viise nende põhimõtete rakendamiseks, kui sa õpetamiseks ette valmistud.
2. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad, mis toovad välja õppetunni õpetused ja põhimõtted. Valmistudes õppetunniks, mõtiskle nende õpetuste ja põhimõtete üle kogu nädala jooksul ja otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele. Vajadusel õpeta neid põhimõtteid kahe õppetunni vältel.
3. Uuri võimaluse korral järgmisi materjale ja võta need tundi kaasa:
 - a. „Sulle, noor” (36550 124).
 - b. „A Parent’s Guide” (31125).
 - c. „Family Home Evening Resource Book” (31106). Uurides seda käsiraamatut, pööra erilist tähelepanu artiklitele „Teaching Responsibility”, lk 246–247 ja „Teaching about Procreation and Chastity”, lk 253–260. Kaalu nende artiklite käsitlemist õppetunni jooksul.

**Soovitav
õppetunni käik**

Vanemad näitavad, et nad armastavad oma lapsi, kui nad neid õpetavad.

Loe ette järgnev lugu, mille jutustas vanem Loren C. Dunn Seitsmekümnest:

„Kuna me kasvasime üles väikeses kogukonnas, pidas mu isa vajalikuks õpetada mu vennale ja mulle töö põhimõtet. Seetõttu pani ta meid tööle väikesesse tallu linna ääres, kus ta ise oli üles kasvanud. Ta toimetas kohalikku ajalehte, ega saanud seega meiega palju koos olla, ainult hommikul vara ja õhtul. See oli kahe teismelise jaoks päris suur kohustus ja me tegime vahel vigu.

Meie väikese talu ümber olid teised talud ja ühel päeval läks üks talunikest mu isa juurde, et rääkida talle, mida me teeme tema arvates valesti. Mu isa kuulas teda hoolega ja ütles siis: „Jim, sa ei mõista. Vaata, ma kasvatan poisse, mitte lehmi.” Jim rääkis meile selle loo pärast minu isa surma. Ma olen nii tänulik isa eest, kes otsustas kasvatada poisse, aga mitte lehmi. Vigadest hoolimata õppisime me selles väikeses talus tööd tegema ja kuigi nad sellest suurt ei rääkinud, arvan ma, et teadsime alati, et olime emale ja isale tähtsamad kui lehmad või kõik muu” (*Conference Report*, okt 1974, lk 12; või *Ensign*, nov 1974, lk 11).

- Mis teile selle loo juures muljet avaldab?

Rõhuta, et vanem Dunn ja tema vend teadsid alati, et nende vanemad neid armastavad. Üks viis, kuidas vanemad näitavad lastele oma armastust, on see, kui nad võtavad aega ning aitavad neil õppida ja rakendada evangeeliumi põhimõtteid. Selles õppetunnis arutatakse, kuidas õpetada lastele viit peamist põhimõtet evangeeliumi järgi elamisel: kaastunnet ja teenimist, ausust, teiste omandist lugupidamist, ausast tööst tulevat rõõmu ja kõlbelist puhtust.

Vanemad peavad õpetama lastele kaastunnet ja teenimist.

Selgita, et kogu oma teenimistöö jooksul õpetas Päästja, kui tähtis on teisi armastada ja teenida. Ta õpetas seda põhimõtet sõnade ja eeskujuga.

- Millist kasu saavad lapsed, kes on õppinud oma vanemate järgi teisi armastama ja teenima? (Palu osalejatel vastata ja loe sellele lisaks ette ka järgmised näited.)

Kaheteistkümne Apostli Kvoorumitegevjuht, vanem Boyd K. Packer täheldas:

„Ma olen aastate jooksul näinud, kuidas üks kallis õde on teeninud kaugelt enam, kui mõne õpetamis- või juhikutse puhul Kirikus vajalik. Ta näeb vajadust ja teenib. Ta ei ütle: „Helista mulle, kui abi vajad“, vaid „Siin ma olen, mida ma saan teha?“ Ta teeb nii palju väikeseid asju. Ta hoiab näiteks koosolekul kellegi last või viib bussist maha jäänud lapse kooli. Ta otsib alati kirikus uusi nägusid ja kiirustab neid tervitama. ...

Ta õppis sellist teenimise vaimu oma emalt. Teenimise vaimu õpetatakse kõige paremini kodus. Me peame õpetama oma lapsi eeskujuga ja ütleva neile, et isetu vaim on õnne jaoks hädavajalik” (*Conference Report*, okt 1997, lk 5; või *Ensign*, nov 1997, lk 6).

Ühes peres oli ühel lapsel parasjagu raske aeg. Aitamaks tal tema proovilepanekutega toime tulla, kannustasid ta vanemad teda tegema iga päev ühele teisele pereliikmele ühe salajase heateo. Nädala lõppedes ei muretsenud ta enam nii palju omaenda probleemide pärast ning hakkas tundma rõõmu õnnistustest ja rahust, mis tulenesid teistest hoolimisest.

- Mida me saame õppida kodus teenimise kohta, mida ei saa õppida kuskil mujal?
- Milliseid soovitusi võiksite te tuua, mis saaksid aidata vanematel oma lapsi teisi teenima õpetada?

Kaalutle, kas kirjutada osalejate vastused tahvlile. Kannusta osalejaid tooma näiteid enda elust. Palu neil ka pakkuda välja mõtteid perekondlikuks teenimiseks. Too vestlust juhatades välja järgmised mõtted:

- a. Vanemad saavad olla eeskujuks pereliikmete teenimisega, Kiriku ülesannete täitmisega ja ümbritsevatele abikäe ulatamisega.
- b. Nad saavad otsida võimalusi, kuidas nende lapsed saaksid teenida pereliikmeid ja teisi endi ümber olivaid. Isegi väga väikesed lapsed saavad teenimisest rõõmu tunda.

Vanemad peavad õpetama lastele ausust ja teiste omandist lugupidamist.

Loe ette järgmine nõuanne vanem N. Eldon Tannerilt, kes teenis Esimeses Presidendkonnas esimese nõuandjana:

„Aususe õpetamine saab alguse kodust. Kõigil meil on isiklikke asju, mis on ainult meie omad. Me saame ja peaksimegi jagama üksteisega selliseid asju, nagu mänguasjad, mängud ja teened, kuid meie raha, ehted või riided on meie isiklikud asjad ja neid ei tohiks võtta ilma omaniku loata. Laps, kes hindab kodus sellist ausust, ei kaldu rikkuma seda põhimõtet ka väljaspool kodu. Kui seda aga ei õpetata, tekitab see lugupidamatust teiste inimeste õiguste ja omandi vastu” (*Conference Report*, apr 1978, lk 64; või *Ensign*, mai 1978, lk 44).

- Mis võib juhtuda, kui lapsi ei õpetata teiste omandist lugu pidama?
- Kuidas saavad lapsed õppida kodus ausust ja teiste omandist lugupidamist? Millal peaksid vanemad hakkama neid põhimõtteid lastele õpetama?

Vanemad peavad õpetama lastele ausa töö väärtust.

Selgita, et Kiriku juhid on andnud sageli vanematele nõu, kui tähtis on õpetada lapsi töötama. Kuigi vahel on lastele töötegemise õpetamine raske, peaksid vanemad jääma järjekindlaks. Vanem L. Tom Perry Kaheteistkümnne Apostli Kvoorumist andis nõu: „Kui te õpetate lapsi tundma rõõmu ausast tööst, on see üks suurimaid ande, mille te saate neile anda” (*Conference Report*, okt 1986, lk 78; või *Ensign*, nov 1986, lk 62).

- Milline väärtus on lastele töö ja töökuse põhimõtete õpetamisel, kui nad on veel väikesed? Kuidas saavad vanemad aidata oma lastel töötama õppida? (Kui osalejad seda küsimust arutavad, siis kannusta neid tooma näiteid nende enda elust. Kaalutle, kas mainida vestluse õhutamiseks järgmisi mõtteid.)
 - a. Olge lastele eeskujuks, aidates rõõmuga teha majapidamistöid.
 - b. Andke lastele kohustusi, mida nad suudavad täita.
 - c. Varuge aega, et õpetada lastele, kuidas oma kohustustega tublisti toime tulla.
 - d. Täna lapsi abi eest.

Loe ette vähemalt üks järgmistest avaldustest:

Kiriku 15. president Gordon B. Hinckley andis järgmist nõu: „Lapsed peavad tegema tööd koos oma vanematega – pesema nõusid koos nendega, küürima põrandaid koos nendega, niitma muru, pügama puid ja põõsaid, värvima ja parandama ning tegema sadu muid asju, kus nad õpivad, et töö on puhtuse, edu ja heaolu hind” („*Teachings of Gordon B. Hinckley*”, 1997, lk 707).

Teenides Kaheteistkümnne Apostli Kvoorumis, õpetas vanem James E. Faust: „Lastele distsipliini ja vastutuse õpetamisel on tähtis õpetada neile töötegemist. ... Parimad tööpõhimõtte õpetajad on vanemad ise. Mina hakkasin tööst rõõmu tundma, töötades esmalt oma isa, vanaisa, onude ja vendade kõrval. Ma olen kindel, et olin sageli pigem tülinaks kui abiks; jäänud mälestused on aga sulnid ja õppetunnid väärtuslikud. Lapsed peavad õppima vastutust ja iseseisvust. Kas vanemad varuvad aega, et ise näidata, demonstreerida ning selgitada, nii et lapsed oskaksid Lehhi õpetuse kohaselt „tegutseda ise ja mitte olla mõjutatavad”? (2 Nefi 2:26)” (*Conference Report*, okt 1990, lk 42; või *Ensign*, nov 1990, lk 34; vt ka abielu ja peresuhete õpik, lk 50).

- Miks on lastel tähtis töötada oma vanemate ja teiste pereliikmete kõrval? Kuidas mõjutab see suhteid, kui pereliikmed koos tööd teevad?

- Millised on mõned ausa töö tasud? (Järgnevalt on loetletud võimalikud vastused.)
 - a. Rahulolu ja rõõm hästi tehtud tööst
 - b. Tunne, et on midagi saavutatud
 - c. Peamiste praktiliste oskuste omandamine
 - d. Enese väärtuse tõestamine
 - e. Sellised materiaalsed tasud, nagu akadeemilised auavaldused ja rahaline tulu
- Kuidas on töö nii ilmalik kui ka vaimne õnnistus?
- Mida saavad vanemad teha, et aidata oma lastel raha teenida ja seda arukalt kasutada? Kuidas saavad vanemad aidata oma lastel hoida palgatööd tasakaalus muud laadi töödega, nagu näiteks Kiriku töö, koolitöö ja majapidamisülesanded?
- Millised on mõned ohud, mis kaasnevad sellega, kui vanemad lubavad oma lastel töökohustusi vältida?

Vanem Neal A. Maxwell Kaheteistkümnne Apostli Kvoorumist õpetas:

„Töövangeelium kuulub „evangeeliumi täiuse” juurde. Olgugi et misjonitöö toob rõõmu, on see ometi töö. Olgugi et templitöö toob rõõmu, on seegi ometi töö. Oh häda, mõned meie alakoormatud noored töötavad küll korrallikult, kuid enamjaolt selleks, et püüda iseendale heameelt valmistada. ...

Vaadake ette, ... ärge liialdage oma sooviga, et teie lastel läheks paremini kui teil. Ärge halvendage asjaolusid, ükskõik kui tahtmatult, nõudmata lastelt neile osaks saavate kogemuste seas ka mõistlikkuse piires töötegemist, hoides nii oma lapsed eemal just nendest asjadest, mis aitasid kujundada teist selle, kes te olete!” (*Conference Report*, apr 1998, lk 50; või *Ensign*, mai 1998, lk 38.)

Vanemad peavad õpetama lastele kõlbelisust.

Rõhuta, et vanematel on kohustus õpetada oma lastele Issanda kõlbelisusstandardeid. See aitab lastel vältida kiusatusi.

- Miks peaksid vanemad hakkama omal algatusel rääkima oma lastega kõlbelisusest ja seksuaalsusest? Millised riskid kaasnevad sellega, kui vanemad sellest ise rääkima ei hakka?

Märgi, et tänapäeva maailmas kuulevad lapsed paratamatult seksuaalsusest. Enamus aga, mida nad maailmas kuulevad, soodustab püha soojätkamisvõime kuritarvitamist. Lapsed – eriti teismelised – vajavad sel teemal täpset teavet ja õiget õpetust. Vanemad peavad aitama neil saada jõudu seista vastu maailmas õpetatavatele valedele. Nad peavad õpetama oma lastele, kuidas näeb soojätkamisvõime kasutamist ette Issanda plaan.

Palu nendel osalejatel, kes on lapsevanemad, rääkida, kuidas neil on õnnestunud oma lastele neid teemasid õpetada. Palu osalejatel jagada oma mõtteid ja räägi lisaks sellele ka järgmistest põhimõtetest:

Väga väikestele lastele tuleb rääkida selgelt ja lihtsalt nende keha pühadusest. Sellest arusaamine aitab neil kaitsta end nende eest, kes võivad püüda neid ära kasutada. Kui lapsed on jõudmas puberteediikka, peaksid vanemad selgitama neile hoolikalt nende kehas aset leidvaid muutusi. Nad peaksid selgitama, et füüsiline küpsemine on normaalne ja kuulub Jumala plaani juurde.

Vanemad peaksid aitama oma lastel ka mõista, et seksuaalsus on hea, kui seda kasutatakse Issanda poolt seatud piirides, kuid et see on tõsine patt, kui selle kasutamisel rikutakse Issanda kärke. Teismelised vajavad oma vanematelt Issanda käitumisnormide kohta selgeid juhiseid.

Näita trükist „Sulle, noor”. Selgita, et see trükis on oivaliseks abiks noortele ja nende vanematele. Seal räägitakse, millised on Kiriku käitumisnormid seoses kohtamaskäimise, riiete, kõnepruugi, meedia, muusika ja tantsimisega. Kannusta vanemaid lugema ja arutama seda trükist iga oma lapsega, kes on jõudnud noorukiikka. See teeb vanematele kergeks nende teemade käsitlemise, millest võib olla muidu raske rääkida. Samuti annab see lastele võimaluse küsida konkreetseid küsimusi kõlbelisusstandardite kohta. Loe ette järgnevad lõigud trükisest „For the Strength of Youth” (34285), lk-d 14–15:

„Meie Taevane Isa on andnud nõu, et füüsiline intiimsus on üksnes Tema laste jaoks, kes on omavahel abielus. Mehe ja naise vaheline füüsiline suhe võib olla ilus ja püha. Jumal on selle ette näinud selleks, et saada lapsi ja väljendada abielus olles armastust: „Seepärast mees jätab maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja nemad on üks liha!” (1 Moosese 2:24)

Kuna füüsiline intiimsus on nii püha, nõuab Issand nii abielule eelnevat enesekontrolli ja puhtust kui ka täielikku truudust pärast abiellumist. Kui te käite kohtamas, siis kohelge oma kaaslast austusega ja oodake, et ka teie kaaslane on teie vastu sama austav. Ärge kunagi suhtuge oma kaaslasesse kui mingisse esemesse, keda kasutada oma himurate soovide või ego rahuldamiseks. Sündsusetu füüsiline kokkupuude võib viia enesekontrolli kaotamiseni. Hoidke ennast ja oma füüsilisi tundeid alati kontrolli all.

Issand keelab konkreetselt ära teatud käitumised, sealhulgas kõik abielule eelnevad seksuaalsuhted, hellitused, seksuaalsed loomuvastasused (nagu homoseksuaalsus, vägistamine ja verepilastus), masturbatsiooni või kogu tähelepanu koondamise seksile oma mõtetes, kõnes või tegudes. ...

Homoseksuaalsed ja lesbilised tegevused on patused ja Issanda silmis jäledused (vt Roomlastele 1:26–27, 31). Loomuvastane kiindumus, sealhulgas omasooiharus, on vastuolus Jumala igavese plaaniga oma laste jaoks. Te vastutate õigete valikute eest. Ükskõik kas himurust tuntakse oma või vastassoo vastu, võivad sellised tunded ja soovid viia tõsisemate pattudeni. Kõik viimse aja pühad peavad õppima ennast kontrollima ja distsiplineerima.”

Näita trükiseid „A Parent’s Guide” ja „Family Home Evening Resource Book”. Selgita, et need materjalid pakuvad abi vanematele, kes püüavad õpetada oma lastele kõlbelisust. Trükis „A Parent’s Guide” on pühendatud täielikult sellele teemale. Trükises „Family Home Evening Resource Book” käsitletakse seda teemat lk 253–260.

Rõhuta, et kui vanemad räägivad oma lastega seksuaalsusest, võivad nad tunnistada, et kõlbeline puhtus toob rahu ja rõõmu.

- Miks on vajalik, et vanemad oleksid kõlbelise puhtuse puhul eeskujuks lisaks sellest õpetamisele? Kuidas saavad vanemad olla kõlbelises puhtuses eeskujuks?

Märgi, et lapsed saavad õppida õigeid kõlbelise puhtuse põhimõtteid selle kaudu, kuidas nende vanemad teineteist kohtlevad, millist kirjandust ja muud

meediat nad lubavad oma koju ning kuidas nende vanemad pühast soojatkamise võimest räägivad.

Kokkuvõte

Rõhuta, et vanematel on kohustus õpetada oma lastele õigsuse põhimõtteid. Kannusta osalejaid püüdma elada selles õppetunnis õpetatud põhimõtete järgi ja otsustama, kuidas nad saavad neid põhimõtteid paremini lastele õpetada.

Räägi Vaimu õhutusel sellest, kui veendunud sa oled õppetunnis arutatud tõe-
des.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 58–63. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte soovitus osas „Rakendamisideed” ja 2) uurides vanem Boyd K. Packeri kõnet „Õpetage lapsi”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Eesmärk	Õpetada põhimõtteid, mis aitavad vanematel juhatada oma lapsi otsuste tegemisel.
Ettevalmistus	<ol style="list-style-type: none"> Otsi õpetama valmistudes viise, kuidas järgida pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI selles käsiraamatus) toodud põhimõtteid. Loe läbi õppetunni poolpaksus kirjas pealkirjad. Need pealkirjad annavad ülevaate õppetunni õpetustest ja põhimõtetest. Õppetunniks valmistudes mõtiskle selle üle, kuidas aidata osalejatel neid õpetusi ja põhimõtteid rakendada. Otsi Vaimu juhatust, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele. Uuri võimaluse korral käsiraamatust „Family Home Evening Resource Book” (31106) artikleid „Agency–The Key to Growth”, lk 237–238 ja „Reclaiming a Wayward Child”, lk 252–253. Kaalutle artikli käsitlemist õppetunni jooksul. Võta tundi kaasa väike kivike. Sul läheb seda vaja õppetunni viimases osas.

**Soovitatav
õppetunni käik**

Lapsed vajavad oma otsuseid tehes juhatust.

Loe ette järgmine luuletus, mille esitas ühes üldkonverentsikõnes vanem Thomas S. Monson Esimesest Presidentkonnast:

Ta seisis ristteel üksinda,
näos päiksekiirte voog.
Ei mõelnud ilmale tundmata –
tal ees seisis mehine jooks.
Kuid teed viisid läände ja teed viisid itta,
ja nooruk ei teadnud, millist neist võtta;
Nii valis ta tee, mis viis ta alla,
ja kaotas jooksu ja võidupärja.
Ta lõpuks kurja lõksu püüti,
sest ristteel sel' ei seisnud ükski,
kes näidanuks tal õigemate teed.

Üks teine kord, seesama koht,
poiss lootusrikkalt seisis.
Ka temal ees oli mehine jooks;
ka tema head otsis;
kuid oli üks, kes teadis teid,
ja näitas, kuhu minna võib.
Nii pöördus ta teelt, mis viinuks ta alla,
ja võitis ta jooksu ja võidupärja.
Täna ta kõnnib heal teel,

sest seisis keegi sel' ristteel,
et näidata õigemad teed.

(„Central Christian Monitor”, *Conference Report*, okt 1993, lk-d 66–67; või *Ensign*, nov 1993, lk 48.)

Selgita, et lapsed ja noored seisavad sageli ristteel – kui neil tuleb teha otsuseid, millel võib olla nende elule püsiv mõju. Vanemad, kes tunnevad teed, peaksid olema kohal ja aitama oma lastel teha õigeid otsuseid. Isegi kui vanemad ei saa olla otsustamishetkel oma lastega, peaksid lapsed olema võimelised saama juhatust Pühalt Vaimult ja lootma Tema õhutustele, meenutades oma vanemate õpetusi.

Vanemad saavad aidata lastel kasutada oma valikuvabadust õigemeelselt.

Selgita, et valikuvabadus on üks suurim and, mille meie Taevane Isa on meile andnud. Valikuvabadus on võime iseenda eest otsustada ja ise tegutseda. Just valikuvabaduse vahendusel otsustame me järgida Päästjat ja saame igavese elu õnnistuse (vt 2 Nefi 2:25–28).

Loe koos osalejatega Õpetus ja Lepingud 58:27–28.

- Kuidas käib see lõik vanemate kohta, kes aitavad oma lastel teha otsuseid?
- Mismoodi on kasulik, kui me laseme lastel ise otsustada?

Järgnevas materjalis tuuakse välja põhimõtted, mida vanemad saavad järgida, et aidata oma lastel kasutada valikuvabadust õigemeelselt. Arutle osalejatega nende põhimõtete üle.

Õpetage lastele Taevase Isa suurt õnneplaani.

Loe koos osalejatega järgmist katkendit pühakirjakohast Alma 12:32:

„Sellepärast andis Jumal neile käsud pärast seda, kui oli neile teatavaks teinud lunastusplaani.”

- Miks on tähtis, et Jumal andis käsud *pärast* lunastusplaani teatavaks tegemist? Kuidas käib see põhimõtte vanemate püüdluste kohta kannustada oma lapsi käskudele kuuletuma?

Vanem Boyd K. Packer Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist õpetas:

„Noored mõtisklevad: „Miks?” – Miks meil on kästud mõningaid asju *teha* ja miks on meil kästud teisi asju *mitte* teha? Teadmised õnneplaanist ... saavad anda noortele peadele vastuse ühele „miksile”. ...

Te ei ole oma lastega, kui nad tunnevad kiusatust. Neil ohtlikel hetkedel peavad nad lootma iseenda abinõudele. Kui nad määravad kindlaks oma asukoha evangeeliumiplaani raamistikus, saavad nad tohutult jõudu.

See plaan on seda väärt, et seda üha uuesti korrata. Siis püsib elu eesmärk, Lunastaja tõelisus ja käskude põhjus nendega.

Nende evangeeliumiuuringud, nende elukogemused täiendavad üha kasvavat tunnistust Kristusest, lepitusest, evangeeliumi taastamisest” („The Great Plan of Happiness”, Kõne usuõpetajatele. 10. aug 1993, lk 3).

Andke lastele selgeid juhiseid, mis põhinevad evangeeliumi põhimõtetel.

Selgita, et vanemad peavad andma oma lastele selgeid juhiseid, mille järgi otsuseid teha. See püüdlus hõlmab endas evangeeliumi õpetamist ja käitumisnormide kehtestamist kodus. Vanem Joe J. Christensen Seitsmekümnest õpetas:

„Ärge kartke kehtestada selgeid kõlblusstandardeid ja juhtnööre. Kui on vaja, öelge kindlasti ei. ... Andke [oma lastele] teada, et on asju, mida te oma perekonna liikmetena lihtsalt ei tee. Mõned vanemad näivad tundvat peaaegu haiglaslikku muret oma laste populaarsuse ja ühiskondliku aktsepteerituse pärast ning lepivad paljude asjadega, mis on tegelikult vastuolus nende parima arusaamisega, nagu näiteks kallid moeasjad, sündsusetud riided, hilised kellaajad, kohtamaskäimine enne kuueteistkümnendat eluaastat, vanusepiirangutega filmid jne. Laste ja vanemate jaoks võib õige eest seismine olla vahel üksildane. Vahest tuleb neil veeta õhtuid üksinda, jääda ilma pidudest ja loobuda mõne filmi vaatamisest. Alati ei pruugi olla lõbus. Kuid lapsevanemaks olemine pole populaarsuse väljaselgitamine” (*Conference Report*, okt 1993, lk 13; või *Ensign*, nov 1993, lk 11).

- Mida saavad vanemad teha, et kehtestada oma peres selged kõlblusjuhised? (Kui osalejad seda küsimust arutavad, siis kannusta neid tooma näiteid nende enda elust.)

Loe koos osalejatega Moroni 7:15–19.

- Millist nõu annab see lõik selle kohta, kuidas teha vahet heal ja halval? Kuidas saavad vanemad rakendada seda nõuannet oma lastele juhiseid kehtestades?
- Millistes eluvaldkondades vajavad lapsed ja noored vahel abi, et otsustada hea ja halva üle? Kuidas saavad vanemad kasutada Moroni 7:15–19 toodud nõuannet, et aidata lastel teha õigeid otsuseid?

Aidake lastel märgata oma elus Püha Vaimu.

Selgita, et Moroni 7:15–19 räägib Kristuse Valgusest, mis aitab meil teha vahet heal ja halval. Lisaks Kristuse Valguse järgimisele võime me saada juhatust Pühalt Vaimult, kes „näitab [meile] kõik, mida [me] pea[me] tegema” (2 Nefi 32:5), ja aitab meil „teada tõde kõigist asjadest” (Moroni 10:5). Kui lapsed õpivad märkama ja järgima Püha Vaimu õhutusi, saavad nad otsuste tegemisel täiendada abi. Kui lapsed on saanud Püha Vaimu anni, saavad vanemad aidata tekitada neis soovi olla Vaimu jätkuva kaasluse väärilised.

Vanem Robert D. Hales Kaheteistkümneme Apostli Kvoorumist rääkis, kuidas tema ema aitas tal märgata Püha Vaimu mõju:

„Pärast mu ristimist ja kinnitamist tõmbas mu ema mind kõrvale ja küsis: „Mida sa tunned?” Ma kirjeldasin nii hästi kui oskasin oma sooja rahu-, tröösti- ja õnnetunnet. Ema selgitas, et see, mida ma tundsin, on see and, Püha Vaimu and, mille ma just saanud olin. Ta ütles mulle, et kui elan selle vääriliselt, on see and minuga pidevalt. See oli selline õpetamishetk, mis on jäänud minuga kogu eluks” (*Conference Report*, apr 1999, lk 42; või *Ensign*, mai 1999, lk 33).

- Mida saavad vanemad teha, et aidata oma lastel tunda ja märgata Püha Vaimu mõju? (Võimalikud vastused: vanemad saavad kannustada oma lapsi uurima pühakirju, kuulama püha muusikat, pidama kinni käskudest ja palvetama kõigest hingest. Nad saavad jagada lastega ka oma vaimseid kogemusi ja väljendada neile armastust.)

Rõhuta, et vanematel on hädavajalik kannustada oma lapsi käituma ka oma-ette olles usule vastavalt, näiteks uurima ise pühakirju, palvetama ja paastuma. Perekondlikes usulistes tegevustes osalemine on küll tähtis, kuid sellest ei piisa.

Võimaldage väikestel lastel teha lihtsaid otsuseid.

Märgi, et vanemad saavad anda väikestele lastele otsustamisvõimalusi. Nad saavad teha otsustamise lihtsaks, pakkudes tavaliselt vaid kaks valikuvarianti ja veendudes, et mõlemad on vastuvõetavad. Lapsevanem võiks öelda näiteks järgmist: „Kas sa tahaksid panna täna selga sinise või punase särki?” või „Kas sa tahaksid kuulata pigem unejuttu või mängida kuni magamaminekuni?” Kui vanemad on kord sellise valiku välja pakkunud, tuleb neil nõustuda lapse otsusega.

- Kuidas võiksid sellised lihtsad otsused aidata lastel valmistuda hilisemateks kaugeleulatuvateks ja rasketeks otsusteks?

Aidake lastel mõista, et mõnel otsusel on igavesed tagajärjed.

Selgita, et kui lastel seisavad ees sellised rasked otsused, nagu hingamispäevaste tegevuste üle otsustamine, sõprade valimine, haridust puudutavate plaanide tegemine või ametialaste eesmärkide seadmine, siis on tähtis, et nad teaksid, kuidas otsustada evangeeliumi tõdede põhjal. Neil on hädavajalik mõista, et nende otsustel võivad olla igavesed tagajärjed. Vanemad peavad varuma aega, et rääkida lastega nendest põhimõtetest juba varakul.

- Kuidas saavad vanemad oma lapsi juhatada, kui nad nendega nõu peavad? (Võimalikud vastused: vanemad võivad jagada oma kogemusi, tuletada lastele meelde Issanda käske ja aidata lastel kaaluda erinevate otsuste igavesi tagajärgi.)
- Millises olukorras peaks vanem sekkuma, kui laps on tegemas valesid otsuseid?

Palu ühel osalejel lugeda ette Kaheteistkümne Apostli Kvoorumu liikme, vanem M. Russell Ballardi nõuanne (abielu ja peresuhete õpik, lk 66):

„Nähes pealt valede valikute tegemist, on vanemad kohustatud sekkuma. See ei tähenda, et vanemad võtavad oma lastelt kalli valikuvabaduse anni. Kuna valikuvabadus on Jumalalt saadud and, jääb lõplik otsus oma tegude, käitumise ja tõekspidamiste üle alati lastele. Lapsevanematena tuleb meil siiski veenduda, et nad mõistavad, kuidas õigesti käituda ja millised on selle tagajärjed, kui nad jätkavad oma ebaõiget rada. Pidage meeles, et kodus ei ole sellist asja nagu keelatud tsensuur. Filmid, ajakirjad, televisioon, videod, Internet ja muu meedia on kodus kui külalised ning peaksid olema teretulnud üksnes siis, kui neid oleks sobilik nautida terve perega. Tehke oma kodust rahu ja õigsuse varjupaik. Ärge laske pahelisel mõjul reostada teie erilist vaimset keskkonda. Olge heasüdamlikud, hoolivad, hellad ja tähelepanelikud selle suhtes, mida te ütlete ja kuidas te üksteist kohtlete. Siis teevad evangeeliumistandarditel põhinevad perekondlikud eesmärgid heade otsuste tegemise hõlpsamaks” (Conference Report, apr 1999, lk 114; või Ensign, mai 1999, lk 87).

Vanemad peaksid võimaldama lastel õppust võtta nende arutute otsuste tagajärgedest.

Märkige, et kuigi vanemad peaksid vahel sekkuma, et aidata oma lastel teha õigeid otsuseid, ei peaks nad sekkuma, et hoida ära oma laste arutute otsuste tagajärgi.

- Mis võib olla selle tulemuseks, kui vanemad kaitsevad oma lapsi nende otsuste tagajärgede eest? Mis kasu võib tulla sellest, kui lasta lastel kogeda oma otsuste loomulikke tagajärgi? (Kannusta osalejaid tooma näiteid omaenda elust. Seejärel loe ette järgmised avaldused.)

Vanem Richard G. Scott Kaheteistkümne Apostli Kvoorumist ütles: „Ärge tehke sellist viga, et hakkate teadlikult sekkuma laste otsustesse, et pehmen-dada või likvideerida neid loomulikke tagajärgi, mis tulenevad sellest, kui teie laps on otsustanud tahtlikult kärke rikkuda. Selline tegu süvendab valesid põhimõtteid, avab ukse veelgi tõsisemale patule ja vähendab meelearanduse tõenäosust” (*Conference Report*, apr 1993, lk 43; või *Ensign*, mai 1993, lk 34).

Vanem Robert D. Hales õpetas: „Oma lastel nende endi vigadest õppida lask-mine võib olla hirmuäratav, kuid nad otsustavad üha parema meelega Issanda tee ja pereväärtuste kasuks, kui nad jõuavad ise sellele otsusele ja kui meie ei püüa neid väärtusi neile peale suruda. Issandale omane armastamine ja heak-skiit on parem kui Saatanale omane jõukasutus ja sundimine ning seda eriti teismeliste kasvatamisel” (*Conference Report*, apr 1999, lk või *Ensign*, mai 1999, lk 34).

Vanemad peaksid näitama lakkamatut armastust laste vastu, kes satuvad eksiteele.

Märgi, et isegi pärast vanemate parimaid püüdlusi teevad mõned lapsed otsuseid, mis põhjustavad suurt muret neile endale ja teistele. Vanemad ei tohi kunagi lakata armastamast lapsi, kes satuvad eksiteele. Vanem Richard G. Scott ütles:

„Mõnel teist on lapsi, kes teile ei kuuletu ja valivad täiesti erinevaid teeradu. Tae-vaissa on kogenud seda korduvalt. Kuigi mõned Tema lapsed on kasutanud Tema valikuvabaduse andi, et teha Tema nõuandega risti vastupidiseid otsuseid, armas-tab Ta ometi neid endiselt. Ma olen siiski päris kindel, et Ta ei ole kunagi süüdis-tanud end nende arutute otsuste pärast” (*Conference Report*, apr 1993, lk 43; või *Ensign*, mai 1993, lk 34).

Teenides Kaheteistkümne Apostli Kvoorumis, andis vanem Howard W. Hunter järgmist nõu vanematele, kes on andnud endast parima, kuid kurvastavad siiski lapse eksimuste pärast:

„Õnnestunud lapsevanem on see, kes on last armastanud ja õpetanud ning ohverdanud ja hoolitsenud tema eest ja kandnud hoolt tema vajaduste eest. Kui te olete teinud kõike seda ja teie laps on ikkagi üleannetu, tülide tekitaja või kinni maises, võite te olla samas ikkagi õnnestunud lapsevanem. Ehk on siia maailma tulnud lapsi, kes paneksid proovile ükskõik millises olukorras iga vanematepaari. Samamoodi on vast neidki, kes õnnistaksid peaaegu iga isa või ema elu ja oleksid neile rõõmuks” (*Conference Report*, okt 1983, lk 94; või *Ensign*, nov 1983, lk 65).

Anna ühele osalejale kivike, mille sa tundi kaasa võtsid (vt „Ettevalmistus”, punkt 4). Palu, et osaleja paneks selle kivi otse silma ette. Seejärel palu tal kirjel-dada, mida ta näeb. Loe ette järgnev analoogia, mida jagas vanem Richard G. Scott, kui ta teenis Seitsmekümnes:

„Kui ma võtan väikese kivi ja panen selle otse silma ette, tundub see vägeva kivi-rahnuna. See on kõik, mida ma näha suudan. See matab enda alla kõik – nagu armsa inimese probleemid, mis mõjutavad meie elu igal ärkveloleku hetkel. Kui

te olete teinud abistamiseks kõik, mida realselt suudate, siis jätke see asi Issanda kätte ja ärge enam muretsege. Ärge tundke end süüdi, kuna ei saa rohkem midagi teha. Ärge raisake oma energiat asjatule muretsemisele. Issand võtab teie vaatevälja täitnud kivikese ja viskab selle nende proovilepanekute sekka, mida te kohtate oma igavese arengu vältel. Siis näeb seda õigest vaatenurgast. Aja jooksul tunnete te mõjutusi ja teate, kuidas anda täiendavat abi. Selle igavese vaatenurga tõttu leiate te rohkem rahu ja õnne, ei jäta hooletusse teisi, kes teid vajavad, ja suudate olla suuremaks abiks" (*Conference Report*, apr 1988, lk 70; või *Ensign*, mai 1988, lk 60).

- Kuidas saavad vanemad näidata oma pojale või tütrele, et nad teda jätkuvalt armastavad, kuigi ta on läinud eksiteele? Kuidas nad saavad näidata sellist armastust, laskmata meelet minna poja või tütre tegudel?

Loe koos osalejatega Luuka 15:11–32. Selgita, et seda lõiku kutsutakse sageli tähendamissõnaks kadunud pojast. Ometi võiks sellele viidata ka kui tähendamissõnale armastavast isast.

- Mida me saame õppida sellest tähendamissõnast selle kohta, kuidas vanemate armastus saab mõjutada üleannetuid lapsi?

Teenides Esimeses Presidentkonnas esimese nõuandjana, õpetas president Gordon B. Hinckley:

„Läbi inimpõlvkondade ajaloo on mässumeelsete laste teod toonud muret ja südamevalu, kuid isegi mässamise korral on välja heidetud tugevad pereelu köied, et hoida mässumeelsel ümbert kinni.

Ma ei tea kogu kirjanduses ilusamat lugu, kui see Õpetaja jutustatud lugu, mis on kirjas Luuka viieteistkümnendas peatükis. See lugu on tormakast ja ahnest pojast, kes nõudis endale oma pärandust, mille ta ära raiskas, kuni enam midagi järele ei jäänud. Pattu kahetsedes naases ta oma isa juurde ja kui isa teda kaugelt nägi, jooksis ta pojale vastu, kallistas teda, pani käed talle kaela ja andis talle suud" (*Conference Report*, apr 1991, lk 95; või *Ensign*, mai 1991, lk 72).

Kokkuvõte

Rõhuta, kui tähtis on juhatada lapsi, kui nad teevad otsuseid, ning seejärel lasta neil võtta õppust nende tegude tagajärgedest. Tuleta osalejatele meelde, et Issand õnnistab vanemaid, kui nad jätkavad oma laste armastamist ja nendega vaeva nägemist. Seejärel loe ette järgnev avaldus, mille tegi piiskop Robert D. Hales, kui ta teenis juhtiva piiskopina:

„Loomulikult teevad vanemad lapsevanemaks olles vigu, kuid alandlikkuse, usu, palve ja uurimise kaudu võib igaüks õppida, kuidas olla parem lapsevanem, ning seda tehes õnnistada pereliikmete praegust elu ja õpetada õigeid tavasid järgmistele põlvkondadele" (*Conference Report*, okt 1993, lk 10–11; või *Ensign*, nov 1993, lk 10).

Tunnista Vaimu õhutusel õppetunni jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 64–66. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseedes" toodud soovitusi ja 2) lugedes läbi vanem M. Russell Ballardi kõne „Nagu kustutamatu leek". Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

PEREPALVE, PEREKONDLIK PÜHAKIRJADE UURIMINE JA PEREÕHTU

Eesmärk Kannustada peresid üheskoos regulaarselt palvetama, pühakirju uurima ja pereõhtut pidama ning iga kord seejuures evangeeliumi õpetama.

Ettevalmistus

1. Kaalutle, kuidas rakendada pealkirja all „Sinu kohustused õpetajana” (lk-d IX–XI käesolevas käsiraamatus) toodud põhimõtteid.
2. Mõtiskle õpetuste ja põhimõtete üle, mis on välja toodud õppetunni poolpak-sus kirjas pealkirjades. Mõttele kogu nädala jooksul, kuidas neid õpetusi ja põhi-mõtteid õpetada. Otsi Vaimu juhatus, kui sa otsustad, mida sa peaksid rõhutama, et see vastaks osalejate vajadustele.
3. Võta võimaluse korral tundi kaasa mõned või kõik järgmised materjalid. Val-mistu neid välja panema siis, kui te räägite pereõhtust.
 - a. Pühakirjad.
 - b. „Family Home Evening Resource Book” (31106).
 - c. „Perekonna juhend” (31180 124).
 - d. Videokassetid „Family Home Evening Video Supplement” (53726) ja „Family Home Evening Video Supplement 2” (53277).
 - e. „Evangeeliumi alused” (31129 124).
 - f. Kiriku ajakirjad.
 - g. „Our Heritage: A Brief History of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints” (35448).
 - h. Melkisedeki Preesterluse ja Abiühingu käsiraamatud.
 - i. Klassiliikmete evangeeliumiõpetuse kursuste õpikud.
 - j. „Sulle, noor” (36550 124).
 - k. Kiriku poolt välja antud juturaamatud, nagu nt „Mormoni Raamatu lood” (35666).
 - l. „Kunstitööd evangeeliumist” (34730 124).
4. Kui sa kasutad leheküljel 83 toodud ülevaatlikku ülesannet, võta iga osaleja jaoks tundi kaasa paber ja pliats või pastapliats.

**Soovitatav
õppetunni käik**

Perepalve, pühakirjade uurimine ja pereõhtu peavad olema iga viimse aja pühade perekonna jaoks esmatähtsad.

Selgita, et 1999. aasta veebruaris saatis Esimene Presidentkond kogu maailma Kiriku liikmetele kirja. Kirjas seisis järgmine juhis:

„Me soovitame vanematel ja lastel pidada väga tähtsaks perepalvet, pereõhtut, evangeeliumi uurimist ja õpetamist ning kasulikke perekondlikke üritusi. Ükskõik kui väärt ja sobivad teised nõudmised ja üritused ka on, ei tohiks lubada, et need asendaksid neid jumalikult määratud ülesandeid, mida võivad küllaldaselt täita ainult vanemad ja perekonnad” (Esimese Presidentkonna kiri, 11. veebr 1999).

- Miks on see nõuanne eriti tähtis tänapäeval?

Selgita, et selles õppetunnis arutatakse, mida vanemad saavad teha, et pere palvetaks iga päev üheskoos ja loeks pühakirju ning peaks igapäevast pereõhtut.

Pere saab üheskoos palvetades suuri õnnistusi.

Loe koos osalejatega 3 Nefi 18:21. Seejärel loe ette Kiriku 15. presidendi Gordon B. Hinckley järgmine nõuanne:

„Palvetagu iga pere selles Kirikus üheskoos. Isiklik palve on küll tähtis, kuid perepalve on lausa imeline. Palvetage oma Taevaisa poole usuga. Palvetage Issanda, Jeesuse Kristuse nimel. Laste jaoks ei saa teha midagi paremat, kui lasta neil teha kordamööda perepalvet ja väljendada tänulikkust oma õnnistuste eest. Kui nad teevad seda väikestena, kasvavad nad üles tänulikkuse vaim südames” („Inspirational Thoughts”, *Ensign*, aug 1997, lk 5).

- Mida saavad pered teha, et harjuda tegema igapäevast perepalvet? Milliseid proovilepanekuid on teil ette tulnud seoses igapäevase perepalve tegemisega ja mida te olete teinud, et neid lahendada?
- Mida saavad pered teha, et perepalve aeg oleks nende jaoks tähendusrikas? (Lisaks osalejate vastustele loe ette ka mõned või kõik järgmised soovitusel.)
 - a. Vanemad võivad enne palvet küsida, kas on midagi erilist, mille eest pere peaks Taevast Isa tänama või kas on muresid, mida nad peaksid palves meele pidama.
 - b. Vanemad saavad kindlustada, et lastele antakse regulaarne võimalus perepalvet teha.
 - c. Pere saab pidada meeles palvetada Kiriku juhtide, misjonäride ja pereliikmete eest, kes vajavad erilisi õnnistusi.
 - d. Vanemad saavad kasutada palveid õpetamishetkena. Näiteks võivad nende tänuväljendused tekitada sarnaseid tundeid ka nende lastes.
 - e. Vanemad saavad mainida igat oma last palves nimepidi, aidates lastel tunda, kuidas Taevane Isa ja nende maised vanemad neid armastavad.
- Milliseid õnnistusi olete te oma perega saanud tänu perepalvele?

Perekondlik pühakirjade uurimine aitab perel saada Jumalaga lähedasemaks.

Kirjuta järgmised laused tahvlile või loe neid valjusti:

Suurem aupaklikkus

Suurem austus ja tähelepanelikkus

Vähem tüli

Oskus olla lastele nõu andmisel armastavam ja targem

Parem kuuletumine vanemate nõuandele

Suurem õigsus

Külluslik usk, lootus ja ligimesearmastus

Rahu, rõõm ja õnn

Palu osalejatel mõtiskleda järgneva küsimuse üle ilma valjusti vastamata:

- Mida te võiksite teha, et tuua neid õnnistusi oma koju külluslikumalt?

Selgita, et vanem Marion G. Romney Esimesest Presidentkonnast tunnistas, et neid õnnistusi saab olla meie kodus külluslikumalt, kui me uurime pühakirju, eriti Mormoni Raamatut:

„Ma olen kindel, et kui vanemad loevad kodus regulaarselt ja palvemeelselt Mormoni Raamatut, nii ise kui koos lastega, levib selle suurepärase raamatu vaim meie kodudesse ning nendesse, kes seal elavad. Austuse vaim suureneb, vastastikune lugupidamine ja üksteisega arvestamine kasvavad. Tüli vaim lahkub. Lapsevanemad on oma lastele nõu andmisel armastavamad ja targemad. Lapsed on vastuvõtlikumad ja kuulekamad oma vanemate nõuannetele. Õigsus suureneb. Meie kodus ja elus on külluses usku, lootust ja ligimesearmastust – Kristuse puhast armastust – mis paneb tärkama rahu, rõõmu ja õnne” (*Conference Report*, apr 1980, lk 90; või *Ensign*, mai 1980, lk 67).

Vend Romney lubadustele viidates ütles Kiriku 13. president Ezra Taft Benson: „Need lubadused – suurem kodune armastus ja harmoonia, suurem austus lapsevanema ja lapse vahel ning suurem vaimsus ja õigsus, pole tühipaljad lubadused, vaid just see, mida prohvet Joseph Smith silmas pidas, kui ta ütles, et Mormoni Raamat aitab meil saada Jumalale lähemale” (*Conference Report*, okt 1986, lk 6; või *Ensign*, nov 1986, lk 7).

Palu osalejatel rääkida õnnistustest, mis on tulnud nende perele, kuna nende pere on uurinud üheskoos pühakirju.

- Mida te olete teinud perekondliku pühakirjade uurimise õnnestumiseks? Milliseid proovilepanekuid on teil ette tulnud ja mida te olete teinud, et neid lahendada? (Lisaks osalejate vastustele loe ette ka mõned või kõik järgmised soovitusel.)
 - a. Pange üheskoos paika aeg, mil uurida iga päev pühakirju koos terve perega. See on perekondliku pühakirjade uurimise juures sageli kõige raskem asi. Pered saavad aga otsida Vaimu juhatast, kui nad teevad kindlaks, mis on nende oludes parim.
 - b. Kaaluge, kas panna paika mingi konkreetne aeg, kui kaua iga päev lugeda või mitu salmi, peatükki või lehekülge läbi võtta.
 - c. Muretsege võimalusel igale pereliikmele kasutamiseks oma pühakirjad. Oma pühakirjadest oleks kasu isegi neil lastel, kes lugeda ei oska. Vanemad võiksid kinkida pühakirjad lastele ristimise, sünnipäeva või mõne muu erilise sündmuse puhul. Ka võivad lapsed osta pühakirjad oma teenitud raha eest.
 - d. Lugege kordamööda, väiksemaid lapsi vajadusel aidates. Kui lõik on ette loetud, siis vaadake üle, millest seal räägiti, ja esitage see nii, et ka väiksemad lapsed sellest aru saavad.
 - e. Laske väikestel lastel joonistada pühakirjalugudest pilte. Näiteks võiks pere teha üheskoos suure seinamaali, kus kujutatakse Lehhi nägemust elupuust.
 - f. Õppige üheskoos pähe lemmiksalmid.
 - g. Lugege pühakirjakohti, mis on seotud konkreetsete sündmustega, nagu näiteks Ülestõusmispühad, Jõulud, ristimine, preesterlusse pühitsemine või templi pühitsemine.
 - h. Uurige üheskoos teatud evangeeliumiteemat, kasutades selleks sisujuhte või sõnastikke.
 - i. Pidage peres märkmikku, kuhu panna kirja pühakirjade lugemisega seotud küsimused, eesmärgid või tunded.

Märgi, et kui vanematel on raske perekonda pühakirjade uurimiseks kokku koguda, peaksid nad pidama meeles, et nende püüdlustel võib olla kestvam mõju, kui nad ette kujutavad. Õde Susan L. Warner, kes teenis teise nõuandjana Algühingu üldjuhatuses, ütles:

„Me oleme püüdnud uurida oma peres pühakirju varahommikul. Ometi olime me sageli pettunud, kui üks meie poegadest nurises ja teda tuli voodist välja meelitada. Kui ta lõpuks tuli, pani ta sageli oma pea otse laua peale. Kui ta aastaid hiljem misjonil teenis, kirjutas ta koju kirja, kus seisis: „Aitäh teile, et õpetasite mulle pühakirju. Ma tahan, et te teaksite, et kõik need korrad, kui ma magamist teesklesin, kuulasin ma tegelikult silmad kinni” (*Conference Report*, apr 1996, lk 109; või *Ensign*, mai 1996, lk 79).

Pereõhtu aitab perel tugevdada end maiste mõjutuste vastu.

Selgita, et 1915. aastal õpetasid president Joseph F. Smith ja tema nõuandjad Esimeses Presidentkonnas lapsevanematele, et nad hakkaksid pidama regulaarset „koduõhtut”. Sellest pidi saama aeg, mil vanemad õpetavad oma perele evangeeliumi põhimõtteid. Esimene Presidentkond kirjutas: „Kui pühad kuuletuvad sellele nõuandele, lubame me neile selle tulemusena suuri õnnistusi. Kodus kasvab armastus ja vanematele kuuletumine. Iisraeli noorte südames kujuneb usk ja nad saavad jõudu võidelda halbade mõjude ja kiusatustega, mis on nad sisse piiranud” (J. Clark, „Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints”, 1965–1975, 4. kd, lk 339).

President Gordon B. Hinckley rääkis, kuidas tema vanemad seda president Smithi nõuannet järgisid:

„Aastal 1915 palus president Joseph F. Smith Kiriku inimestel pidada pereõhtut. Minu isa ütles, et nii me teemegi ja nii me kütsime soojaks külalistetoa, kus seisis ema vana klaver, ja tegime, nagu Kiriku president palus.

Lastena olime me kehvad esinejad. Mängides tegime me koos kõikvõimalikke asju, kuid kui üks meist pidi teiste ees soolot laulma, oli see sama, mis tahta, et jäätis püsiks pliidil külmana. Algul me naersime ja tegime üksteise esinemiste kohta naljakaid märkusi. Kuid meie vanemad olid järjekindlad. Me laulsime koos. Me palvetasime koos. Me kuulasime vaikselt, kui ema luges ette Piibli ja Mormoni Raamatu lugusid. Isa jutustas meile lugusid peast. ...

Nendest lihtsatest väikestest koosviibimistest, mida peeti meie vana maja külalistetoas, kujunes välja midagi kirjeldamatut ja imelist. Me hakkasime oma vanemaid tugevamini armastama. Suurenes armastus vendade ja õdede vastu. Kasvas armastus Issanda vastu. Meie südames suurenes tänulikkus lihtsa headuse vastu. Need imetoredad asjad toimusid tänu sellele, et meie vanemad järgisid Kiriku presidendi nõuannet. Ma olen õppinud selle tulemusel midagi tohutult tähendusrikast” („Teachings of Gordon B. Hinckley”, 1997, lk 211–212).

Selgita, et president Joseph F. Smithist peale on kõik Kiriku presidendid rõhutanud pereõhtu tähtsust. Täna on Esimene Presidentkond andnud peredele nõu pidada pereõhtut iga esmaspäeva õhtul.

Märgi, et pereõhtu juurde peaks alati kuuluma perepalve ja õppetund, mille võib esitada kas lapsevanem või üks lastest. Vanemad saavad aidata väiksematel lastel õppetunde ette valmistada ja esitada.

Selgita, et Kirik on andnud välja materjale, mis saavad aidata peredel viia läbi õnnestunud pereõhtuid. Pane välja Kiriku poolt välja antud materjalid, mis sa oled tundi kaasa võtnud (vt „Ettevalmistus”, punkt 3). Pööra erilist tähelepanu käsiraamatule „Family Home Evening Resource Book”, mis on vanemate jaoks väärtuslik abivahend. See raamat on Kiriku peamine abimaterjal, mis aitab peredel planeerida ja viia läbi pereõhtuid. Seal on kirjas õppetunnid ja mõtteid erinevateks tegevusteks.

- Mida muud saavad pered teha oma pereõhtul lisaks palvele ja õppetunnile? (Võimalikud vastused: mängude mängimine, pühakirjade lugemine, laulude laulmine, perega nõu pidamine ja suupistete söömine.)
- Kuidas saavad vanemad kasutada pereõhtut, et aidata rahuldada oma pere vajadusi? (Palu osalejatel vastata ja too lisaks sellele ka järgmine näide.)

Üks isa rääkis iga oma lapsega eraldi ja pani selle alusel kokku pereõhtu õppetunnid. Lastega rääkides küsis ta sageli küsimusi konkreetse muret tekitava valdkonna kohta, nagu näiteks: „Mida poisid koolis tüdrukutest räägivad?” või „Kas keegi on kunagi rääkinud narkootikumidest?” Lastelt saadud vastused aitasid tal mõista, mida neil on vaja õppida ja arutada. Seejärel võtsid nad naisega istet ja planeerisid üheskoos nende vajadustele põhinedes õppetunde. Lastele meeldis oma mõtetest rääkida ja nad olid valmis elus tegelikult aset leidvateks olukordadeks.

- Mida saavad vanemad teha, et kannustada igat pereliiget pereõhtul osalema?
- Millised õnnistused on tulnud teie perre pereõhtu läbiviimise tulemusel?

Kokkuvõte

Rõhuta, et igapäevane perepalve ja pühakirjade uurimine ning igapäevane pereõhtu tugevdavad peresuhteid, kinnitavad pereliikmete tunnistust ja valmistavad pereliikmeid ette elu proovilepanekuteks.

Väljenda Vaimu õhutusel armastust oma perekonna vastu ning tunnista õppetunni ja kogu kursuse jooksul arutatud tõdedest.

Ava abielu ja peresuhete õpik lehekülgedelt 67–71. Kannusta osalejaid vaatama uuesti läbi selle õppetunni õpetused ja põhimõtted: 1) järgides vähemalt ühte „Rakendamiseede” all toodud soovitusi ning 2) lugedes läbi president Gordon B. Hinckley artikli „Perepalve õnnistused” ja vanem L Tom Perry kõne „Seepärast oli mind õpetatud”. Märki, et abielupaarid võivad saada suurt kasu, kui nad loevad ja arutavad õpiku artikleid üheskoos.

Täiendav abimaterjal

Tervislik meelelahutus koos perega

Selgita, et lisaks perepalvele, perekondlikule pühakirjade uurimisele ja pereõhtule saab ka tervislik meelelahutus aidata peres kujundada välja tugevat armastust ja üksmeelt. Vanemad peaksid planeerima selliseid aegu, mil nende pere saab üheskoos sellistest tegevustest osa võtta. President Ezra Taft Benson andis nõu: „Kujundage välja perepuhkuste, -reiside ja väljasõitude traditsioonid. Neid mälestusi ei unusta teie lapsed kunagi” (*Conference Report*, okt 1987, lk 63; või *Ensign*, nov 1987, lk 51).

- Millist kasu saab sellest, kui osaleda meelelahutuslikes tegevustes terve perega? Kaalutle, kas jagada arutelu ergutamiseks järgmisi soovitusi või pakkuda välja mõni oma mõte.
 - a. Pereliikmete vahel, kes tunnevad rõõmu ühistest tegemistest, kujuneb välja suurem armastus ja harmoonia.
 - b. Nad lõbutsevad üheskoos ja nende vahel kujunevad välja suhted, mis kestavad kogu elu.
 - c. Lastele meeldib veeta aega koos oma vanematega ning nad kuulavad ja järgivad meelsamini oma vanemate nõuandeid.
- Mida te mäletate oma perekonna tegemistest oma lapsepõlves? Kuidas on need tegevused mõjutanud teie elu?

Palu osalejatel jagada mõtteid, millised võiksid olla lõbusad, huvitavad ja meelde jäävad perekondlikud tegevused, mis ei maksa peaaegu midagi.

Ülevaade abielu ja peresuhete kursuse B osa õppetundidest

Selle õppetunniga lõppeb abielu ja peresuhete kursuse B osa. Kui sa oled õpetanud kogu kursust, siis kaalutle järgmise ülesande kasutamist:

Anna igale osalejale paber ja pliiats või pastapliiats. Palu osalejatel loetleda kolme minuti jooksul õpetusi ja põhimõtteid, mis neil kursuse üheksandast kuni kuueteistkümnenda õppetunnini meeles on. Palu neil tõmmata joon alla õpetustele või põhimõtetele, mis on olnud nende jaoks tähendusrikkaimad. Kannusta neid olema valmis mõnest allajoonitud asjast kõnelema. Kui nad peaksid abi vajama, kasuta käsiraamatu sisukorda lehekülgedel V–VII või kursuse ülevaadet abielu ja peresuhete õpikus lehekülgedel VII–VIII.

Kui kolm minutit on läbi, siis palu, et iga osaleja loeks oma loetelust ette ühe asja ja selgitaks, miks see on eriti tähendusrikas. Tee osalejate arusaamistest tahvil kokkuvõtte ning tunnusta iga märkust ja selle tähtsust. Seejärel räägi, kuidas sa oled ise millestki aru saanud. Korda ülesannet, kui aeg lubab.

Täna neid, keda sa õpetad, kursusel osalemise eest ja kannusta neid elama edaspidigi kursuse vältel arutatud õpetuste ja põhimõtete järgi. Kannusta neid ka lugema koos oma perega teatud ajavahemiku tagant trükist „Perekond: Läkitus maailmale” ja järgima oma kodus selle nõuannet.